

Den niende forskningskonferansen om norsk som andrespråk,
Høgkolen i Østfold, 3.-4. februar 2022

Sammendrag av foredrag i parallellsesjoner, innlegg i dugnadsgrupper
og posterpresentasjoner

PARALLELLESJONER

Ina Celise Sortland

Norsk som andrespråk i lakseoppdrettsnæringa – kommunikasjon på arbeidsplassen

Nøkkelord: Arbeidskommunikasjon, andrespråksinteraksjon, språklæring på arbeidsplassen, fagspråk

Eg ynskjer å presentere ein førebels status i eit pågåande doktorgradsprosjekt om andrespråkskommunikasjon blant tilsette ved ein lakseoppdrettsfabrikk i Noreg. Tidlegare forskning utført i byggebransjen har skaffa innsikt i korleis språk vert handterte på fleirspråklege arbeidsplassar (Söderlund et. al. 2020; Handford & Matous, 2015; Kraft, 2019). Mitt føremål er å vidare utforske dette feltet og undersøkje korleis kommunikasjonen går føre seg blant førstespråksbrukarar og andrespråksbrukarar i norsk på ein lakseoppdrettsfabrikk. I tillegg ynskjer eg å undersøkje vilkåra for norskspråkleg utvikling hjå tilsette som har norsk som andrespråk. Over halvparten av dei tilsette ved lakseoppdrettsfabrikken er innvandrarar, og norsk blir rekna som det offisielle språket ved bedrifta. Sidan norsk har ein særskild status på arbeidsplassen, må dei tilsette anten tileigne seg språket eller lite på språkmeklarar (Kraft, 2018). Sjølv om norsk er det offisielle språket på arbeidsplassen, vert andre språk også brukt, og dei tilsette opererer i eit fleirspråkleg arbeidsmiljø.

Tidlegare forskning på arbeidskommunikasjon har vist korleis tilsette med norsk som andrespråk kan utvide sitt fagspesifikke vokabular ved å ta del i dagleg interaksjon på arbeidsplassen (Svennevig, 2018). Samstundes er det slik at nokre arbeidsvilkår setter grenser for moglegheita til å lære språk, slik som å ikkje tilby dei tilsette språkkurs (Kraft, 2018).

Mitt prosjekt inneheld tre typar av data: videoopptak av naturleg tale av tilsette i arbeidssituasjonar der kommunikasjon skjer, ei elektronisk undersøking, og semi-strukturerte intervju. Eg tar sikte på å samle inn dataa i løpet av hausten 2021 og våren 2022.

I presentasjonen min vil eg byrje med å kort introdusere føremål, teoretisk rammeverk og metode før eg går vidare med å presentera eventuelle førebelse funn. Eg ynskjer å invitera publikum til ein samtale om korleis eg kan gå vidare med data-analysen.

Litteratur:

- Handford, M., & Matous, P. (2015). Problem-solving Discourse on an International Construction Site: Patterns and practices. *English for Specific Purposes*, 38, 85-98. <http://dx.doi.org/10.1016/j.esp.2014.12.002>
- Kraft, K. (2018) Kontekster og vilkår for arbeidsintegrert sproglæring. *Sprogforum*, 66, 71-77
- Kraft, K. (2019). Language policies and linguistic competence: new speakers in the Norwegian construction industry. *Language Policy* 18, 573-591 <https://doi.org/10.1007/s10993-018-9502-6>

Svennevig, J. (2018). "What's it called in Norwegian?" Acquiring L2 vocabulary items in the workplace. *Journal of Pragmatics* 126, 68-77. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2017.10.017>

Söderlund, H., Kahlin, L. & Weidner, M. (2020). Arbetsmigration och flerspråkig interaction på byggarbetsplatser. *Nordand*, 15 (2), 93-110. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-3381-2020-02-04>

Lars Anders Kulbrandstad, Høgkolen Innlandet og Anne Golden, Multiling, UiO

Eksotiserende norsk med utenlandsk preg: Arnados språk i manesjen

De fleste som begynner å tilegne seg norsk etter tidlig skolealder, vil snakke språket på en måte som i større eller mindre grad og på ulike vis bærer preg av at de ikke har norsk som førstespråk. Det fremmedartede vil ligge i uttale, grammatikk og/eller bruk av ord og uttrykk. De vil ha «utenlandsk aksent» eller «snakke gebrokkent». Også personer som har vokst opp med norsk som sitt første språk, kan få liknende trekk i norsken sin. Det kan skje når de emigrerer og slutter å ha norsk som sitt daglige språk. Slik attrisjon av norsk hos norskamerikanere er blant annet beskrevet av Johannessen (2015), Kinn (2020) og Lohndal og Westergaard (2021). Når førstespråkstalere av norsk imiterer utlendingers eller innvandreres måte å snakke norsk på, tar de i bruk trekk som de oppfatter som typiske for personer med bakgrunn i et bestemt språk, eller trekk som tjener som et slags allment utenlandsk stempel på språket. En rekke av dagens norske komikere bruker dette som humoristisk virkemiddel. Men etterlikning av utenlandspreget norsk kan også ha andre formål.

Sirkus Arnados grunnlegger og mangeårig direktør, Arne Lorang Otto Andersen, alias Arne Arnardo, var født og oppvokst i Sarpsborg og snakket vanligvis norsk med en viss østfoldsvip. Men når han med sin karakteristiske pondus og sine karakteristiske bakkenbarter steg inn i manesjen i full direktørmundur og ønsket publikum velkommen til forestillingen, brukte han en egenartet varietet som gav inntrykk av at han kom til Norge fra den store verden. I dette innlegget presenterer vi en undersøkelse av Arnados sirkus-norsk.

Materiale til studien er film- og videopptak av Arnardo i manesjen som Nasjonalbiblioteket har skaffet oss, de fleste fra NRK. Vi gir en lingvistisk beskrivelse av språket i opptakene, og sammenlikner det med trekk vi gjerne finner hos personer som har startet innlæring av norsk relativt sent i livet. Videre setter vi Arnados sirkus-språk inn i sin historiske og kulturelle kontekst og diskuterer funksjonen det hadde.

Nøkkelord: norsk språk, utenlandsk aksent, eksotiserende varietet, Arnardo, sirkus-norsk

Litteratur

Johannessen, J. B. (2015) Attrition in an American Norwegian heritage language speaker. I J.B. Johannessen & J.C. Salmons (eds.), *Germanic Heritage Language in North America. Acquisition, attrition and change* (pp 46-71). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

Kinn, K. (2020) Stability and attrition in American Norwegian nominals: a view from predicate nouns. *The journal of comparative Germanic linguistics* Volum (1), 3-38.

Lohndal, T. & Westergaard, M. (2021) Grammatical Gender: Acquisition, Attrition, and Change. *Journal of Germanic Linguistics* Volum (1), 95-121.

Sofie Emilie Holmen, Høgskulen i Volda

Flerspråklighet – en ressurs i grammatikkundervisningen

Jeg vil presentere foreløpige funn fra mitt pågående phd-prosjekt Flerspråklighet i grammatikkundervisningen. Formålet med prosjektet er å undersøke hvordan elevers flerspråklighet kan brukes som ressurs i grammatikkundervisningen i norskfaget i videregående skole.

Flere studier viser at språksammenligning kan ha positiv effekt på utvikling av språklig bevissthet (Hertzberg, 2008; Armand, 2016) og at det kan øke interessen og motivasjonen for å lære mer om språk (Tonne et al., 2011; Nergård, 2013). Uavhengig av om en elev har norsk eller et annet språk som morsmål, kan alle elever i norsk videregående skole regnes som flerspråklige siden alle lærer engelsk, og de fleste også et annet fremmedspråk, i skolen. Dette er et spennende utgangspunkt for språksammenligning.

Klasseromsundersøkelser viser imidlertid at dette språklige mangfoldet i liten grad blir tatt i bruk, og at det er behov for mer forskning på hvordan mangfoldet kan brukes som ressurs (Haukås, 2014; Askland, 2019).

I mitt prosjekt utforsker jeg hvordan enkeltelevens flerspråklige ressurser kan brukes i grammatikkundervisningen i norskfaget. Forskningsdesignet er kvalitativt med elementer fra educational design research. I tett samarbeid med lærere gjennomfører jeg intervensjoner på VG2 yrkesfag og VG1 studiespesialisering. Det er lærerne som underviser klassene, mens jeg har rollen som observatør. Gjennom klasseromsobservasjon med videoopptak, intervjuer, feltnotater og studier av skriftlig elevarbeid undersøker jeg hva elevene og lærerne lærer og erfarer når de arbeider med grammatikk i en komparativ kontekst.

Nøkkelord: Foredrag, Grammatikdidaktikk, Flerspråklighet som ressurs

Referanser

- Armand, F (2016) L'enseignement du français en contexte de diversité linguistique au Québec: idéologies linguistiques et exemples de pratique en salle de classe I: Potvin, Magnan & LarochelleAudet (red) La diversité ethnoculturelle, religieuse et linguistique en éducation. Théorie et pratique Québec: Fidel éducation
- Askland, S. (2019). "Grammatikk er viktig som ein reiskap når vi treng han" Kva seier lærarar om grammatikkundervisning i norskfaget? Norsk læreren, 3. <https://www.norskundervisning.no>

Haukås, Å (2014) Metakognisjon om språk og språklæring i et flerspråklighetsperspektiv Acta Didactica Norge
8

Hertzberg, F (2008) Grammatikk? I: Nergård & Tonne (red) Språkdidaktikk for norsklærere. Mangfold av språk og tekster i undervisningen Oslo: Universitetsforlaget

Nergård, M.E. (2013) Arbeid med grammatikk i det flerspråklige klasserommet. I: Bjarnø, Nergård og Aasæther (red.) Språklig mangfold og læring. Didaktikk for det flerspråklige klasserom. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Tonne, I., Nordby, A.R., Seljevold, K.E., Simonsen, M. og Ufs, S. (2011) Poesi og lingvistiske kontraster. Språklig oppmerksomhet i klasserommet. NOA Norsk som andrespråk 27.

Artem Ingmar Benediktsson, Høgkolen i Innlandet

Islandsk som andetsprog – universitetsstuderendes erfaringer

Sprogkurser i islandsk som andetsprog har været tilgængelige på Islands Universitet siden 1954 (Hjartardóttir, 2000). Siden dengang har både undervisningsmetoder og kursusmaterialer ændret sig markant. Inden for Humaniora blev der udviklet to selvstændige uddannelser: Islandsk som andetsprog – Et praktisk diplom (60 ECTS) og Islandsk som andetsprog BA (180 ECTS). Selvom sprogundervisning for voksne indvandrere på universitetsniveau spiller en vigtig rolle for deres integration i det nordiske samfund og universitetsmiljø (Wahlgren et al., 2010), findes der relativt få undersøgelser af voksne indvandreres oplevelser af sprogundervisningsmetoder i nordiske universiteter.

I løbet af mine ph.d.-studier undersøgte jeg bl.a. hvordan de universitetsstuderende med indvandrerbaggrund oplevede undervisnings- og evalueringsmetoder i islandsk som andetsprog. Derudover analyserede jeg de studerendes erfaringer med kommunikation med lærere under læringsprocessen. Denne præsentation er baseret på artiklen *Icelandic as a second language: University students' experiences* (Benediktsson & Ragnarsdóttir, 2020).

Følgende forskningsspørgsmål belyses:

- Hvad er de studerendes erfaringer med kommunikation med sproglærere under læringsprocessen?
- Hvad er de studerendes oplevelser af implicite undervisningsmetoder, som primært sætter fokus på at udvikle kommunikative færdigheder?
- Hvad er de studerendes oplevelser af eksplicit undervisning i grammatik?

Den teoretiske ramme inkluderer multikulturel pædagogik (Banks, 2016; Gay, 2018; Nieto, 2010) og andetsprogsundervisnings- og læringsteorier (Ellis, 2015; Ellis, 2012; Loewen, 2005; Long, 2011). Datamaterialet, som ligger til grund for artiklen, kommer fra kvalitative interviews med tolv studerende, der har studeret islandsk som andetsprog på Islands Universitet. Analysen af interviewene afslørede, at deltagerne generelt var tilfredse med studiemiljøet og havde positive erfaringer med kommunikation med de fleste lærere. Bortset fra det førnævnte manglede de studerende aktiv deltagelse i læreprocessen specielt når det gjaldt grammatikkurser hvor de beskrev sig selv som temmelig passive modtagere af viden. Desuden stod deltagerne over for adskillige udfordringer primært relateret til task-baseret opgaver og gruppearbejde, og i nogle tilfælde lærernes manglede forståelse for enkelte studerendes særlige behov.

Litteratur

- Banks, J. A. (2016). Multicultural education: Characteristics and goals. In J. A. Banks & C. A. M. Banks (Eds.), *Multicultural education: Issues and perspectives* (9th ed., pp. 2- 23). John Wiley & Sons.
- Benediktsson, A. I., & Ragnarsdóttir, H. (2020). Icelandic as a second language: University students' experiences. *Tímarit um uppeldi og menntun*, 29(1), 1-19. <https://doi.org/10.24270/tuuom.2020.29.1>
- Ellis, N. C. (2015). Implicit and explicit language learning: Their dynamic interface and complexity. In P. Rebuschat (Ed.), *Implicit and explicit learning of languages* (pp. 3- 24). John Benjamins.
- Ellis, R. (2012). *Language teaching research and language pedagogy*. Wiley-Blackwell.
- Gay, G. (2018). *Culturally responsive teaching: Theory, research, and practice* (3rd ed.). Teachers College Press.
- Hjartardóttir, Þ. B. (2000). Íslenskukennsla útlendinga við Háskóla Íslands. *Málfregnir*, 10(19), 29-33.
- Loewen, S. (2005). Incidental focus on form and second language learning. *Studies in second language acquisition*, 27(3), 361-386. <https://doi.org/10.1017/S0272263105050163>
- Long, M. H. (2011). Methodological principles for language teaching. In M. H. Long & C. Doughty (Eds.), *The handbook of language teaching* (pp. 373-394). Wiley-Blackwell.
- Nieto, S. (2010). *The light in their eyes: Creating multicultural learning communities*. Teachers College Press.
- Wahlgren, B., Lund, K., & Geiger, T. (2010). *Integration gennem voksen- og efteruddannelse*. Nordisk Ministerråd.

Randi Høyland, Høgskulen på Vestlandet

«Naturlegvis har dei forseinka språkutvikling – dei er jo fleirspråklege».

Barnehagelærars erfaringar med og oppfatningar av andrespråksdidaktisk arbeid

Vi treng meir kunnskap om oppfatningar som barnehagelærarar byggjer det språkdidaktiske arbeidet i ei fleirspråkleg barnegruppe på, og kva for implikasjonar desse oppfatningane får for barnehagens andrespråkspraksis og barnas språklege utvikling (Pontier & Gort, 2016). I studien min ynskjer eg å bidra til forskingsbasert innsikt i barnehagelærarars oppfatningar av fleirspråkleg utvikling ved hjelp av fokusgruppeintervju med barnehagelærarar. Studien tar utgangspunkt i teori om språk som sosial praksis og byggjer på tidlegare studiar av korleis underliggjande læraroppfatningar formar andrespråkspraksisar som gir implikasjonar for barns språklege utvikling og vilkår for deltaking i samfunnet (García & Wei, 2014; Harju & Åkerblom, 2020; Jørgensen, 2008; Palludan, 2007).

Den tematiske analysen av semistrukturerte fokusgruppeintervjua med til saman 20 barnehagelærarar er vinkla både mot *kva* barnehagelærarane samtaler om (innhaldet) og *korleis* dei samtaler seg imellom (diskursivt) innanfor eit profesjonsfellesskap når dei beskriv og legitimerer eigen andrespråkspraksis. I dette innlegget vil eg presentere nokre førebelse funn og diskutere moglege tolkingar av desse.

Barnehagelærarane i denne studien uttrykkjer engasjement og interesse for andrespråkstileigning og fleirspråklegheit i barnehagen, men dei etterlyser kunnskap om kva som er særmerkt for fleirspråkleg utvikling og andrespråkslæring. Mine observasjonar av samtalene tyder på at det er behov for oppdatert forskingsbasert kunnskap om andrespråksutvikling i barnehagealder. Deltakarane opplever at det andrespråksdidaktiske arbeidet er underlagt motstridande diskursar der fleirspråklegheit på makronivå er angitt som ein ressurs og eit mål, samtidig som auka krav om norskkompetanse før skolestart gir ideologiske føringar for det språkdidaktiske arbeidet i barnehagen. Den tidlege analysen av datamaterialet tyder såleis på at barnehagelærarane står i ein kompleks situasjon og opplever dilemma i det profesjonelle arbeidet, mellom anna i spenningsfeltet mellom ei einspråkleg og ei fleirspråkleg norm (Harju & Åkerblom, 2020).

I innlegget vil eg avslutningsvis diskutere nokre moglege implikasjonar av funna mine for barnehagelærarutdanninga og barns andrespråksutvikling i barnehagen. Funna i denne kvalitative studien peiker på utfordringar som det er grunn til å rette merksemda mot for å ruste framtidige barnehagelærar til å styrkje fleirspråklege barns utvikling i barnehagen.

Nøkkelord: fokusgruppeintervju, andrespråkutvikling, barnehagelæreroppfatningar, diskursar, dilemma

Litteratur

- García, O., & Wei, L. (2014). Translanguaging and Education. In *Translanguaging: Language, Bilingualism and Education* (pp. 63-77). Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1057/9781137385765_5
- Harju, A., & Åkerblom, A. (2020). Opening up new spaces for languaging practice in early childhood education for migrant children. *International Journal of Early Years Education*, 28(2), 151- 161. <https://doi.org/10.1080/09669760.2020.1765087>
- Jørgensen, J. N. (2008). Polylingual Languaging Around and Among Children and Adolescents. *International Journal of Multilingualism*, 5(3), 161-176. <https://doi.org/10.1080/14790710802387562>
- Palludan, C. (2007). Two tones: The core of inequality in kindergarten? *International Journal of Early Childhood*, 39, 75-91. <https://doi.org/10.1007/BF03165949>
- Pontier, R., & Gort, M. (2016). Coordinated Translanguaging Pedagogy as Distributed Cognition: A Case Study of Two Dual Language Bilingual Education Preschool Coteachers' Languaging Practices During Shared Book Readings. *International Multilingual Research Journal*, 10(2), 89-106. <https://doi.org/10.1080/19313152.2016.1150732>

Hilde Osdal, Høgskulen i Volda

Erfaringar frå fleirspråklege ungdomsskuleelevar i to nynorskkommunar - ein presentasjon og drøfting av funn

Dei som veks opp i Noreg med norsk som morsmål, får med seg ein meir eller mindre medviten kunnskap om den relativt komplekse språksituasjonen i Noreg som i tillegg til dei to normerte skriftspråka også inkluderer eit stort dialektmangfald. Me ser òg i dag ein aukande tendens til å skrive personlege, unormerte (dialektnære) variantar av norsk i tillegg til dei to normerte variantane. Det er venteleg utfordrande å skulle lære seg norsk som andrespråk i denne situasjonen. Dei som bur i eit nynorskområde, skal lære seg det minst brukte av dei to skriftspråka, samstundes som dei i stor grad blir eksponerte for det mest brukte språket. Forskingsspørsmåla vart på bakgrunn av dette følgjande:

Kva erfaringar har fleirspråklege ungdomsskuleelevar med å lære eit andrespråk som samstundes er eit mindretalsspråk? Kva haldningar til nynorsk skriftspråk gjev dei uttrykk for?

Funna presenterte her er baserte på intervju av 18 elevar der begge foreldra hadde eit anna morsmål enn norsk, og der elevane hadde svara på ei breiare spørjegransking knytt til haldningar til nynorsk. Til saman viser svara til elevane nokre av erfaringane dei har gjort seg med å lære eit andrespråk som samstundes er eit mindretalsspråk.

Det overordna funnet frå spørjegranskinga er at svara frå den utvalde gruppa skil seg svært lite frå svara frå det samla informanttalet (totalt 706). Dei fleste definerer seg som nynorskbrukarar, lærer bokmål som sidemål, og har jamt over positive haldningar til nynorsk. I intervju kjem det fram at dei opplever nokre utfordringar når det gjeld å arbeide seg inn i ein lokal nynorsk skriftkultur og ei norsk ålmente der nynorsk er eit mindretalsspråk, men dette er i stor grad dei same utfordringane som elevar med norsk som førstespråk opplever.

Litteratur

- Eiksund, H. (2017). Eitt språk - to kompetansar. I B. Fondevik & P. Hamre (Red.), Norsk som reiskaps- og danningsfag (s. 258-283). Oslo: Samlaget.
- Fondevik, B. & Osdal, H. R. (2018). Norsk som andrespråk = bokmål? . I A.-K. H. Gujord & G. T. Randen (Red.), Norsk som andrespråk – perspektiver på læring og utvikling (s. 356-378). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Mæhlum, B. (2007). Konfrontasjonar: Når språk møtes. Oslo: Novus forlag.
- Norton, B. (2013). Identity and language learning. Extending the conversation (2. utg.). Toronto: Multilingual Matters.

Uppstad, P. H. (2019). Opplæring i nynorsk som skriftspråk - utan dialektane. I S. J. Helset & E. Brunstad (Red.), *Skriftkulturstudiar i ei brytingstid* (s. 137-149). Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Marianne Eek, Høgskolen i Innlandet

Flerspråklige praksiser i andrespråklæring for voksne nyankomne med liten skolebakgrunn

UNESCOs bærekraftsmål for utdanning relaterer sosial rettferdighet til menneskers muligheter til å få en utdanning som er inkluderende og rettferdig, og som bidrar til tilegnelse av grunnleggende ferdigheter og muligheter til å bli aktive samfunnsborgere (SDG4-Education 2030, UNESCO, 2015). Andrespråksundervisning for voksne nyankomne kan ses i lys av denne globale målsettingen.

Voksne nyankomne med liten skolebakgrunn som skal lære et andrespråk har ofte ikke noe felles kommunikasjonsspråk med læreren, og skal i mange tilfeller lære å lese og skrive for første gang. I dette innlegget presenterer jeg et doktorgradsprosjekt der jeg utforsker hvilken betydning bruk av språkhjelpere, eller flerspråklige assistenter, kan ha i andrespråksundervisning for voksne nyankomne som har hatt begrensede muligheter til å utdanne seg tidligere (Eek, 2021).

Klasseromsobservasjon viser at språkhjelpere bidrar til stillasbygging (Gibbons, 2002, Hammond & Gibbons, 2005), og at det blir mulig å jobbe kontrastivt i andrespråklæringen. Intervjuer med ni deltakere, der Lila, Abbas, Sana og Semira er fokusdeltakere, belyser dessuten at språkhjelperens tilstedeværelse har betydning for voksne nyankomnes grunnleggende behov for trygghet, forståelse og anerkjennelse (West, 1992).

Nortons teorier om språklæring, identitet og investering har fungert som en fortolkende linse i prosjektet (Darvin & Norton, 2015; Norton, 2013; Norton Peirce, 1995). Darvin & Norton (2015) framhever at investering i språklæring finner sted i skjæringspunktet mellom identitet, kapital og ideologi, og den aktuelle undersøkelsen gir innblikk i sammenhenger mellom andrespråklæring og en rekke forhold som kan knyttes til nettopp identitet, kapital og ideologi. *Identitet* dreier seg blant annet om subjektposisjoner (Kramsch, 2009) språkinnlærere får eller tar i klasserommet, og særlig om deltakeres posisjon som aktive deltakere eller passive mottakere (Freire, 1972). *Kapital* (Bourdieu, 1986) relateres i undersøkelsen først og fremst til språklig kapital, og om deltakernes medbrakte språklige kapital anerkjennes og om deres muligheter til å tilegne seg ny språklig kapital. *Ideologi* relateres til ulike språkideologier som er i spill, blant annet tre læreres dynamiske språkideologier (Garcia & Wei, 2014), og deres initiering av nye flerspråklige praksiser i klasserommet.

Selv om undersøkelsen belyser hvordan språkhjelpere og lærere bidrar til at deltakere i større grad blir del av praksisfellesskapet i klasserommet, peker den også mot utfordringer med å bli del av praksisfellesskap utenfor klasserommet. Undersøkelsen gir innblikk i både subjektiverende og marginaliserende prosesser som kan knyttes til andrespråklæring.

Referanser

- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. I J. F. Richardson (Red.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (s. 241-258). New York, NY: Greenwood Press.
- Darvin, R. & Norton, B. (2015). Identity and a model of investment in applied linguistics. *Annual review of applied linguistics*, 35, 36-56. <https://doi.org/10.1017/S0267190514000191>
- Eek, M. (2021). *Språkhjelpere, investering og sosial rettferdighet: En undersøkelse av bruk av språkhjelpere i norskopplæringen for voksne nyankomne med liten skolebakgrunn*. [Doktorgradsavhandling, Høgskolen i Innlandet]. Lokalisert på <https://hdl.handle.net/11250/2738680>
- Freire, P. (1972). *The Pedagogy of the Oppressed*. London: Trowbridge and Esher.
- García, O. & Wei, L. (2014). *Translanguaging: Language, Bilingualism and Education*. New York: Palgrave Macmillian.
- Gibbons, P. (2002). *Scaffolding Language, Scaffolding Learning: Teaching Second Language Learners in the Mainstream Classroom*. Portsmouth: Heinemann.
- Hammond, J. & Gibbons, P. (2005). Putting scaffolding to work: The contribution of scaffolding in articulating ESL education. *Prospect*, 20(1), 6-30.
- Kramsch, C. (2009). *The multilingual subject: What foreign language learners say about their experience and why it matters*. Oxford: Oxford University Press.
- Norton, B. (2013). *Identity and language learning: Extending the conversation* (2 utg.). Bristol: Multilingual Matters.
- Norton Peirce, B. (1995). Social identity, investment, and language learning. *TESOL quarterly*, 29(1), 9-31. <https://doi.org/10.2307/3587803>
- UNESCO. (2015b). *Education 2013: Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4 - Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all*. Hentet fra <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656>
- West, C. (1992). A matter of life and death. *October*, 61, 20-23. Hentet fra <https://www.jstor.org/stable/pdf/778781.pdf>

Guro Busterud, UiO, Kjersti F. Listhaug og Anne Dahl, NTNU

CLIMA, *Cross-linguistic influence in multilingualism*, et forskningsprosjekt om tredjespråkstilegnelse.

Å tilegne seg flere språk er veldig vanlig, men i den tradisjonelle andrespråksforskningen har man tidligere i liten grad hensyntatt at innlærere ofte kan flere språk enn førstespråket og målspråket. CLIMA fokuserer på hvordan et språk nummer tre (L3) læres etter førstespråket (L1) og et andrespråk (L2). Vi undersøker samspillet mellom disse språkene i individenes mentale grammatikk, og hvilke bakgrunnsfaktorer som påvirker dette samspillet. Dette er særlig relevant i en norsk kontekst, da majoriteten av voksne innlærerne av norsk kan flere språk fra før.

CLIMA undersøker hvordan grammatiske forskjeller og/eller likheter mellom språk påvirker innlæringen av et L3. Vil det lette læringen at begge de tidligere lærte språkene ligner på L3, og kan forskjeller mellom de to språkene virke motsatt? Slik kan vi finne ut hvordan grammatikken i innlærerens tidligere språk virker inn på språklæringsprosessen.

I CLIMA undersøkes tredjespråkstilegnelse av ordstilling, nærmere bestemt plassering av det finite verbet. Dette er et område som har vært gjenstand for mange studier innen forskning på språkstilegnelse, L3-studier inkludert. Imidlertid har tidligere studier til dels motstridende funn og analyser av tverrspråklig påvirkning i L3-tilenelse av verbplassering (f.eks. Bohnacker 2006; Håkansson et al. 2002; Bardel & Falk 2007; Stadt 2019; Listhaug et al. 2021). CLIMA kombinerer fem ulike språk på en systematisk måte. Vi undersøker både L3-innlærere av norsk med engelsk L2 og enten fransk, spansk eller tysk som L1, og også L3-innlærere av fransk, spansk eller tysk med engelsk som L2 og norsk som L1. Disse språkene varierer systematisk med hensyn til verbplassering, noe vi utnytter for å undersøke påvirkning fra henholdsvis L1 og L2.

Fordi de fleste L3-innlærere kan engelsk, har CLIMA et sterkt fokus på betydningen av engelsk som L2. Nordmenn har vanligvis høy kompetanse i engelsk, mens vi hos innvandrere finner større variasjon. CLIMA undersøker hvordan ferdighetsnivå og erfaring i engelsk påvirker innlæringen av L3, altså hvordan individuelle erfaringer med bruk av mer enn ett språk manifesterer seg i læringsprosessen. Vi undersøker videre hvordan metalingvistisk kompetanse i L1 og L2 støtter språklæringen.

De ulike resultatene i tidligere L3-studier av verbplassering kan skyldes ulikhet i metodebruk. Gjennom en grundig metodetriangulering gransker CLIMA derfor hvordan ulike

testmetoder reflekterer ulike nyanser av innlærerens underliggende grammatiske kompetanse, for eksempel forskjeller i forståelse og produksjon av språk.

CLIMA vil bidra med kunnskap om flerspråkliges mentale grammatikk og har implikasjoner for språklæring og -undervisning.

Litteraturliste:

- Bardel, C., & Falk, Y. (2007). The role of the second language in third language acquisition. The case of Germanic syntax. *Second Language Research*, 23(4), 459–484. doi:10.1177/0267658307080557.
- Bohnacker, U. (2006). When Swedes begin to learn German: From V2 to V2. *Second Language Research*, 22(4), 443–486. doi:10.1191/0267658306sr275oa.
- Håkansson, G., Pienemann, M., & Sayehli, S. (2002). Transfer and typological proximity in the context of second language processing. *Second Language Research*, 18(3), 250–273. doi:10.1191/0267658302sr206oa.
- Kjersti Faldet Listhaug, Guro Busterud & Anne Dahl (2021). French as a third language in Norway: The influence of the prior languages in the acquisition of word order. In Meklenborg, Lohndal & Østby (eds) *Syntax, semantics and acquisition: In honor of Hans Petter Helland*, Oslo Studies in Language 12(1), 2021. 125-144
- Stadt, R. T. (2019). *The influence of Dutch (L1) and English (L2) on third language learning: The effects of education, development and language combinations*. Amsterdam: LOT

Randi Myklebust, Høgskulen i Volda

Når lærerstudenter skal utvikle profesjonsfaglig kompetanse for arbeid i det flerkulturelle klasserommet

Vi vet at lærerstudenter vurderer sine egne praksiserfaringer som spesielt betydningsfulle, og at selve praksisopplæringen gjerne oppfattes å være et bedre fundament for læreryrket enn den undervisningen som foregår i fagene på campus (Skagen, 2010). Samtidig vet vi også at en rekke forskere konkluderer med at lærere mangler kompetanse for arbeid med språklig og kulturelt mangfold (Lødding, 2015, Varantola, 2018), som innebærer at mange studenter møter en mangelfull praksis på det flerspråklige og flerkulturelle fagområdet. I denne presentasjonen analyseres data fra et studentarbeid i masterfaget Norsk som andrespråk og flerkulturell pedagogikk, der disse kløftene i teoretisk og praktisk fundament i lærerutdanningen søkes imøtekommet. Studentarbeidet gikk ut på å undersøke norskfagets lærebøker ved praksisskolene og å analysere og drøfte dem i flerspråklige og flerkulturelle perspektiver.

Nyere lærebokstudier konkluderer med at andrespråksperspektiver og kunnskap om flerspråklig mangfold i liten grad kommer til uttrykk i norskbøkene (Kulbrandstad, 2019), og at en vi-dem-tilnærming synes å prege flere samfunnsfagsbøker (Røthing m.fl. 2015). Vi vet imidlertid lite om hvordan lærerstudenter oppfatter og reflekterer over denne forskningens betydning for undervisningsarbeid i det flerkulturelle klasserommet. Denne studiens formål er å utvikle innsikt i studenters læring om flerspråklige og flerkulturelle undervisningspraksiser i klasserommet.

Dataene som er analysert er studentenes framstilling av arbeidet sitt i en Google Sites, samt transkripsjoner av lydfiler fra intervju med de samme studentene. Analysetilnærmingen kan karakteriseres som kvalitative innholdsanalyser (Prior, 2016; Tjora, 2018). De foreløpige funnene viser at studentene har dratt god nytte av tidligere lærebokforskning, gått tett på innholdet i lærebøkene og gjennomført varierte faglige analyser og drøftinger av lærebøkens formidling. Refleksjoner over lærebøkens manglende støtte for utvikling av en flerspråklig skole og konsekvenser for lærerrollen er et gjennomgående trekk ved intervjumaterialet. Det samme gjelder oppfatningen om at lærebokanalysen var praksisrelevant og kompetanseutviklende for læreryrket. Dette er funn som kan være interessante i en drøfting av lærerutdanningens praktiske og teoretiske kunnskapsgrunnlag for arbeid i det flerkulturelle klasserommet.

Litteratur

- Kulbrandstad, L.I. (2019). Å se norskfaget med andrespråksbriller. *NOA Norsk som andrespråk*, 35(2), 7–40.
- Lødding, B. (2015). Mobilisering for mangfold: Kartlegging av kompetanse i barnehagesektor og grunnopplæring for barn, unge og voksne i første fase av satsingen Kompetanse for mangfold. NIFU-rapport; 2015:4.
- Prior, L. (2016). Using Documents in Social Research. I D. Silverman (Red.), *Qualitative Research*. (4. utg. s. 171–185). SAGE.
- Røthing, Å. (2015). Rasisme som tema i norsk skole – Analyser av læreplaner og lærebøker og perspektiver på undervisning. *Norsk Pedagogisk tidsskrift*, 99(02), 72–84.
- Skagen, K. (2010). Teori og praksisopplæring i lærerkvalifisering. I P. Haug (Red.), *Kvalifisering til læreryrket* (s. 118-139). Oslo: Abstrakt forlag.
- Tjora, A. (2018). *Viten skapt. Kvalitativ analyse og teoriutvikling*. Cappelen Damm.
- Varantola, K. (2018). *Education for tomorrow - how do we get there? Policy implications from phase 1*. NordForsk.

Maria-Rosa R. Doublet, Høgskulen på Vestlandet

Tidlig flerspråklig ordforrådsutvikling og andrespråkstilegnelse av norsk – en longitudinell kasusstudie

I Skandinavisk kontekst finnes det færre empiriske studier fra språkvitenskapelige perspektiv på flerspråklige barn som tilegner seg norsk som andrespråk i barnehagen (Sandvik et al., 2014). I 2018 gikk 72 prosent av alle ettåringer i barnehage (Ssb, 2018), og av disse er det flere som for første gang eksponeres for norsk ved barnehageoppstart. Hvordan denne gruppen av barn sin tidlige språkutvikling skjer, er fremdeles ikke særlig utforsket (Gujord et al., 2021). Hvor førstespråket er i sin utvikling når andrespråket introduseres, kan være en viktig indikator for utfordringer og feilmønstre barnet møter seinere i sin andrespråkstilegnelse (Unsworth, 2013).

Målet med denne studien var å undersøke suksessivt tospråklige barns språkutvikling ved å studere deres ordforrådstilegnelse i førstespråket og andrespråket, og hvordan barna deltar i spontan tale på andrespråket i lek med et begrenset andrespråk.

Studiens empiri er hentet fra åtte tilfeldig utvalgte barnehagebarn født i 2015 fra et språksamfunn i Norge. Alle barna tilegner seg norsk som andrespråk. Tre barn har polsk som førstespråk, to nederlandsk og resten har hver især russisk, ungarsk, og tysk som førstespråk. Studien har et longitudinelt design, og datamaterialet er samlet inn i perioden 2018 til 2019 ved to måletidspunkter med seks måneders mellomrom. Til hvert måletidspunkt testes barnas første- og andrespråk med ordforrådstestene Cross-linguistic Lexical tasks (Haman et al., 2015). I hvert språk testes henholdsvis reseptive og produktive ferdigheter i ordklassene substantiver og verb. Ingen av språktestene er oversettelser, som betyr at ikke alle ordene i hver språktest er de samme. Barnas spontane språkferdigheter i lek er samlet inn med videoobservasjoner av situerte leksituasjoner. Hvert barn er observert i lek sammen med en lekekamerat fra barnehagen som er enspråklig norsktalende førstespråksbruker. Alle 16 videomaterialer er transkribert på ordnivå. Datamaterialet er analysert etter ulike kompleksitetsmål, og til denne presentasjonen legges det vekt på kvantitative verdier som gjennomsnittlig ytringslengde, fordeling av ytringslengder og antall unike ytringer.

Resultatene viser stor individuell variasjon i ordforrådsferdighetene. Ved første måletidspunkt er tendensen at barna gjenkjenner og produserer flere ord på førstespråket, mens ved andre måletidspunkt er det norske leksikonet større. Det ser ut til å være sammenheng mellom størrelsen på ordforrådet og ferdigheter i spontan tale på norsk. Basert på studiens resultater, kan det generelt konkluderes med at til tross for tidlig introduksjon av

andrespråket, tilegner barna seg norsk som et andrespråk. Variasjon i barnas språkutvikling ser ut til å henge sammen med språkbruk hjemme og barnas personlighet.

Referanser

- Gujord, A.-K. H., Neteland, R. & Selås, M. (2021). Successive Language Learning in Early Childhood: The Case of Question Formation. *Rask* 53.
- Haman, E., Łuniewska, M. & Pomiechowska, B. (2015). Designing Cross-linguistic Lexical Tasks (CLTs) for bilingual preschool children. I J. d. J. S. Armon-Lotem, N. Meir (Red.), *Methods for assessing multilingual children: disentangling bilingualism from Language Impairment. Multilingual Matters*. (s. 196-240). Multilingual Matters. <https://doi.org/https://doi.org/10.21832/9781783093137-010>
- Sandvik, M., Garmann, N. G. & Tkachenko, E. (2014). *Synteserapport om skandinavisk forskning på barns språk og språkmiljø i barnehagen i tidsrommet 2006-2014*. Høgskolen i Oslo og Akershus.
- Ssb. (2018). *Andel barn i barnehage øker fortsatt*. Hentet 29.05.2020 fra <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/andel-barn-i-barnehage-oket-fortsatt>
- Unsworth, S. (2013). Assessing age of onset effects in (early) child L2 acquisition. *Language Acquisition*, 20(2), 74-92. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/10489223.2013.766739>

Birgitte Fondevik, Høgskulen i Volda

Samarbeid med flerspråklige assistenter om norskopplæringen for voksne innvandrere med lite skolebakgrunn

Voksenopplæringen har lenge strevd med å sikre innvandrere med lite eller ingen skolebakgrunn et godt utbytte av norskopplæringen (Pájaro & Monsen, 2021). I denne presentasjonen vil jeg drøfte et aksjonsforskningsprosjekt som ble gjennomført ved en skole som ønsket å endre egen undervisningspraksis. Endringen dreide seg om aktivt å ta i bruk morsmålet eller andre språk deltakerne mestret som ressurs i undervisningen. Begrunnelsene for at ta i bruk alle de språklige ressursene i arbeidet med å lære et nytt språk, er godt forankret i nyere flerspråklighetsforskning (jf. Garcia & Wei, 2014). Skolen ansatte tre flerspråklige assistenter som skulle fungere som språkstøtte for 17 deltakerne med lite skolebakgrunn. Problemstilling for prosjektet var: Hvilke former for flerspråklig støtte vil bidra til at deltakere med lite eller ingen skolebakgrunn får utviklet sine norskferdigheter?

Aksjonsforsker, lærerere og flerspråklige assistenter samarbeidet om å utvikle en flerspråklig undervisningspraksis. Utprøvingene av den flerspråklige praksisen foregikk etter de fire fasene i aksjonsforskningssyklusen – planlegging, gjennomføring, observasjon og refleksjon– og ble gjentatt gjennom hele prosjektet og justert med bakgrunn i refleksjonene i fellesskap i etterkant (jf. Zeichner, 2001). Underveis ble det samlet inn et rikt datamateriale bestående av observasjon, loggnotater og lydopptak.

Funn fra studien viser at norskopplæringen ble mer tilgjengelig for deltakerne når de fikk ta i bruk hele sitt språklige repertoar i arbeidet med å lære norsk. De flerspråklige assistentene bidro blant annet med å aktivere forkunnskapene til deltakerne, forklare oppgaveinstruksjoner og bidro med kontrastive forklaringer. Videre fungerte de flerspråklige assistentene som støttende stillas i deltakerens muntlige og skriftlige språkproduksjon, og de sikret god kommunikasjon mellom lærerne og deltakerne.

Funn fra aksjonsforskningsprosjektet føyer seg inn i resultatet av andre kvalitative studier som dokumenterer hvordan flerspråklige assistenter gjør norskundervisningen mer tilgjengelig og forståelig for deltakerne (Eek, 2021).

Nøkkelord: flerspråklige assistenter, norskopplæring for innvandrere, flerspråklig støtte

Litteraturliste

- Eek, M. (2021). Språkhjelpere, investering og sosial rettferd. En undersøkelse av bruk av språkhjelpere i norskopplæringen for voksne nyankomne med liten skolebakgrunn. (Doktoravhandling). Høgskolen i Innlandet, Hamar.
- García, O. & Wei, L. (2014). *Translanguaging, Language, Bilingualism and Education*. New York: Palgrave Macmillan.
- Pájaro, V. & Monsen, M. (2021). Norskopplæring for voksne: En kritisk sosialistisk tilnærming. I M. Monsen & V. Pájaro (Red), *Andrespråkslæring hos voksne: Vitenskapelige innsikter og didaktiske utfordringer* (s. 11–28). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Zeichner, K. (2001). Educational Action Research. I P. Reason & H. Bradbury (Red.), *Handbook of Action Research: Participative Inquiry and Practice* (s. 273–283). London: Sage.

Merete Anderssen, UiT, Guro Busterud, UiO

En korpusstudie av grammatisk kjønn i norsk som andrespråk

I dette foredraget presenterer vi en empirisk studie av produksjon av grammatisk kjønn og bøyingsklasse hos 47 andrespråksinnlærere av norsk på nivå B2. Datamaterialet vi legger til grunn er opptak av semi-strukturerte samtaler fra talespråkskorpuset *NorInt Tale*. Studien undersøker i hvilken grad innlærerne har grammatisk kjønn som del av sin L2-kompetanse, og vi ser på et bredt utvalg av substantivfraser som uttrykker genus eller bøyingsklasse.

Tidligere forskning viser at bøyingsklasser både tilegnes tidlig i L1 norsk (Rodina & Westergaard 2013) og er robuste i amerikanorsk (Lohndal & Westergaard 2016), mens genus er mer sårbart, og vi undersøker hvorvidt dette også er tilfellet i L2-tilegnelse. Vi fokuserer spesielt på intetkjønn, som har vist seg å være på plass først i 7-årsalderen i L1 norsk (jf. Rodina & Westergaard 2015; Busterud et al. 2019). Vi undersøker også hvilke former som brukes i ytringer som ikke er målspråkslike og hvorvidt felleskjønn brukes som standardverdi. Videre ser vi på andrespråksinnlærernes bruk av hunkjønn, ettersom denne grammatiske kategorien ser ut til å være på vei ut av det norske språket (Rodina & Westergaard 2015, Busterud et al. 2019).

Våre resultater viser at selv om innlærerne har en høy grad av målspråkslikhet totalt, skjuler dette en betydelig lavere målspråkslikhet med intetkjønn. Dataene viser videre at hunkjønn er nærmest ikke-eksisterende, og felleskjønn ser ut til å være standardverdi. Dette er spesielt tydelig med ubestemte artikler og prenominale possessiver. I disse strukturene overgeneraliseres felleskjønn i høy grad. Om vi ser på bøyingsklasse, har L2-innlærerne høy målspråkslikhet både for bestemthetssuffikset og for postnominale possessiver. I samsvar med tidligere studier av L1-tilegnelse (f.eks. Rodina & Westergaard 2015; Busterud et al. 2019) og arvspråkstalere (Lohndal & Westergaard 2016) finner vi at bøyingsklasse, representert ved bestemthetssuffikser og postnominale possessiver, er lettere å lære enn genus også i norsk som andrespråk.

Komplekse strukturer, som modifiserte bestemte substantivfraser og demonstrativer, er mindre målspråkslike, sannsynligvis fordi de krever integrering av ulike typer informasjon samtidig. Også dette resulterer i en asymmetri mellom felleskjønn og intetkjønn. Det er mulig en del av utfordringen for L2-innlærerne ligger i å hente fram riktig bøyingsmorfologi (jf. Prévost & White 2000), og at den generelle kognitive belastningen med strukturer som involverer dobbel bestemthet medfører at innlærerne blir mindre presise i disse strukturene.

Referanser

- Busterud, Guro, Terje Lohndal, Yulia Rodina og Marit Westergaard. 2020. Hvor mange genus er det i Trondheims-dialekten? *Maal og Minne*, 2: 1–36.
- Lohndal, Terje, og Marit Westergaard. 2016. Grammatical Gender in American Norwegian Heritage Language: Stability or attrition? *Frontiers in Psychology* 7, 344. DOI: 10.3389/fpsyg.2016.00344.
- Lohndal, Terje, og Marit Westergaard. 2021. Grammatical Gender: Acquisition, Attrition, and Change. *Journal of Germanic Linguistics* 33, 95–121.
- Prévost, P. & White, L. 2000. Missing Surface inflection or impairment in second language acquisition? *Second Language Research* 16: 103–133.
- Rodina, Yulia og Marit Westergaard. 2013. The acquisition of gender and declension class in a non-transparent system: Monolinguals and bilinguals. *Studia Linguistica* 67, 47–67.
- Rodina, Yulia & Marit Westergaard. 2015. Grammatical gender in Norwegian: Language acquisition and language change. *Journal of Germanic Linguistics* 27.2, 145-187.
- Rodina, Yulia og Marit Westergaard. 2021 Under trykking. Grammatical gender and declension class in language change: A study of the loss of feminine gender in Norwegian. *Journal of Germanic Linguistics*.

Anja S. Bakken, Anne K. Hundal, Laila L. Sakshaug, Nord universitet, Levanger

Transspråking og inkluderende språkpraksiser ved bruk av bildebøker

Læreplanen for Kunnskapsløftet 2020 poengterer at flerspråklighet skal verdsettes som ressurs i opplæringa. Hvordan dette kan omsettes til god klasseromspraksis? I vårt prosjekt undersøker vi potensialet for pedagogisk transspråking (Cenoz & Gorter, 2017; Palm, 2021) og språkutvikling gjennom bruk av bildebøker i engelsk- og norskundervisningen ved en skole der en stor andel av elevene er minoritetsspråklige med felles morsmål. De seneste års forskning tyder på at læring på tvers av språk og det å la elevene spille på hele sitt språklige repertoar, er gunstig for den totale språklæringa (Garcia & Wei, 2014), men også for å ivareta elevenes identitet og kulturelle bakgrunn (e.g. Ibrahim 2019; Cenoz & Gorter, 2015). Likevel dominerer monospråklige undervisningspraksiser (Palm, 2018; De Angelis, 2011) ofte fordi lærere opplever det utfordrende når elever snakker et språk lærerne selv ikke kan (e.g. Alisaari et al., 2019).

Forskning på bruk av bildebøker i språkundervisninga viser at dette multimodale formatet er velegnet til å engasjere elever i autentiske samtaler og for å støtte elevers språk- og identitetsutvikling (Lee, 2021; Ommundsen, Haaland & Kümmerling-Meibauer, 2021; Reese, 2015; Saskia & Ludwig, 2018). For vårt prosjekt valgte vi bildeboka No (Altes, 2012) og gjennomførte litterære samtaler med flere grupper på 4-5 elever på småtrinnet. Samtalen tok utgangspunkt Altes' bok med engelsk tekst, men foregikk også med innslag av norsk og med sentralt ordforråd tilgjengelig på de minoritetsspråklige elevenes morsmål. Hensikten var å skape et rom for inkluderende språkpraksiser som oppmuntret elevene til å anvende sitt samlede språklige repertoar som pedagogisk ressurs. Samtalesituasjonene ble filmet, transkribert og analysert med vekt på hvordan elevene utnyttet sine ulike språklige ressurser. Analysen inkluderte også en multimodal inngang til samtalesituasjonene til utforsking av kroppsspråk, gester, mimikk etc. i samtalen (Bezemer, 2008; Flewitt, 2006) for å få en dypere forståelse for elevenes engasjement og posisjonering.

Foreløpige resultat viser at de yngste elevene på alle måter deltar med størst engasjement. Minoritetsspråklige elever på de to laveste trinnene anvender i stor grad morsmålet seg imellom samtidig som de deltar i den felles samtalen både på norsk og engelsk. De posisjonerer seg dessuten som «språkeksperter» på morsmålet. De eldste elevene benytter først og fremst engelsk og norsk til tross for at det i disse elevgruppene samlet sett er flere minoritetsspråklige elever. Så langt viser prosjektet at det er mulig å trekke inn elevenes morsmål uten at læreren selv behersker språket, og at bildebøker kan åpne for inkluderende

flerspråklige undervisningspraksiser.

Referanser

- Altés, M. (2012). No! Child's Play.
- Bezemer, J. (2008). Displaying orientation in the classroom: Students' multimodal responses to teacher instructions. *Linguistics and Education*, 19, 166–178
- Cenoz, J. & Gorter, D. (2017) Minority languages and sustainable translanguaging: threat or opportunity? *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 38:10, 901-912, DOI: 10.1080/01434632.2017.1284855
- Cenoz, J., & Gorter, D. (2015). Towards a holistic approach in the study of multilingual education. I J. Cenoz & D. Gorter (Red.), *Multilingual education: Between language learning and translanguaging* (s. 1–15). Cambridge University Press.
- De Angelis, G. (2011). Teachers' beliefs about the role of prior language knowledge in learning and how these influence teaching practices. *International Journal of Multilingualism*, 8(3), 216–234.
- Flewitt, R. (2006). Using video to investigate preschool classroom interaction: Education research assumptions and methodological practices. *Visual Communication*, 5(1), 25–50
- García, O. & Wei, L. (2014). *Translanguaging: Language, Bilingualism and Education*. Palgrave Macmillan.
- Ibrahim, N. 2019. Children's multimodal visual narratives as possible sites of identity performance. I P. Kalaja & Melo-Pfeiffer, S. (red.). *Visualising Multilingual Lives: More Than Words*. Clevedon: Multilingual Matters, (s. 33-52)
- Lee, L. (2021). Exploring Multicultural Picturebook in a Heritage Language Classroom. *CLELEjournal*, 9(1), 32-56.
- Ommundsen, Å. M., Haaland, G., & Kümmerling-Meibauer, B. (2021). *Exploring Challenging Picturebooks in Education*. Taylor & Francis Group.
- Palm, K. (2021): Flerspråklighet som ressurs for de yngste elevene i barneskolen – pedagogisk transspråking i norskfaget. I Jølle, L., Larsen, A.S., Otnes, H., & Aa, L.I. (red.): *Morsmålsfaget som fag og forskningsfelt*. (s. 46-65). Universitetsforlaget.
- Palm, K. (2018): Enspråklig begynneropplæring i flerspråklige klasserom? Om lese- og skriveopplæringen i førsteklasse. I Palm, K. og E. Michaelsen (red.): *Den viktige begynneropplæringen. En forskningsbasert tilnærming* (s. 115-137). Universitetsforlaget.
- Reese, E. (2015). What good is a picturebook? Developing children's oral language literacy through shared picturebook reading. I & B. Kümmerling-Meibauer et al. (red.). *Learning from Picturebooks: Perspectives from child development and literacy studies*. Routledge.<https://doi.org/10.4324/9781315866710>
- Saskia K. & Ludwig, C. (2018). *Translanguaging and Multilingual Picturebooks: Gloria Anzaldúa's Friends from the Other Side/Amigos Del Otro Lado*. *CLELEjournal*, 6(2), 7–27.

Laila Lutnæs Sakshaug, Nord universitet, Fakultet for lærarutdanning, Levanger

Grammatiske, leksikalske og ortografiske trekk i fleirspråklege mellomtrinnslevar si skrivning i norsk som andrespråk

Norske klasserom i dag har eit stadig meir globalt elevgrunnlag. Dette påverkar heile skolen, og ikkje minst lese- og skriveopplæringa. Dette føredraget presenterer preliminære funn frå eit forskingsprosjekt om skriftspråklege trekk og ferdigheiter i fleirspråklege elevar på mellomtrinnet si skrivning i norsk som andrespråk. Tekstar innsamla i ei gruppe elevar gjennom tre år, frå dei går på 4. til 7.trinn, blir analyserte med vekt på grammatiske (syntaktiske og morfologiske), leksikalske og ortografiske trekk ved elevane si skrivning, og i kva grad dei meistrar desse trekka. Å følgje skrivinga på overgangen til mellomtrinnet er særskilt interessant, med tanke på overgangen frå kvardagsspråk (BICS) til skolespråk (CALP) og fjerdetrinnsnekken (Cummins 1981, 2000, 2021) i denne perioden.

Prosjektet tar utgangspunkt i ca. 50 skoletekstar frå 20 minoritetsspråklege elevar med ni ulike morsmål og med ulik opphaldstid i Noreg. Hovudfokus i dette foredraget ligg på dei skriftspråklege ferdigheitene hos dei åtte elevane som har levert tre eller fleire tekstar treårsperioden, med amharisk, somali, arabisk, bosnisk, farsi og tigrinja som morsmål.

Analysemodellen er inspirert av Mattsson og Håkansson (2016), som bygger på prosessbarheitsteori (PT) (Pienemann 1998, 2005; Glahn m. fl. 2001). I tillegg bygger prosjektet på mellomspråksteori (Selinker 1972). Mattsson og Håkanssons modell er tenkt som analyseverktøy for både spontantale og skriftlege tekstar, men omfattar ikkje rettskriving og teiknsetjing, fordi dei meiner det kan tilsløre det «eigentlege» språklege nivået (Mattsson og Håkansson 2016, s. 64). I *denne* studien blir ortografiske ferdigheiter likevel trekt inn der det er relevant. Ein grunn til dette er at ortografi kan seie noko om munnlege og dialektale innslag i elevanes andrespråk. Fleire av tekstane har innslag av språklege trekk ein kan tolke anten som mellomspråksvariasjon eller som dialektvariasjon (jf. Emilsen og Søfteland 2018, 2020 om metodiske betraktningar om skiljet mellom desse i talespråk). Ein annan grunn til dette er at ortografiske avvik *kan* skyldast transfer av (for eksempel) stavingsstruktur (Frøystadvåg, M.B., 2020).

Problemstillinga er tredelt:

- Kva karakteriserer skrivinga til desse elevane grammatisk, ortografisk og leksikalsk?
- Korleis kan desse funna analyserast ut frå relevant teori?

- Kva for relevans har dette eventuelt for tilrettelegging av skriveopplæringa for elevar på mellomtrinnet med norsk som andrespråk?

Målet med studien er å bidra til kunnskap om fleirspråklege mellomtrinnslevar sine skriftspråklege ferdigheiter i norsk som andrespråk, om utvikling av skriftspråket til einiskildelevar over tid, og i kva grad *ulike* morsmål hos elevane påverkar graden av skriftspråkleg meistring av andrespråket.

Litteratur

- Cummins, J. (1981). The role of primary language development in promoting educational success for language minority students. In California State Department of Education (Red.). Schooling and language minority students: A theoretical framework. Los Angeles: National Dissemination and Assessment Center.
- Cummins, J. (2000). Language, power, and pedagogy: Bilingual children in the crossfire. Clevedon, England: Multilingual Matters. ISBN: 1-85359-474-1
- Cummins, J. (2021). Rethinking the education of multilingual learners: a critical analysis of theoretical concepts (Vol. 19). Multilingual Matters: Bristol/Blue Ridge Summit.
- Emilsen L.E. og Søfteland, Å. (2018): Andrespråksanalyse av barns spontantale. NOA. Norsk som andrespråk. 2018, (1-2).
- Emilsen, L.E. og Søfteland Å. (2020). L2 acquisition in a rich dialectal environment: Some methodological considerations when SLA meets dialectology. Edmonds, A. Leclercq, P.
- Frøystadvåg. (2020). Ekstra, ekstra eller ekestara? Når somaliske stavelsesstrukturer møter norsk ortografi. Masteroppgåve. NTNU.
- Gudmestad, Aarnes (eds.) Interpreting language-learning data. (2020). Language Science Press.
- Glahn, E., Håkansson, G., Hammarberg, B., Holmen, A., Hvenekilde, A., & Lund, K. (2001). Processability in Scandinavian second language acquisition. *Studies in Second Language Acquisition*, 23(3), 389–416. <https://doi.org/10.1017/S0272263101003047>
- Mattsson, A. F., & Håkansson, G. (2011). Bedömning av svenska som andraspråk : en analysmodell baserad på grammatiska utvecklingsstadier. Studentlitteratur.
- Pienemann, M. (1998). *Language Processing and Second Language Development*. John Benjamins Publishing Company.
- Pienemann, M. (2005). *Cross-Linguistic Aspects of Processability Theory*. John Benjamins Publishing Company.
- Selinker (1972). Interlanguage. *International Review of Applied Linguistics* 10.

Gølin K. Nilsen, Universitetet i Stavanger

Kompleksitetsutvikling i innlærerspråk (skriftlig produksjon A1-B2-nivå)

Studier av kompleksitetsutvikling i innlærerspråk kan anses som en del av *CAF-tradisjonen* (Housen & Kuiken, 2009), og slike studier kan vise oss hvordan språkbrukere gradvis gjør språket (bevisst og ubevisst) mer komplekst i takt med tiltakende språklig erfaring. Dermed kan undersøkelser av kompleksitet og kompleksitetsutvikling gi viktige fagdidaktiske innsikter som gjør det mulig å støtte språklæring på en fremoverrettet, tilrettelagt og motiverende måte.

I presentasjonen vil jeg vise hvordan kompleksitet utvikler seg i substantivfrasen i et materiale som består av å 15 tekster per rammeverksnivå A1-B2. To sensorer har, uavhengig av hverandre, nivå plassert tekstene som er hentet fra Norskprøven sommeren 2016. I tillegg utgjør fem tekster hentet fra ASK (Norsk andrespråkskorpus, Universitetet i Bergen) et kontrollkorpus. Disse fem tekstene er skrevet av språkbrukere som oppgir å ha norsk som førstespråk. Materialet presentasjonen bygger på, er det samme som brukes i min doktorgradsavhandling: *Substantivfrasens kompleksitetsutvikling i innlærerspråk. En konstruksjonsgrammatisk analyse av skriftlig produksjon fra A1- til B2-nivå* (Nilsen, 2021, til vurdering hos komité).

Jeg foreslår følgende kompleksitetsmål som kan beskrive og analysere hvordan kompleksitet kan komme til uttrykk (jf. Bulté & Housen, 2012):

- Kvantifiserbare kompleksitetsmål: Lengdekompleksitet, morfologisk kompleksitet (bøyningskompleksitet, sammensetningskompleksitet og avledningskompleksitet) og syntaktisk kompleksitet (strukturell kompleksitet, nodekompleksitet og sentensiell kompleksitet)
- Kvantifiserbare kompleksitetsmål med kvalitativt potensiale: Referensiell kompleksitet og innholdskompleksitet

Analysen av forekomstene av substantivfraser i materialet, til sammen 4801 fraser, viser at de 2532 substantivfraser som er utbygde med ett eller flere tillegg. har en utvikling fram mot bruk av følgende *åtte* kombinasjonsmuligheter:

- Substantivfraser med **ett** tillegg til kjernen: [bestemmer + S] *litt vann*, [beskriver + S] *god lønn*, [S + bestemmer] *drømmen min* og [S + beskriver] *pølse med brød*

- Substantivfraser med **to** tillegg til kjernen: [bestemmer + beskriver + S] *en uheldig familie*, [bestemmer + S + beskriver] *et liv som er verdt å leve* og [beskriver + S + beskriver] *positivt svar fra dere*
- Substantivfrase med **tre** tillegg til kjernen: [bestemmer + beskriver + S + beskriver] *en liten gutt som leker med en katt*

I presentasjonen vil jeg se på *hvordan* denne utviklingen framkommer i materialet. Jeg vil supplere framstillingen med å vise funn som handler om utvikling av nodekompleksitet og sentensiell kompleksitet i substantivfrasens etterstilte beskriverledd.

Nøkkelord: kompleksitet, strukturell kompleksitet, kompleksitetsutvikling, substantivfrase, innlærerspråk, A1-B2-nivå

Referanser

- Bulté, B. & Housen, A. (2012) Defining and operationalising L2 complexity. I A. Housen, F. Kuiken & I. Vedder (Red.), *Dimensions of L2 Performance end Proficiency: Complexity, Accuracy end Fluency in SLA* (s. 21-46). John Benjamins Publishing Company. <http://doi.org/10.1075/lllt.32.02bul>
- Housen, A & Kuiken, F. (2009). Complexity, Accuracy, and Fluency in Second Language Acquisition. *Applied Linguistics*, 20 (4), 461-473. <https://doi.org/10.1093/applin/amp048>
- Nilsen, G. K. (2021, til vurdering hos komité). *Substantivfrasens kompleksitetsutvikling i innlærerspråk. En konstruksjonsgrammatisk analyse av skriftlig produksjon fra A1- til B2-nivå*. Avhandling for Ph.D.-graden. Universitetet i Stavanger.

Unni S. Andreassen, Irmelin Kjelaas, NTNU

«Men jeg er jo ikke norsklærer». Læreridentitet i møte med nyankomne elever i videregående opplæring.

De siste ti åra har antallet nyankomne ungdommer (i alderen 16 til 20 år) økt i norsk skole (Bakken & Hyggen, 2018). Mange av disse elevene har lite formell skolebakgrunn fra hjem-/transittland, og en del har begrensa skriftkyndighet (Kjelaas & van Ommeren, 2021). Etter kompensatorisk grunnskoleopplæring i voksenopplæring i 1-4 år starter disse elevene i videregående opplæring, som regel i yrkesfaglige utdanningsprogram. Dette stiller store krav til opplæringa og fordrer at elevene får særskilt norskopplæring og morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring (jf. opplæringslovens § 3.12), samt språklig støtte i fagopplæringa. I videregående opplæring er det primært særskilt norskopplæring som blir tilbudt, og i liten grad morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring (Rambøll, 2016). Den særskilte norskopplæringa er tidligere hovedsakelig blitt lagt til timene avsatt til norskfaget. Etter innføringa av Kunnskapsløftet 2020 er imidlertid norskfaget tatt ut på første trinn (VG1) på yrkesfaglige utdanningsprogram. Dette skaper betydelige utfordringer for skolene når det gjelder ivaretagelsen av krava i opplæringsloven, og gjør det krevende for den enkelte faglærer – som nå i enda større grad enn tidligere må ta ivareta elevenes behov for språklig støtte i faga.

Denne situasjonen gjør det interessant og viktig å undersøke lærernes profesjonelle og faglige identitet i møte med nyankomne elever – slik denne framtrer i samtaler og i praksis. Hvordan ser lærerne på seg sjøl som lærere, og hva ser de på som sitt mandat overfor elevene? Opplever de at er «språklærere» og hvordan forstår og ivaretar de i så fall denne rollen? Hva innebærer lærernes identitet og mandatforståelse for opplæringa og elevenes mulighet for forståelse og deltakelse? Og hvordan kan disse læreridentitetene forstås? Innlegget baserer seg på tre etnografiske prosjekt gjennomført i grunnskole for voksne og videregående opplæring fra 2017 til 2021. Det konkrete datamaterialet består av observasjonsnotater, uformelle samtaler og mer formaliserte intervju, samt ulike styringsdokument og elevarbeid. Det sammensatte datamaterialet gjør det mulig å undersøke både holdningene og handlingene til lærerne, det vil i denne sammenhengen si både deres uttrykte og faktiske læreridentiteter (Andersen, 2021). I analysen drar vi veksler på teori og forskning om læreridentitet og lærerforestillinger («teacher beliefs») (f.eks. Kubanyiova, 2020) og i sosiokulturell teori om andrespråkselevs vilkår for deltakelse og læring (f.eks. Norton, 2013; Gibbons, 2015).

Nøkkelord: Nyankomne ungdommer, videregående opplæring, yrkesfaglige utdanningsprogram, læreridentitet, sosiokulturell teori

Litteratur

Andersen, L. K. (2021). Three perspectives on the role of teacher beliefs in the language classroom. *Apples – Journal of Applied Linguistic Studies*, 15 (2). <https://doi.org/10.47862/apples.103078>.

Bakken, A. & C. Hyggen. (2018). Trivsel og utdanningsdriv blant minoritetselever i videregående. Hvordan forstå karakterforskjeller mellom elever med ulik innvandrerbakgrunn? Oslo: NOVA.

Gibbons, P. (2015). *Scaffolding Language. Scaffolding Learning. Teaching English Language Learners in the Mainstream Classroom*. Portsmouth: Heinemann

Kjelaas, I. & R. v. Ommeren (2021). Innlæreridentitet i møte med skolens diskurser om språk. I M. Monsen & V. A. Pajaro. (red.). *Andrespråklæring hos voksne. Vitenskapelige innsikter og didaktiske refleksjoner*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Kubanyiova, M. (2020). Language teacher education in the age of ambiguity: Educating responsive meaning makers in the world. *Language Teaching Research*, 24(1), 49–59.

Norton, B. (2013). *Identity and Language Learning. Extending the Conversation*. 2nd Edition. Bristol: Multilingual Matters.

Rambøll. (2016). *Evaluering av særskilt språkopplæring og innføringstilbud*. Oslo: Utdanningsdirektoratet.

Gunnhild Bergset, Høgskulen i Volda

Fleirspråklege foreldre i barnehagen; frå utfordring til ressurs?

Barns barnehagekvardag er mellom anna avhengig av korleis kommunikasjonen med foreldre foregår (Glaser, 2018). Mange barnehagetilsette synes det er vanskeleg å få til god kommunikasjon med fleirspråklege foreldre og foreldra på si side er ofte usikre på det norske barnehagekonseptet (Bergsland, 2018). I denne presentasjonen vert data frå to kvalitative studie av samhandling mellom barnehagetilsette og fleirspråklege foreldre med migrasjonsbakgrunn analysert og diskutert.

Formålet med begge studia er å undersøke kva som kan vere karakteristiske trekk ved kommunikasjon og samhandling mellom desse to gruppene av aktørar i barnehagen, og søke å forstå det som skjer både i eit personalperspektiv og eit foreldreperspektiv.

Forskingsspørsmåla er:

- Kva utfordringer oppfattar barnehagepersonalet at dei har i kommunikasjon med fleirspråklege foreldre og korleis kan vi forstå dei erfaringane dei fekk gjennom sitt arbeid med å styrke denne kommunikasjonen?
- Korleis erfarer fleirspråklege foreldre med migrasjonsbakgrunn kommunikasjon og samhandling med barnehagepersonalet?

Forsking tyder på at makt, asymmetrisk kommunikasjon, assimileringstrykk og språklege og kulturelle skilnadar blant aktørane i barnehagen er utfordringar i samhandlinga (Jacobsen og Thorsvik, 2013; Solberg, 2018; Van Laere & Vandenbroeck, 2017). På den andre sida arbeider studien med ressursperspektiv på «dialogen med den fremmede» (Gudikunst & Kim, 2003). Nyare empirisk basert forskning på foreldreskap i eksil har også funne at foreldra er initiativrike og kreative i møte med norske opplæringsinstitusjonar (Bergset, 2019).

Dataene som er analysert er transkripsjonar av lydfilet frå kvalitative semistrukturerte intervju med to aktørgrupper. Barnehagepersonale var informantar i den eine studien, medan foreldre som har hatt barn i barnehage i meir enn eitt år etter ankomsten til Norge var informantar i den andre studien.

Analysane frå første studie viser at ein løysingsorientert innsats i form av ein intervensjon leia av barnehagestyraren førte til positivt endra samspel. Analyse frå den andre studien viser at fleirspråklege foreldre sine erfaringar kan oppsummerast langs ein akse, der det eine ytterpunktet samlar dei som er godt nøgde med kommunikasjonen, og den andre

samlar dei som kan karakteriserast med vaklande tillit til barnehagen sitt samspel og omsorgsevne. Ein foreløpig samla konklusjon frå begge studia går ut på at samhandling og kommunikasjon må opplevast meir symmetrisk og foregå på eit språk, verbalt og ikkje-verbalt, som foreldra forstår. Dessutan at personalet må anstrenge seg for å bygge eigen handlingskapasitet i kommunikasjon med fleirspråklege foreldre. Foreldra uttrykker også behov for meir kunnskap om barnehagen før oppstart.

Nøkkelord: Kommunikasjon, barnehagepersonale, fleirspråklege foreldre

Litteratur:

- Bergset, K. (2019). Foreldreskap i eksil Ein sosiokulturell studie av forteljingar om foreldrepraksisar i kulturelt komplekse kontaktsoner. <https://www.nfft.no/media/1520/kari-bergset-phd.pdf>.
- Bergsland, M.D. (2018) Barnehagens møte med minoritetsforeldre: En kritisk studie av anerkjennelsens og miskjennelsens tilblivelser og virkninger. Doktoravhandlingar ved NTNU;2018:55
- Glaser, V. (2018) Foreldresamarbeid. Barnehagen i et mangfoldig samfunn. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gudykunst, W.B & Kim; Y.Y. (2003). Communicating with strangers: an approach to intercultural Communication. Boston: McGraw-Hill.
- Jacobsen, D.I. og J. Thorsvik (2013): Hvordan organisasjoner fungerer. Innføring i organisasjon og ledelse. Bergen: Fagbokforlaget.
- Solberg, J. (2018). Kindergarten Practice: The Situated Socialization of Minority Parents. *Nordic Journal of Comparative and International Education (NJCIE)*, 2(1), 39–54. <https://doi.org/10.7577/njcie.2238>
- Van Laere, K. & Vandenbroeck, M. (2017). Early learning in preschool: meaningful and inclusive for all? Exploring perspectives of migrant parents and staff. *European Early Childhood Education Research Journal*, 25(2), 243- 257. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2017.1288017>.

Irmelin Kjelaas, NTNU, Ingrid Wahlberg, Trondheim kommune

«Å, så fin stemme jeg har! Mashallah!» Mestring og myndiggjøring gjennom samtaler på flere språk i andrespråksklasserommet

«Å, så fin stemme jeg har! Mashallah!» utbryter Siamak (18) begeistra. Siamak er en enslig mindreårig flyktning fra Afghanistan, med ca. to års botid i Norge, som går i en klasse for ungdom mellom 16 og 20 år i grunnskoleutdanning for voksne. Nå har han akkurat lytta til et opptak av sin egen resitasjon av et dikt på førstespråket pashto, og er svært stolt over det han hører. Han har aldri hørt sin egen stemme på opptak, og er positivt overraska. Lite ante han om at han hørtes så flott ut! Nå tar han resolutt I-paden fra læreren, går raskt ut av klasserommet og ut i fellesarealet for å la medelevene høre den fine stemmen hans. Seinere ønsker han å dele opptaket i sosiale medier, med andre lærere og oss i prosjektgruppa, slik at flest mulig skal få høre. For Siamak og lærerne hans er dette en seier. Bare noen uker før var Siamak nemlig en av de minst deltagende elevene i klassen. Han deltok lite i samtaler i klasserommet, investerte lite i læringsarbeid for øvrig og var svært ofte borte fra skolen. Etter å ha lagt om deler av opplæringa og jobba for å skape et rom der samtalen og elevenes flerspråklighet og erfaringer sto i sentrum, erfarte vi imidlertid at Siamak – og mange av medelevene hans – blei langt mer deltagende og engasjerte i opplæringa. Der Siamak «fant sin egen stemme» helt bokstavelig, bidro altså disse tilnærmingene til at også de andre elevene fant stemmen sin, om enn i mer metaforisk forstand.

Dette innlegget presenterer funn fra forsknings- og utviklingsprosjektet «Erfaringsbasert språkdidaktikk» som blei gjennomført i en Spor 1-klasse i grunnskoleopplæring for voksne skoleåret 2020/2021. Målet med prosjektet var å utforske og utvikle en såkalt erfarings- og samtalebaseret andrespråksdidaktikk der vi 1) tok utgangspunkt i elevenes erfaringer og bygde opplæringa nedafor og opp, framfor ovenfra og ned, og 2) brukte samtalen som primær læringsaktivitet. Elevenes flerspråklige repertoar utgjorde en selvsagt del av erfaringene vi bygde på, for øvrig omfatter elevenes «erfaringer» alt elevene hadde av erfaringer, kunnskaper, ferdigheter, interesser og aspirasjoner.

Prosjektet er forankra i sosiokulturell teori og særlig prinsipp for dialogisk undervisning, slik dette blant annet teoretiseres av Freire (1999), Alexander (2020) og Mercer (2019). Metodisk har prosjektet fellestrekk med pedagogisk designforskning (Baumgartner et al., 2003) og etnografisk evaluering (f.eks. Dewilde & Beiler, 2021) der forskere, lærere og

også elever samarbeider om planlegging, gjennomføring og evaluering av opplæringa.

Nøkkelord: Nyankomne elever, Ungdommer i grunnskoleopplæring for voksne, Dialogisk undervisning, Elevens flerspråklige repertoar, Erfaringsbasert opplæring

Litteratur:

Alexander, R. J. (2020). *A Dialogic Teaching Companion*. London and New York: Routledge.

Baumgartner, E. (2003). Design-based research. An Emerging Paradigm for Educational Inquiry. *Educational Researcher*. Vol. 32, No. 1, pp. 5–8. DOI: Design-Based Research: An Emerging Paradigm for Educational Inquiry (sagepub.com)

Dewilde, J. I. & I. R. Beiler (2021). Pilotstudie om bruk av flerspråklige strategier og ressurser i opplæring for voksne innvandrere. Sluttrapport. Oslo: Kompetanse Norge.

Freire, Paulo (1999). *De undertryktes pedagogikk*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Mercer, N., Hennessy, S., & Warwick, P. (2019). Dialogue, thinking together and digital technology in the classroom: Some educational implications of a continuing line of inquiry. *International Journal of Educational Research*, 97, 187-199

Kjersti Langvik, DMMH

Hvordan viser flerspråklige læreres personlige narrativer at interkulturell kompetanse kan være et viktig element i lærerkompetansen og for flerspråklige barns litterasitets- og andrespråksutvikling?

Etter hvert som den norske grunnskolen er blitt flerspråklig og flerkulturell er det behov for stadig mer kunnskap – også om flerspråklige elever og læreres egne erfaringer i skolen. I norsk andrespråksforskning er det belyst ulike sider ved flerspråklighet hos individer og ulike måter utdanningssystemet kan møte flerspråklighet på (Tonne & Palm, 2015; Guijord, 2017). Et felt som imidlertid ser ut til å være lite utforsket er flerspråklige læreres førsteerfaringer som flerspråklige elever og deres narrativer av læreres handlings- og profesjonskompetanse.

Ved en kvalitativ tilnærming vil jeg derfor undersøke 9 flerspråklige læreres personlige narrativer, om hvordan majoritetslærere intuitivt eller ut fra sin «ordinære» profesjonskompetanse realiserte interkulturell kompetanse i møte med dem som flerspråklige elever, og også ivaretok deres litterasitets- og andrespråksutvikling. Med en økende andel flerspråklige lærere som er vokst opp i Norge er deres stemmer, også gjennom personlige narrativer, viktige som en tverrfaglig tilnærming til å belyse interkulturell praksis og kvaliteter i lærerkompetansen (Murray, 2009). Et overordnet tema er hvordan læreres interkulturelle kompetanse – holdninger, kunnskap og ferdigheter – kan være et viktig element for flerspråklige elevers litterasitets- og andrespråksopplæring. I lys av en ressursorientert tilnærming til språklig og kulturelt mangfold, er denne undersøkelsen basert på intervjuer i et større feltarbeid om interkulturell lærerkompetanse. De flerspråklige læreres personlige narrativer oppsto og er kommunisert frem i en intervjusituasjon, med deres fortolkning og fremstilling av sine livserfaringer som flerspråklige elever i grunnskolen.

Det tas høyde for at narrative innebærer konstruksjoner, som innslag av selvframstilling, selektering av informasjon og fortolkning av erfaring fra fortellerne (Pavlenko, 2007). Analysen av narrative har hovedsakelig en deduktiv tilnærming ved bruk av UNESCO (2006 og 2013) og Council of Europe (2014) sin definisjon av begrepet interkulturell kompetanse. Presentasjonen vil drøfte hvordan de personlige narrative kan gi et innen-fra-perspektiv på det å være minoritetselev i en sosial og faglig læringsprosess, og hvordan eksemplene på hva som trer frem som majoritetslærerens handlings- og profesjonskompetanse samsvarer med interkulturell kompetanse. Det vil drøftes hvordan dette kan bidra til mer innsikt til lærerkompetansen og ha betydning for flerspråklige elevers

litterasitets- og andrespråksutvikling. Undersøkelsen av de personlige narrative ses på som situert og kontekstualisert forskning, med mål om å vise eksempler uten å generalisere, og likevel tilføre verdifull og nyttig kunnskap.

Oliwia Szymanska, UiO

«Metaforiske uttrykk på 123» Å øke metaforisk bevissthet hos norskinnlærere ved bruk av samfunnsrelevante tekster.

Utvikling av metaspråklig bevissthet hos andrespråksbrukere er en viktig faktor som bidrar til en bedre begrepsforståelse gjennom aktivering av konsepter og kunnskap fra innlærerens førstespråk (Golden & Kuldbrandstad 2007). Å kunne identifisere og reflektere over metaforiske uttrykk på tvers av språk letter ofte forståelse og tilgang til samfunnsrelevant informasjon. I dette innlegget presenterer jeg en studie som ser på tilegnelse og produksjon av metaforiske uttrykk hos voksne norskinnlærere. Formålet er å vise hvordan et slikt undervisningsopplegg kan utformes, og hva man kan oppnå ved å vise til tverrspråklige likheter.

Den norske metaforforskningen dreier seg mest om forståelse av metaforiske uttrykk hos elever og voksne med norsk som første og andrespråk, lært både i Norge og i utlandet (Golden 2005, 2010, Golden, Jensen & Szymanska, 2021 Golden & Szymańska u.v., Majore 2021). Det finnes imidlertid få studier som viser hvordan innlærerne bruker norske metaforiske uttrykk i egen språklig produksjon, og sannsynligvis ingen som ser på undervisningseffekten. I denne studien som presenteres ble informantene nødt til å bruke metaforiske uttrykk, siden de skulle oversette metaforiske uttrykk fra polsk til norsk. 20 studenter som gikk på masterstudiet i norsk språk og litteratur i Polen deltok, ingen av dem rapporterte om lengre opphold i Norge.

Materialet i studien bestod av en test med setninger hentet fra den polske versjon av FHI's informasjonssider om Covid-19, bl.a. om innreise- og karantenereregler, bruk av munnbind og vaksine. Totalt inneholdt testen 18 metaforiske uttrykk, alle i en kort kontekst, som skulle oversettes til norsk. I tillegg ble det brukt tilsvarende setninger fra de opprinnelige norske tekstene, disse skulle oversettes til polsk. Undersøkelsesopplegget bestod av fire faser: 1. Forelesning om begrepsmetaforer og metaforiske uttrykk etter Lakoff & Johnson (1980) med fokus på tverrspråklige likheter og forskjeller, 2. Aktivering av bakgrunnskunnskap og vokabular (originale norske tekster fra FHI's sider), 3. Aktiv bruk av norske metaforiske uttrykk i en oversettelsestest fra polsk til norsk, 4. Oppsummering og kommentarer med fokus på enkelte metaforiske uttrykk.

Resultatene viser at enkelte norske uttrykk som studentene ikke kunne fra før, ble mestret, mens andre som studentene i utgangspunktet ikke klarte å identifisere i polsk, ble

gjengitt med høy nøyaktighet. Det var også noen uttrykk som studentene ikke klarte å lære, muligens grunnet fraseologisk kompleksitet.

Nøkkelord: Metaforforståelse, norsk som andrespråk, metaforisk bevissthet, metaforiske uttrykk

Referanser

- Golden, Anne (2005). *Å gripe poenget. Forståelse av metaforiske uttrykk fra lærebøker i samfunnskunnskap hos minoritets elever i ungdomsskolen*. Avhandling for dr. philos. Oslo: Universitetet i Oslo, Det humanistiske fakultet.
- Golden, Anne (2010). Grasping the point: A study of 15 year old students' comprehension of metaphorical expressions in schoolbooks. I G. Low, Z. Todd, A. Deignan, & L. Cameron (Red.), *Researching and Applying Metaphor in the Real World*. Amsterdam: John Benjamins.
- Golden, Anne (2017). Emotions Negotiated in L2 Texts: A Corpus Study of Written Production by Adult Learners on a Norwegian Test. I Golden, Anne; Jarvis, Scott & Tenfjord, Kari (Red.), *Crosslinguistic Influence and Distinctive Patterns of Language Learning: Findings and Insights from a Learner Corpus*. Multilingual Matters. ISSN 978-1-78309-876-7, 188–230.
- Golden, Anne, Bård Uri Jensen & Oliwia Szymańska (2021). Flervalgstester i studier av ordforråd. I *NOA. Norsk som andrespråk*, 37(1-2), 107-132.
- Golden, Anne & Lise Iversen Kulbrandstad (2007). Teksten som utgangspunkt for arbeid med lesing og ordforråd. Andrespråksdidaktiske utfordringer i videregående opplæring. *NOA. Norsk som andrespråk*. 23 (2), 33-66
- Golden, Anne & Oliwia Szymańska (2021). Griper polske studenter poenget på norsk? Forståelse av metaforiske uttrykk blant norskstuderende i Polen. Sendt *Nordand - Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning*, under vurdering.
- Lakoff, George & Mark Johnson (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Majore, Dita (2021). Forståelse av norske Covid19-metaforer hos latvisktalende innlærere. Mastergradsavhandling. Oslo: Universitetet i Oslo, Det humanistiske fakultet.

Gunhild T. Randen

Translanguagingteori – et paradigmeskifte i andrespråksforskningen?

I sitt vitenskapsteoretiske innlegg gjorde Tenfjord (1993) et dypdykk i andrespråksforskningens vitenskapelige status. Med utgangspunkt i KA-paradigmets vei fra normalvitenskap til vitenskapelig krise diskuterte hun i lys av Kuhns (1970) teorier om vitenskapelig utvikling i hvilken grad introduksjonen av kognitive innfallsvinkler til andrespråkslæring representerte et paradigmeskifte for andrespråksforskningen. Hun konkluderte med at andrespråkslingvistikken på det tidspunktet hadde mange likhetstrekk med det Kuhn beskriver som en preparadigmatisk tradisjon, der et mangfold av teorier og hypoteser eksisterer og utforskes parallelt. Inspirert av Tenfjords grundige gjennomgang av sentrale spørsmål for nesten 30 år siden, vil jeg her gå inn i en lignende diskusjon som skaper debatt på andre- og flerspråklighetsfeltet i dag, nemlig synet på språk og flerspråklighet etter det som omtales som *The multilingual turn* (May 2015).

Siden tidlig på 2000-tallet har man sett en utvikling i retning av et nytt språksyn der flerspråkliges språkferdigheter anses som et annerledes, men helhetlig språkssystem. Forskere utfordrer synet på morsmålsbrukerens språk som norm og tanken om enkeltspråkernes autonomi, og det argumenteres for at flerspråkliges språkbruk må anerkjennes som likeverdige språkpraksiser. Slike sammensatte og dynamiske språkpraksiser omtales blant annet som translanguaging (Garcia 2009), fleksibel flerspråklighet (Blackledge og Creese 2010) polylingual languaging (Ag og Jørgensen 2013), *multilingua franca* (Makoni og Pennycook 2012).

Garcia og Lin (2008) sier at det er to konkurrerende teorier om translanguaging: én som anerkjenner ideen nasjonalspråkene og enkeltspråkernes eksistens og én som avviser tanken på navngitte språk. Den «svake» tolkningen av translanguaging knyttes blant annet til Cummins' teorier om en felles underliggende språkkompetanse (CUP), der man myker opp grensene mellom ulike språk, men opprettholder ideen om navngitte språk. Den sterke fortolkningen av translanguaging «posits a single linguistic repertoire for bilingual users» og avviser ideen om navngitte språk. Denne fortolkningen har blitt møtt med kritikk fra flere hold, og blant annet Turner og Lin (2020) etterlyser en reposisjonering av navngitte språk innenfor translanguaging-teori blant annet for å gjøre det mer aktuelt for alle å utvikle sine flerspråklige ferdigheter (2020, s 431).

I denne presentasjonen vil jeg utforske hvordan ulike innfallsvinklene til flerspråklighet kan bidra til å forstå og forklare tre voksne innlæreres beskrivelser av egen flerspråklighet med tanke på beskrivelser av navngitte språk. Hovedformålet med presentasjonen er av vitenskapsteoretisk art; Jeg ønsker å diskutere i hvilken grad den flerspråklige vendinga utfordrer grunnleggende vitenskapelige antakelser og normer på andrespråksfeltet, og hvilke konsekvenser dette har for andrespråksforskningen.

Nøkkelord: translanguaging, navngitte språk, språknormer

Gro Anita Myklevold, USN

Multilingualism in Policy and Multilingualism in Practice: Mind the Gap?

Even though the multilingual turn (Conteh & Meier 2014; May, 2014, 2019) has introduced a paradigm shift in language learning and teaching and the new national curriculum reform in Norway (LK20) emphasizes that “All pupils shall experience that being proficient in a number of languages is a resource, both in school and society at large” (Core curriculum, LK20), several studies show that multilingualism is still not widely promoted in language teaching (Haukås, 2016; Iversen, 2017; Myklevold, 2021). There seems to be an incongruent relationship between research and official language policies on the one hand, and actual classroom practices on the other hand (Cummins & Persad, 2014; Lundberg, 2019).

The present study addresses this discrepancy, as it will examine how multilingualism is conceptualized in the core curriculum and in the subject curricula of Norwegian, English and Foreign languages, and compare it to language teachers’ perceptions of these. In the light of this background, two research questions (RQs) have been developed:

RQ1: How are aspects of multilingualism represented in the core curriculum and in the subject curricula of English, Foreign languages and Norwegian in LK20?

RQ2: How are aspects of multilingualism (ML) in LK20 perceived by teachers of Norwegian, English and Foreign languages?

To answer these research questions, John Goodlad’s (1979) theories on curriculum practice and substantive domains will be applied, i.e. the differences between the ideological curriculum (ideal curricula emerge from ideaistic planning processes), the formal curriculum (the official written syllabus), and the perceived curricula (the teachers’ interpretations of the syllabus).

Data will be collected through document analysis of the new national curriculum (LK20) in Norwegian, English and Foreign Languages, and through focus group interviews of teachers (n=6). To use both ‘documents and people’ will bring more depth into the dataset (Owen, 2014, p.8). While documents are «stable, ‘non-reactive’ data sources» (Bowen, 2009, p.31), focus groups may provide an interactive, collective and safe environment which allows «researchers to search for the reasons why particular views are held by individuals and groups» (Liamputtong, 2011, p.6), and which permits for an exploration of the divergence of between what people say and what people do (Liamputtong, 2011, p.6).

References

- Bowen, G. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal* 9 (2): 27-40.
- Conteh, Jean and Gabriela Meier (2014) *The Multilingual Turn in Languages Education: Opportunities and Challenges*. Bristol: Multilingual Matters.
- Cummins, J. and Persad, R. (2014) 'Teaching through a multilingual lens: The evolution of EAL policy and practice in Canada'. *Education Matters: The Journal of Teaching and Learning*, 2 (1), 1-40.
- Goodlad, J. I., Klein, F., & Tye, K. A. (1979). The domains of curriculum and their study. In J. I. Goodlad (Ed.), *Curriculum inquiry: The story of curriculum practice* (pp. 43–76). New York: McGraw-Hill.
- Haukås, Å. (2016) Teacher's beliefs about multilingualism and a multilingual pedagogical approach. *International Journal of Multilingualism* 13 (1), 1–8.
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14790718.2015.1041960?needAccess=true>
- Iversen, J. (2017) The role of minority students' L1 when learning English. *Nordic Journal of Modern Language Methodology* 5 (1), 35-47.
- Kunnskapsdepartementet (2017). Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Liamputtong, P. (2011). *Focus Group Methodology: Principles and Practice*. London: Sage Publications Ltd.
- Lundberg, A. (2019) Teachers' beliefs about multilingualism: Findings from Q method research. *Current Issues in Language Planning* 20 (3), 266-283.
- May, S. (2014) Disciplinary divides, knowledge construction, and the multilingual turn. In S. May (ed.) *The Multilingual Turn: Implications for SLA, TESOL, and Bilingual Education* (pp. 7–31). New York, NY: Routledge.
- May, S. (2019). Negotiating the multilingual turn in SLA. *The Modern Language Journal*, (Supplement 2019), 122-129.
- Ministry of Education and Research (2019a) Curriculum for Norwegian (NOR01-06) Established as regulation (translation of the official Norwegian subject curriculum text). <https://www.udir.no/lk20/nor01-06?lang=nob>
- Ministry of Education and Research (2019b) Curriculum in English (NOR01-06) Established as a Regulation (translation from Norwegian Bokmål of the official Norwegian subject curriculum text). <https://www.udir.no/lk20/eng01-04>
- Ministry of Education and Research (2019c) Curriculum for Foreign Languages (FSP01-02). Established as a regulation (translation from Norwegian Bokmål of the official Norwegian subject curriculum text). <https://www.udir.no/lk20/fsp01-02>
- Myklevold, G.-A. (2021) "That is a big shift for us": Teachers' and teacher educators' perceptions of multilingualism and multilingual operationalizations. *Globe: A Journal of Language, Culture and Communication*. Aalborg: Aalborg University Press.
- Owen, G. T. (2014). *Qualitative Methods in Higher Education Policy Analysis: Using Interviews and Document Analysis*. *The Qualitative Report*, 19(26), 1-19. Retrieved from <http://nsuworks.nova.edu/tqr/vol19/iss26/2>

Ingebjørg Tonne, Anne Golden, UiO, Multiling

Grammatikk, metaspråklig bevissthet og lesing på andrespråket

Forskning nasjonalt og internasjonalt (bl.a. Brenne 2005; Lyster 2002; Stone mfl. 2004; Kuo og Anderson 2006; Clahsen mfl. 2003; Carlisle 2004, 2007) viser at andrespråkelevers leseforståelse henger tett sammen med deres forståelse av ordoppbygging, det vil si deres morfologisk bevissthet på lesespråket. I Norge organiseres etterutdanningskurs for lærere, der kursingen er basert på et ønske om relevant kompetanseheving for å styrke leseopplæringen i skolen. Vi har undersøkt et kurs som er motivert av spesifikke forhold knyttet til lesing når norsk er andrespråket, men som også er tenkt som bidrag til et bedre språklig fundament for lærerens virke også overfor elever med norsk som morsmål.

Kurset vi studerer, er knyttet til arbeid med vokabular og morfologi, utviklet og gjennomført de senere år som en del av et omfattende kommunalt kurstilbud for skolene i en større by i Norge. Gjennom ikke-deltakende observasjon og dokumentanalyse har vi studert kurspresentasjonen gitt av kurslederne, læremiddelet som er trukket inn som del av kurset og lærernes egne beskrivelser av klasseromspraksiser, presentert i det som kalles erfaringsdelinger. Vi har videre undersøkt hvordan grammatikkdelen i det utvalgte kurset er forankret i lingvistisk kunnskap og hva slags kunnskap og didaktisk konsekvens kurset ser ut til å gi, det sistnevnte vist gjennom lærererfaringsdelingene av lærernes didaktisk praksis.

Tolkningskonteksten for de tekstene, ytringene og handlingene vi diskuterer i dette foredraget, er tidligere forskning om grammatikk i skolen, spesifikt om det grammatiske grunnlaget for leseforståelse og forskning om lærernes kunnskap om grammatikk. Vi avgrensner oss her til en nærstudie av kursingen av lærerne på én av skolene, en 1.-7.-trinns skole, idet vi stiller forskningsspørsmålet: På hvilke måter synes det valgte andrespråksdidaktiske kurset i grammatikk å bidra til økt metaspråklig bevissthet i lærernes 1.-7.-klasserom?

Forskningsobjektet i vid forstand er altså grammatikk i skolen og i snevrere forstand grammatisk kunnskap og – relatert – metaspråklig bevissthet som grunnlag i leseopplæringen. Forskningsobjektet undersøkes gjennom å tolke innsamlede tekster, observerte ytringer og handlinger i grammatikk-delene av kurset. Det vil si at vi prøver å finne hva slags grammatisk kunnskap en bringer inn til de relevante aktørene i skolen, og hvordan denne kunnskapen eventuelt blir brukt didaktisk av lærerne. Undersøkelsen vår er motivert av muligheten til å kunne bidra til mer viten om hvordan lærernes kunnskapsfundament kan styrkes slik at leseopplæringen for elever med norsk som førstespråk og elever med norsk som andrespråk kan bedres gjennom å øke elevenes metaspråklige bevissthet.

Referanser

- Brenne, Hilde. 2005. Grammatikk, semantikk og lesedugleik. MA-oppgave, UiO.
- Carlisle, Joanne F. 2004. Morphological processes that influence learning to read. I C.-Addison Stone, Elaine R. Silliman, Barbara J. Ehren og Kenn Apel (red.), *Handbook of Language and Literacy*. London: The Guilford Press.
- Carlisle, Joanne F. 2007. Fostering Morphological Processing, Vocabulary Development, and Reading Comprehension. I R.K. Wagner, A.E. Muse og K.R. Tannenaum (red.), *Vocabulary Acquisition*. NY: Guilford Publications.
- Clahsen, H., I. Sonnenstuhl og J. Blevins. 2003. Derivational morphology in the German mental lexicon: A dual mechanism account. I H. Baayen og R. Schreuder (red.), *Morphological structure in language processing (125–155)*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Kuo, Li-Jen og Richard C. Anderson. 2006. Morphological awareness and learning to read: A cross-language perspective. *Educational Psychologist*, 41.161–180.
- Lyster, S.A. H. 2002. The effects of morphological versus phonological awareness training in kindergarten on reading development. *Reading and writing: An interdisciplinary Journal*, 15. 261–294.
- Lyster, S.A.H. 2017. Glem ikke morfemet i leseopplæringen – det spiller en viktig rolle for leseforståelsen. *Norsk tidsskrift for logopedi*, årg. 62, mars, s. 22-32.
- Stone, C.-A., Silliman, E. R., Ehren, B. J. og Apel, K. (red.). 2004. *Handbook of Language and Literacy*. New York and London: The Guilford Press.

Lise I. Kulbrandstad, Høgskolen i Innlandet

Hva kjennetegner andrespråksdidaktikken?

Den didaktiske forskningen utgjør en viktig og voksende del av norsk andrespråksforskning (Golden, mfl., 2007; Kulbrandstad og Tenfjord, 2020). Denne forskningen blir omtalt som andrespråksdidaktikk og er samtidig del av en fagdidaktisk forskningstradisjon.

Andrespråksdidaktikken skiller seg likevel ut: Fagdidaktikkens utgangspunkt er skolefagene (Lorentsen mfl., 1998; Børhaug mfl., 2005), mens andrespråksdidaktikken ikke er knyttet til et tradisjonelt avgrenset skolefag, men til ulike undervisnings- og læringskontekster. Det gjelder blant annet begynneropplæring i egne grupper for barn, unge og voksne, særskilt norskopplæring som del av norskfaget eller grunnleggende norsk og langvarige andrespråksopplæring som grunnlag for faglæring. Disse kontekstene har ingen felles betegnelse, men kalles grunnleggende norsk, særskilt norskopplæring, norsk for elever med kort botid i Norge og norsk for voksne innvandrere. Når myndighetene er opptatt av å omtale og styrke lærerkompetansen, gjenfinner vi imidlertid betegnelsen «andrespråk».

Utdanningsdirektoratet bruker for eksempel andrespråkspedagogikk, og integreringsforskriften fastsetter kompetansekrav i norsk som andrespråk.

Andrespråksdidaktikken har heller ikke like tydelige grenser mot andre fags didaktikker slik det tradisjonelt er mellom fagdidaktikker. Andrespråksdidaktikk kan eksempelvis sies å gripe inn i norskdidaktikken ved at andrespråksdidaktisk innsikt er en forutsetning for undervisning i et norskfag som har språklig mangfold som et kjerneelement (jf. LK20), og som i økende grad inkluderer elever med ulik bakgrunn i og beherskelse av norsk. Samtidig som det er forskjeller i rammebetingelsene for andrespråksdidaktikk og andre fagdidaktikker, finnes også likheter. For eksempel begrunnes alle språkfag med nødvendigheten av å lære elever å kommunisere muntlig og skriftlig som grunnlag for å delta aktivt i samfunnet. I dette innlegget diskuterer jeg hva som er andrespråksdidaktikkens kjennetegn, og hvordan andrespråksdidaktikken kan forstås i lys av tradisjonene i den nordiske fagdidaktikken og i lys av den tyske tradisjonen, som utforsker det som kalles en allmenn fagdidaktikk (Bayhruber mfl., 2017).

Nøkkelord: andrespråksdidaktikk, fagdidaktikk, skolefag

Litteratur

- Bayhruber, H. mfl. (2017). *Auf dem Weg zu einer Allgemeinen Fachdidaktik*. Münster: Waxmann.
- Børhaug, K. mfl. red. (2005). *Fagenes begrunnelser*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Golden mfl. (2007). Norsk andrespråksforskning – utviklingslinjer fra 1980 til 2005. *Nordand*, 2(1), 5-41.
- Kulbrandstad, L.I. & Tenfjord, K. (2020). Innramming av et forskningsfelt. *Forskning om norsk som andrespråk i lys av et utvalg doktorgradsavhandlinger*. I L.A. Kulbrandstad & G.B. Steien (red.) *Språkreiser – festschrift til Anne Golden* (s. 109-134). Oslo: Novus.
- LK20. *Læreplan i norsk*. Oslo: Utdanningsdirektoratet.
- Lorentzen mfl. (1999). *Fagdidaktikk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Åshild Søfteland og Linda E. Emilsen, Høgskolen i Østfold

Talemålsvariasjon som faktor i andrespråksinnlæring

I dette foredraget vil vi knytte andrespråksinnlæring opp mot talemålsvariasjon i norsk, med hovudfokus på val av talemålsformer hos lærarar i norskopplæringa av vaksne innlærarar. Utgangspunktet for foredraget er at all språktileigning er avhengig av innputt frå målspråket, og at innputten er avgjerande både for kva språkssystem innlærarar internaliserer og korleis dei utviklar dette språket. Men ofte vil den totale innputten til ein innlærar vere svært samansett. Til dømes veit vi at i språksituasjonen i Noreg kan ein møte mange ulike talemålsvariantar av norsk i løpet av ein dag, same kor ein bur i landet, i både formelle og uformelle situasjonar (jf. t.d. Røyneland 2009; Sandøy 2009).

Ei rekke studiar viser òg at innputt (på det same målspråket) frå ulike innputtkjelder, ulike typar språkhandlingssituasjonar, og mengde innputt over tid påverkar kor fort og korleis målspråket blir tileigna (jf. t.d. Unsworth 2016). Derfor treng vi som andrespråksforskarar og -undervisarar innsikt i korleis innputten til innlærarane ser ut både kvalitativt og kvantitativt (jf. også Emilsen & Søfteland 2020).

I ein språkopplæringssituasjon for vaksne vil klasserommet kunne vere den primære, og kanskje einaste, situasjonen kor innlærarane møter målspråket. I ein slik situasjon blir lærarens talemål svært sentral for språkutviklinga til innlærarane. Husby (2009) skriv at læraranes talemål i vaksenopplæring i norsk ofte vil vere «et bokmålspreget talemål på dialektal intonasjon», «en form for norsk som knappast finnes utenfor klasserommet» (Husby 2009:16). Utover Høyland (2021), som undersøker data frå sørvestlandet, finst det svært lite empirisk forskning på kva slags variant(ar) av norsk lærarane faktisk brukar i andrespråksklasserommet. Det er med andre ord behov for fleire studiar av lærarens talemål i klasserommet og studiar frå andre stader i landet.

Som del av prosjektet ALAN – Adult Acquisition of Norwegian as a Second Language undersøker vi dette vidare, med målepunkt i byområde på både Austlandet og Vestlandet. Her vil vi (saman med å følge språkutviklinga til innlærarane) sjå på kva språktrekk som faktisk er i bruk hos undervisarane. Dette vil vi sette inn i eit større perspektiv og samanlikne med språktrekk hos innlærarane på individ- og gruppenivå.

Referanseliste

ALAN: <https://www.uib.no/11e/141811/adult-acquisition-norwegian-second-language-alan>

- Emilsen, L. E. & Søfteland, Å. (2020). L2 acquisition in a rich dialectal environment: Some methodological considerations when SLA meets dialectology. I Edmonds, Leclercq & Gudmestad (red.), *Interpreting language-learning data*, (s. 9–38). Language Science Press.
- Husby, O. (2009). Talt bokmål: Målspråk for andrespråksstudenter? *NOA Norsk som andrespråk* (25(2)), 9–40.
- Høyland, B. (2021). Lærarars talespråklege praksisar i møte med andrespråkselevar. Ein studie av variasjon og refleksjon. Doktoravhandling, Høgskulen på Vestlandet.
- Røyneland, U. (2009). Dialects in Norway: Catching up with the rest of Europe? *International Journal of the Sociology of Language* 196/197, 7–30.
- Sandøy, H. (2009). Language culture in Norway: A tradition of questioning standard language norms. I Coupland & Kristiansen (red.), *Standard languages and language standards in a changing Europe*, (s. 119–126). Oslo: Novus.
- Unsworth, S. (2016). Quantity and quality of language input in bilingual language development. I Nicoladis & Montanari (red.), *Lifespan perspectives on bilingualism*, (s. 136–196). Mouton de Gruyter/APA.

Silje Ragnhildstveit, Brita Høyland, Trude Bukve, Høgskulen på Vestlandet

Andrespråksopplæring og språkleg mangfald som ressurs i teori og praksis

Forskningsprosjektet er transdisiplinært og under utvikling. Overordna teori er The Douglas Fir Group (2016, s. 25), der språklæring og -undervising er knytt til tre nivå som påverkar kvarandre. Mikronivået omfattar individ som deltar i multilingvale kontekstar med kognitiv kapasitet og semiotiske ressursar. Meso- og makronivået omfattar høvesvis institusjonar og ideologiske strukturar, som påverkar individet med sine kulturelle, økonomiske, religiøse og politiske eigenskapar. Dette forskningsprosjektet utgjer tre delprosjekt som knyter seg til dei tre nivåa.

Delprosjekt 1 (Forfatter 1)

Prosjektet undersøker mikronivået. Eit mål er å tydeleggjere og utvikle samanhengen mellom andrespråksundervising og -læring i eit bruksbasert språklæringsperspektiv (BS), i samarbeid med forskarar og lærarar. Teoretisk utgangspunkt er Tyler og Ortega (2018a; 2018b) som konkretiserer og operasjoniserer BS, og koplar læring og undervising. Den metodiske tilnærminga er pedagogisk designforskning (Øgreid 2021).

Forskingsspørsmål:

- Korleis kan vi knyte undervisinga til meningsfull kommunikasjon?
- Korleis kan vi skape gode kontekstualiseringar i andrespråksundervisinga?
- Korleis kan tidlegare språkkunnskap inkluderast i andrespråksundervisinga?
- Kva tid og korleis kan vi legge til rette for eksplisitt andrespråksundervising?

Delprosjekt 2 (Forfatter 2)

Prosjektet undersøker mikronivået gjennom interaksjonelle tilnærmingar, medan haldningsundersøkingar rundt korleis skulen forstår og praktiserer ressursperspektivet knytt til fleispråklegheit inkluderer mesonivået. Dei tre forskingsspørsmåla bygger på kvarandre, der den fyrste koplar dei språklege haldningane på mikronivået med språkideologi og språkpolitikk på meso- og makronivå. Dei språklege praksisane vil bli dokumentert gjennom videoobservasjon, medan lærarens haldningar til ressursynet på fleispråklegheit blir utforska gjennom intervju før og etter observasjonar.

Forskingsspørsmål:

1. Kva for språkideologiar og språkpolitikk rår i klasserommet?

2. Korleis forstår og praktiserer læraren ressursynet knytt til fleispråklegheit i klasserommet?
3. I kva grad, og korleis, har andrespråkselven mogelegheit til å påverke dei språklege praksisane i klasserommet?

Delprosjekt 3 (Forfatter 3)

Prosjektet undersøker talespråklege praksisar og språkhaldningar i nynorsk opplæringskontekst, i lys av akkommodasjonsteori (jf. Giles and Powesland, 2008), transspråkingsperspektivet (jf. García, Li & Holmes, 2019) og språkideologi (jf. Irvine & Gal, 2009). Formålet er å få innsikt i kva for talespråklege praksisar som er i bruk og kva som kan forma desse, samt å drøfta det didaktiske potensialet ved språkpraksisar med tanke på innlærarane si deltaking i språksamfunn også utanfor klasserommet.

Forskingsspørsmål:

1. Kva for talespråklege praksisar vert nytta i nynorsk andrespråkopplæring?
2. Korleis kjem språkhaldningar til uttrykk i lærarane sine refleksjonar kring talespråklege praksisar?
3. Kva didaktisk potensiale ligg i språkbruken og i refleksjonane kring denne? Korleis kan talespråkleg variasjon inngå i eit ressursperspektiv på språk?

Referanser

- García, O., Li, W., & Holmes, I. S. (2019). *Transspråking: Språk, tospråklighet og opplæring*. Cappelen Damm akademisk.
- Giles, H. & Powesland, P. (2008). *Accommodation Theory*. I Coupland, N., & Jaworski, A. (Red.). *Sociolinguistics: A reader and coursebook*. Palgrave.
- Irvine, J. T., Gal, S., & Kroskrity, P. V. (2009). *Language ideology and linguistic differentiation*. I Duranti, A. (Red.). (2009). *Linguistic anthropology: A reader*. John Wiley & Sons.
- The Douglas Fir Group. (2016). *A Transdisciplinary Framework for SLA in a Multilingual World*. *The Modern Language Journal*, 100(S1), 19–47. <https://doi.org/10.1111/modl.12301>
- Tyler, A. E., & Ortega, L. (2018a). *Usage-inspired L2 instruction: An emergent, researched pedagogy*. I A. E. Tyler, L. Ortega, M. Uno, & H. I. Park (Red.), *Usage-inspired L2 Instruction. Researched pedagogy* (Bd. 49, s. 3–26). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/llt.49.01tyl>
- Tyler, A. E., & Ortega, L. (2018b). *Usage-inspired L2 instruction: Some reflections and a heuristic*. I A. E. Tyler, L. Ortega, M. Uno, & H. I. Park (Red.), *Usage-inspired L2 Instruction. Researched pedagogy* (Bd. 49, s. 315–321). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/llt.49.14tyl>

Øgreid, A. K. (2021). Intervensjonsbegrepet i fire kvalitative forskningsdesign. I Dalland, C., & Andersson-Bakken, E. (Red.). *Metoder i klasseromsforskning: Forskningsdesign, datainnsamling og analyse*. Universitetsforlaget.

Annely Tomson, UiO

Syntaktiske avvik fra målspråket: Forskjell på innlærernes skriftlige og muntlige produksjon?

Det finnes relativt mange studier av ulike syntaktiske forhold i norsk innlærerspråk (se Jensen 2018 for en oversikt), men mesteparten av forskningen på andrespråkstilegnelse av norsk syntaks tar utgangspunkt i innlærernes skriftlige produksjon, og det finnes veldig få studier knyttet til syntaks i innlærernes muntlige produksjon (Jensen, 2018, s. 253).

I dette innlegget vil jeg presentere og diskutere funnene fra en studie som er basert på muntlig og skriftlig språkbruksdata fra *NORIT-korpusets* (Tomson et. al, 2021) delkorporer *NORINT tale* (103 719 token) og *NORINT tekst* (53 247 token). I studien kartlegger jeg plassering av setningsadverbialet *ikke* i forhold til det finite verbalet i leddsetninger innledet med subjunksjonene *hvis*, (*selv*) *om*, *som* og *at* for å undersøke om helsetningsordstillingen (subjekt – finitt verb – adverbial) forekommer i disse fire leddsetningstypene i større grad i innlærernes muntlige språkproduksjon enn i den skriftlige. *Ikke* er valgt siden det er overlegent det mest frekvente setningsadverbialet blant setningsadverbialer som forekommer i NORINT-korpuset.

Resultatene fra undersøkelsen av det muntlige datagrunnlaget i *NORINT tale* antyder at det oftere brukes helsetningsordstilling enn leddsetningsordstilling (subjekt – adverbial – finitt verb) i leddsetninger innledet med *hvis*, (*selv*) *om* og *som*, mens det finnes flere eksempler på innlærernes bruk av *at* – subjekt – *ikke*-rekkefølgen i leddsetninger innledet med *at*. Undersøkelsen foretatt i *NORINT tekst* viser at leddsetningsordstilling er dominerende i de fire leddsetningstypene i den skriftlige produksjonen. Samtidig er det usikkert i hvor stor grad resultatene skyldes tilfeldigheter siden datagrunnlaget er begrenset til NORINT-korpuset.

Referanser

- Jensen, B. U. (2018). Syntaks i norsk innlærerspråk: empiriske funn. I A.-K. H. Gujord & G. T. Randen (Red.), *Norsk som andrespråk – perspektiver på læring og utvikling* (s. 235–260). Oslo: Cappelen Damm.
- Tomson, A., Szymañska, O. & Hagen, K. (2021). NORINT-korpuset – et elektronisk innlærerkorpus til bruk i andrespråksforskning. *NOA – Norsk som andrespråk*, 37(1–2), 235–258.

NORINT er en forkortelse for norsk for internasjonale studenter, brukt om norskkurstilbudet for internasjonale studenter ved Institutt for lingvistiske og nordiske studier ved Universitetet i Oslo.

Else Berit Molde og Ilka Wunderlich, Universitetet i Bergen

“I mean, it’s not only for the job. I mean, it’s my feelings as well.”

Internasjonalt ansattes selvrapporterte følelser knyttet til språklæring og språkbruk

Det å lære et andrespråk som voksen er en utfordrende oppgave som kan vekke ulike typer følelser i og utenfor klasserommet, både positive og negative (Ross & Stracke, 2016).

Innlæreres egne erfaringer med språklæring og språkbruk, og følelser rundt dette, har de siste tiårene fått et økende fokus i andrespråksforskningen (Block, 2003; Dörnyei & Ushioda, 2011; Norton, 2013; Golden & Steien, 2018). Innenfor en slik talerfokuseret tilnærming står enkeltindividets «intentions, agency, affect, and above all histories» (Pavlenko & Lantolf, 2000, s. 155) sentralt, og innlærernes erfaringer og følelser knyttet til språkbruk kan belyse hva som ligger bak deres språklige valg, og hvilke utfordringer de møter i ulike språkbrukssituasjoner.

I dette innlegget viser vi hvordan man gjennom semistrukturerte dybdeintervju kan få en dypere innsikt i innlæreres følelser knyttet til språklæring og språkbruk. Bakgrunnen for studien er erfaringer med semistrukturerte dybdeintervju i NINjA-prosjektet, et forskningsprosjekt ved Universitetet i Bergen som har som mål å utforske den språklige praksisen blant internasjonalt ansatte i UH-sektoren i Norge. Det kvalitative datamaterialet i NINjA-prosjektet består av 55 semistrukturerte dybdeintervju som ble gjennomført ved tre universiteter og høyskoler i Norge. I tråd med det metodologiske rammeverket grounded theory ble intervjuene analysert parallelt med innsamling av flere intervju og videreutvikling av intervjuguiden (Molde & Wunderlich, 2021). Gjennom denne arbeidsprosessen oppdaget vi at følelser knyttet til språkbruk var noe intervjudeltakerne var opptatt av og uttalte seg om, og det var grunnen til at vi la til kategorien følelser i intervjuguiden og etter hvert stilte direkte spørsmål om dette.

Med utgangspunkt i intervjumaterialet har vi kategorisert ulike positive og negative følelser, som for eksempel mestring eller frustrasjon og usikkerhet. Vi presenterer utdrag fra intervjuene som viser deltakernes selvrapporterte følelser knyttet til språkbruk på og utenfor arbeidsplassen, og diskuterer hvilken innsikt dette kan gi oss i de internasjonalt ansattes språklige hverdag.

Litteratur

Block, D. (2003). *The social turn in second language acquisition*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

- Charmaz, K. & Belgrave, L. L. (2012). Qualitative interviewing and grounded theory analysis. I J. F. Gubrium, J. A. Holstein, A. B. Marvasti, & K. M. Marvasti (Red.), *The SAGE Handbook of interview research: The complexity of the craft* (s. 347–365). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.
- De Fina, A. (2015). Narrative and identities. I A. De Fina & A. Georgakopoulou (Red.), *The handbook of narrative analysis* (s. 351–368). Malden, MA: John Wiley & Sons Inc.
- Dörnyei, Z. & Ushioda, E. (2011). *Teaching and researching: Motivation*. Pearson Education Limited.
- Golden, A. & Steien, G. B. (2018). «Snakke med ved? Snakke med maskin?» Voksne flyktnings narrativer om norskopplæring. *Acta Didactica Norge*, 12(3). <https://doi.org/10.5617/adno.5916>
- Gujord, A.-K. H., Molde, E.B., Olsen, A.-M.K. og Wunderlich, I. (under utgivelse). «Når man kommer hit, så får man vite at norsken trengs egentlig ikke. En kvalitativ intervjustudie av internasjonale ansattes erfaringer med språk på norske universitet og høyskoler». *Nordand – Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning*, 17(1).
- Habermas, T. (2018). *Emotion and narrative: Perspectives in autobiographical storytelling*. Cambridge University Press.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Oslo: Gyldendal.
- Molde, E.B. & Wunderlich, I. (2021) «That's why jeg sa ja til intervju også». *Bruk av semistrukturerte dybdeintervju som metode innenfor andrespråksforskningen.. NOA – Norsk som andrespråk*, 37(1-2), 157-181. <http://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/view/1994>
- Norton, B. (2013). *Identity and language learning: Extending the conversation*. Bristol: Multilingual Matters.
- Pavlenko, A. & Lantolf, J. P. (2000). Second language learning as participation and the (re)construction of selves. I J. P. Lantolf (Red.), *Sociocultural theory and second language learning* (s. 155–177). Oxford: Oxford University Press.
- Ross, A. S. & Stracke, E. (2016). Learner perceptions and experiences of pride in second language education. *Australian Review of Applied Linguistics*, 39(3), 272-291.

Mari J.W. Andersen, Multiling – Senter for flerspråklighet

Lærerperspektiver på flerspråklighet i yrkesfagene

Hvordan forholder yrkesfaglærere seg til elevers flerspråklighet i klasserommet? Gis det rom for andre språk enn norsk i den ordinære yrkesopplæringen i videregående skole? Med utgangspunkt i språketnografiske data samlet inn i skoleåret 2020-2021 viser jeg hvordan et utvalg lærere i yrkesfaglige programfag rapporterer om opplevelser av makt og avmakt knyttet til flerspråklighet i klasserommet. For mens overordnet del av læreplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017) fastslår at elever skal få erfare at det å kunne flere språk er en ressurs, legger andre offisielle retningslinjer for grunnopplæringen (f. eks. Utdanningsdirektoratet, 2018) opp til en tung og ensidig norskspråklig praksis.

I skolekonteksten har lærere en formell og sosial makt, og med dette følger en språklig definisjonsmakt. I presentasjonen ser jeg på hvordan et utvalg lærere oppgir å forvalte den språklige definisjonsmakten de har, og hvilken enspråklighet eller flerspråklighet de tillater og legger til rette for i undervisningen sin. Som en klar kontrast til makten som ofte er forbundet med lærerrollen, forteller lærerne om følelser av språklig, profesjonell og strukturell avmakt. Lærerne rapporterer særlig om slike opplevelser i møte med elever med kort botid i Norge som går i ordinære og hovedsakelig norskspråklige klasser.

Datagrunnlaget for denne presentasjonen er intervjuer med yrkesfaglige programfaglærere på en videregående skole på Østlandet. Lærerne representerer fire ulike yrkesfaglige studieretninger. Det analytiske rammeverket er basert på Jaffes (2009) sociolinguistic stance, med vekt på posisjonering. I analysen av lærerintervjuene retter jeg oppmerksomheten mot diskurser om språkideologi, makt og avmakt, og læreres aktørskap og profesjonelle handlingsrom (Priestley et al., 2015; Helleve et al., 2018).

Studien løfter frem lærerperspektiver på språkvalg og språkkrav i yrkesfaglige klasserom etter innføringen av den nye overordnede delen av læreplanen, og søker å bidra til en økt forståelse av den komplekse rollen yrkesfaglærere forventes å utøve. Funnene belyser hvordan lærerne opplever å stå i en vanskelig posisjon – språklig, relasjonelt og profesjonelt – når de jobber med nyankomne elever i ordinære studieløp. Studien bidrar til et kunnskapsgrunnlag som er viktig for lærere og andre som jobber med flerspråklige elevgrupper, samt for nasjonal utdanningspolitikk.

Nøkkelord: Flerspråklighet, yrkesfag

Litteratur

- Helleve, I., Ulvik, M., & Smith, K. (2018). «Det handler om å finne sin egen form» Læreres profesjonelle handlingsrom—Hvordan det blir forstått og utnyttet. *Acta Didactica Norge*, 12(1), 1-sider.
<https://doi.org/10.5617/adno.4794>
- Jaffe, A. (2009). *Stance: Sociolinguistic perspectives*. Oxford University Press.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/53d21ea2bc3a4202b86b83cfe82da93e/overordnet-del---verdier-og-prinsipper-for-grunnopplaringen.pdf>
- Priestley, M., Biesta, G. J. J., & Robinson, S. (2015). *Teacher agency: An ecological approach*. Bloomsbury Academic, an imprint of Bloomsbury Publishing, Plc.
- Utdanningsdirektoratet. (2018). Undervisningspråket i skolen er norsk eller samisk.
<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Innhold-i-opplaringen/undervisningspraket-i-skolen-er-norsk-eller-samisk>

Linda E. Emilsen, HiØ

Genus og deklinasjoner i spontantedata fra flerspråklige barn

Denne studien undersøker genus- og deklinasjonssystemet i norsk hos ei gruppe flerspråklige barn om lag 8 år etter startalder (n=16). På dette tidspunktet kan informantenes norskspråklige produksjon oppfattes som lik førstespråkstalere. Informantene snakker ei østnorsk dialekt.

Det er særlig interessant å undersøke tilegnelse av grammatisk genus i norsk fordi flere studier viser at genussystemet er i endring i en del norske dialekter (Busterud et al. 2019, Rodina og Westergaard 2015, Lødrup 2011). I disse dialektene erstattes feminine ei og mi med maskuline en og min, og de står igjen med et togenussystem. Samtidig viser disse studiene at distinksjonene mellom definitthetssuffiksene i singularis, -en, -a, og -et, er mer robuste, men -a er under press i enkelte dialekter (Busterud et al. 2019). Det betyr at det er ulike systemer i sirkulasjon: to genus og tre definitive deklinasjoner vs. to genus og to deklinasjoner.

Enkelte studier viser også at den postnominale possessive mi er i ei særstilling: Når tradisjonelt feminine nomen i singular bærer definitthetssuffikset -a, har også possessiven feminin form (Rodina og Westergaard 2021, Lødrup 2011). Det gir mønstre som en bok – boka mi/boken min – min bok.

Det foregående viser at innlærere av norsk trolig vil støte på ulike og potensielt divergerende genus- og deklinasjonssystemer. Spørsmålet blir da hvilket system tilegner informantene seg, og hvordan kan det systemet forklares.

Preliminære funn viser at barna i denne studien ikke bruker ei, men bruker deklinasjonen -a. Dette er i tråd med tidligere studier av norsk som førstespråk (Rodina og Westergaard 2015). Studien viser derimot at barna bruker både -a og -en for tradisjonelt feminine nomen, samt at de også produserer konstruksjoner med postnominal mi, som i søstra mi, som i Lødrup (2011). I dette foredraget vil jeg diskutere hvordan barnas system kan forklares innen det generative rammeverket.

Referanser

- Busterud, Guro, Terje Lohndal, Yulia Rodina, & Marit Westergaard. 2019. The loss of feminine gender in Norwegian: A dialect comparison. *Journal of Comparative Germanic Linguistics* 22. 141–167.
- Lødrup, Helge. 2011. Hvor mange genus er det i Oslo-dialekten? *Maal og Minne* 2. 120–136.
- Rodina, Yulia, & Marit Westergaard. 2015. Grammatical gender in Norwegian: Language acquisition and language change. *Journal of Germanic Linguistics* 27. 145–187.

Rodina, Y., and Westergaard, M. (2021). Grammatical Gender and Declension Class in Language Change: A Study of the Loss of Feminine Gender in Norwegian. *Journal of Germanic Linguistics*, 33(3), 235–263. <http://doi.org/10.1017/S1470542719000217>

Ingri Jølbo, UiS

Flerspråklighet som ressurs i akademia? Om akademisk andrespråksskriving

I dette innlegget diskuterer jeg hvordan flerspråklighet kan komme til uttrykk i akademiske tekster skrevet av andrespråksskrivere. Utgangspunktet for diskusjonen er analyser av tekster skrevet av to studenter ved kompletterende lærerutdanning. Dette er studenter som er utdannet lærere fra land utenfor EU/EØS, men som mangler godkjenning for å jobbe som lærere i den norske skolen. Studentene har altså erfaring med akademisk skriving fra tidligere, men forteller begge om utfordringer knyttet til skriving av akademiske tekster på norsk.

Utfordringene de beskriver er ikke uventet knyttet til ordforråd og grammatiske ferdigheter, men også til hvordan de skal formidle kunnskap og hvor «personlige» de skal være i tekstene. Med dette som utgangspunkt har jeg undersøkt hvordan tekstene de skriver kommuniserer med leseren (Hyland 2005, s. 173) og hvordan begreper som identitet og stemme kan brukes for å analysere tekstene (Ivanič 1998; Ivanič & Camps 2001). Stemme-begrepet brukes i analysen for å vise hvordan skriveren med utgangspunkt i tidligere skriveerfaringer, livserfaringer, forventninger og kunnskap skriver seg inn i en ny tekstkultur. Det å uttrykke stemme handler dermed om en forhandling mellom å tilpasse seg skrevenormer og å uttrykke individualitet. Dette blir tydelig i analysen av tekstene til de to studentene, siden de bruker ulike språklige strategier for å uttrykke en akademisk stemme på norsk. I forlengelsen av dette diskuterer jeg hvordan flerspråklighet kan komme til uttrykk i akademiske tekster på forskjellige måter, hvordan nye skrivere i den norske akademiske diskursen tilegner seg skrevenormer og hvordan undervisere ved universiteter og høyskoler kan legge til rette for at flerspråklighet blir en ressurs i akademisk skriving.

Litteratur

- Hyland, K. (2005). Stance and engagement: a model of interaction in academic discourse. *Discourse Studies* 2005, 7(173).
- Ivanič, R. (1998). *Writing and Identity: The Discoursal Construction of Identity in Academic Writing*. Amsterdam: John Benjamins.
- Ivanič, R. & Camps, D. (2001). I am how I sound: Voice as self-representation in L2 writing. *Journal of Second Language Writing*, 10 (1-2)
- Jølbo, I.D. 2020 Å forhandle om stemme i akademisk diskurs. Akademisk andrespråksskriving blant studenter i kompletterende lærerutdanning. I Kulbrandstad, L.A. & Bordal Steien Språkreiser – festskrift til Anne Golden på 70-årsdagen 14.juli 2020. Novus forlag.

Paulina Horbowitz og Marte Nordanger, Høgskolen i Innlandet

Variabilitet og tidsskalaer i andrespråksutvikling: Eksempelet tro og synes

De siste par tiårene har man sett en økt oppmerksomheten rundt kompleksitetsteori og dynamisk systemteori som teoretisk og metodologisk prisme i ulike deler av andrespråksfeltet (Beckner et al., 2009) fra motivasjonsteori (Dörnyei & Ryan, 2015; MacIntyre, 2020) og læreroppfatninger (Burns, 2015) til språkutvikling (Larsen-Freeman, 1997; De Bot et al., 2007). Det økte fokuset på språk og språkutvikling som komplekse dynamiske systemer (CDST), omtales ofte som den dynamiske vendingen (Dörnyei & Ryan, 2015), og innebærer at endring og forandring settes i sentrum for andrespråklæringsprosessen.

Begrepet tidsskala er sentralt for å forstå endring med utgangspunkt i CDST.

Tidsskalaer dreier seg om de tidsrammene utvikling skjer innenfor: Noe utvikling, som humør, går raskt, mens annen, som for eksempel aldring, strekker seg over hele livsløpet (Smith & Thelen, 2003). Selv om (andre)språkutvikling foregår på flere interagerende tidsskalaer over et helt liv (De Bot, 2012), er likevel valg av tidsskala avgjørende for å kunne fange utvikling: Med utgangspunkt i en relativt kort tidsskala, kan et fenomen framstå som en stabil attraktortilstand, mens en lengre vil kunne synliggjøre variabilitet som betraktes både som en naturlig del av og som en forutsetning for utvikling (Van Dijk et al., 2011).

I dette innlegget utforsker vi hvordan variabilitet i bruken av konstruksjoner med verbene tro og synes i norsk som andrespråk kan belyses og forstås med nettopp tidsskala som analytisk inngang. Å tilegne seg den semantiske distinksjonen mellom synes og tro, regnes som vanskelig i skandinaviske språk. Vi tar utgangspunkt i en kasusstudie av to voksne norskinnlærere som vi har fulgt gjennom deres andre semester på et intensivt norskkurs (Nordanger & Horbowicz, 2021). Analysene bygger på longitudinelle muntlige data samlet inn omtrent annenhver uke over et tidsrom på ca. fire måneder. Et slikt design gir oss anledning til å studere variabilitet og betydningen av denne på flere interagerende tidsskalaer, og analysene antyder at de aktuelle tidsskalaene er egnet til å fange utvikling hos en av studentene: Lindas bruk av tro og synes oppviser variabilitet både innenfor og mellom samtaler, samtidig som vi kan ane en kvalitativ utvikling i løpet av tidsrommet som helhet. For den andre studenten, Sofia, ville derimot en lengre tidsskala være nødvendig for å oppfatte forandring, til tross for at vi kan observere noe variabilitet mot slutten av perioden. Vi argumenterer for at tidsaspektet bør få en større plass i forskningen på flerspråklig utvikling både på individ- og samfunnsnivå.

Referanser

- Beckner, C., Blythe, R., Bybee, J., Christiansen, M. H., Croft, W., Ellis, N. C., Larsen - Freeman, D. (2009).
Language is a complex adaptive system: Position paper. *Language Learning*, 59, 1-26.
- Burns, A., Freeman, D. & Edwards, E. (2015). Theorizing and studying the language teaching mind: Mapping
research on language teacher cognition. *The Modern Language Journal*, 99(3), 585-601.
- De Bot, K. (2012). Time scales in second language development. *Dutch Journal of Applied Linguistics*, 1(1),
143-149.
- De Bot, K., Lowie, W. & Verspoor, M. (2007). A dynamic systems theory approach to second language
acquisition. *Bilingualism: Language and cognition*, 10(1), 7-21.
- Dörnyei, Z. & Ryan, S. (2015). *The psychology of the language learner revisited*. Routledge.
- Larsen-Freeman, D. (1997). Chaos/complexity science and second language acquisition. *Applied Linguistics*,
18(2), 141-165.
- MacIntyre, P. (2020). Expanding the theoretical base for the dynamics of willingness to communicate. *Studies in
Second Language Learning and Teaching*, 10(1), 111-131.
- Nordanger, M. & Horbowicz, P. (2021). Ustabilt og uhandgripelig? En metodologisk diskusjon om dynamisk
systemteori som tilnærming til variabilitet i andrespråkutvikling. *NOA Norsk som andrespråk*, 37(1-2),
209-234.
- Smith, L. & Thelen, E. (2003). Development as a dynamic system. *TRENDS in Cognitive Sciences*, 7(8), 343-
348.
- van Dijk, M., Verspoor, M. & Lowie, W. (2011). *Variability and DST*. I M. H. Verspoor, K. de Bot & W. Lowie
(Red.), *Dynamic Approach to Second Language Development: Methods and techniques* (s. 55-84).
Philadelphia: John Benjamins.

Ann-Kristin H. Gujord, UiB

Betydinga av bakgrunnsvariablar for å forklara variasjon i prøveresultat og læringsutbytte blant vaksne norskinnlærarar

I dette innlegget vil eg presentera og diskutera resultatata av ein studie av om og i kva grad eit sett med bakgrunnsvariablar påverkar resultatet på ein prøve som skal vurdera skriftspråklege ferdigheiter på norsk hos vaksne innvandrarar (på B1-nivå etter det europeiske rammeverket for språk). Prøveresultatet, testskåren, representerer eit oppnådd ferdigheitsnivå i andrespråket norsk, og er slik også eit uttrykk for eit læringsutbytte. I denne studien er altså føremålet å undersøkje om og i kva grad bakgrunnsvariablar kan bidra til å forklara variasjon i prøveresultat og læringsutbytte blant vaksne norskinnlærarar.

Dataa er testresultat og sjølvrapporterte bakgrunnsopplysingar frå 10 155 testdeltakarar. Desse testdeltakarane er eit heterogen gruppe av vaksne innvandrarar i ulike aldrar som lærer norsk, og har kome til Noreg, av ulike årsaker, og som lærer eit nytt språk på bakgrunn av svært ulike erfaringar.

Forskingsspørsmålet som har vore undersøkt er i kva for grad kan tidlegare skulegang frå heimlandet, førstespråkbakgrunn, engelskferdigheiter, opphavsregion, butid i Noreg, tal på timar med undervisning i norsk, bruk av andrespråket utanfor klasserommet, kontakt med førstespråksbrukarar, alder og kjønn forklara variasjon i oppnådd testskåre?

Om og i kva grad desse ti forklaringsvariablane (uavhengige variablar) kan bidra til å forklara kvifor testdeltakarane har fått ulike resultat på den skriftlege delen av norskprøven (avhengig variabel), altså, kvifor dei ikkje har tileigna seg like gode skriftspråklege ferdigheiter på norsk, har vore undersøkt ved hjelp av ordinal logistisk regresjon.

Den statistiske analysen viser at 8 av desse 10 bakgrunnsvariablane har ein signifikant effekt på oppnådd testskår; tre av desse har signifikant negativ effekt. I innlegget vil eg presentera resultatata, sjå dei i lys av tidlegare forskning (Chiswick & Miller, 2001, 2005; Kozar & Yates, 2019; Rajjman et al. 2015; Ross, 2000; Strube et al., 2014) og diskutera dei opp mot særleg tre forhold:

- 1) Validitet og rettferdigheit: Behovet for utvikling av testar som er rettferdige, og som ikkje diskriminerer enkelte grupper (jf. Carlsen, 2017; Carlsen & Moe, 2019; Kunnan, 2007; Shohamy & McNamara, 2009).
- 2) Individuelle skilnader i andrespråklæring: Behovet for ei utviding av kunnskapen om kva som er årsakene til at vaksne innlærarar ikkje lærer andrespråket like godt og like fort (jf. Dörnyei, 2005; Gujord; 2013).
- 3) Det tradisjonelle (og litt gløynde) skiljet mellom språklæring i ein andrespråkskontekst og

i ein framandspråkskontekst: Behovet for å revitalisera distinksjonen basert på ei ny forståing av kvifor skiljet er framleis relevant for forskarar, lærarar og utdanningsmyndigheiter (Gujord & Olsen, 2021).

Referansar

- Carlsen, C. H. (2017). Giving LESLLA learners a fair chance in testing. I M. Sosiński (Red.), *Literacy education and second language learning by adults: research, policy and practice* (135–148). University of Granada.
- Carlsen, C. H. & Moe, E. (2019). *Vurdering av språkferdigheter*. Fagbokforlaget.
- Chiswick, B. R., & Miller, P. W. (2001). A model of destination-language acquisition: Application to male immigrants in Canada. *Demography*, 38(3), 391–409.
- Chiswick, B. R., & Miller, P. W. (2005). Do enclaves matter in immigrant adjustment? *City & Community*, 4(1), 5–5.
- Gujord, A. K. H. Individuelle skilnader i andrespråkslæringa: Om status og trendar i forskinga. *NOA – Norsk som andrespråk*, 29(2), 5–36.
- Gujord, A. K. H. & Olsen, A. M. K. (2021). Andrespråkslæring kontra framandspråkslæring – framleis ein relevant distinksjon? *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 105(4).
- Dörnyei, Z. (2005). *The psychology of the language learner: Individual differences in second language acquisition*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Kunnan, A. J. (1995). *Test taker characteristics and test performance: A structural modeling approach*. Cambridge University Press.
- Kozar, O., & Yates, L. (2019). Factors in language learning after 40: Insights from a longitudinal study. *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 57(2), 181–204
- Shohamy, E., and T. McNamara. (2009). Language tests for citizenship, immigration, and Asylum. *Language Assessment Quarterly*, 6, 1–5.
- Strube, S., van de Craats, I., van Hout, R. (2013). Grappling with the oral skills: The learning process of the low-educated adult second language and literacy learner. *Apples – Journal of Applied Language Studies*, 7(1), 45–65.
- Raijman, R., Semyonov, M., & Geffen, R. (2015). Language Proficiency among Post-1990 Immigrants in Israel. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 41(8), 1347-1371.
- Ross, S. J. (2000) Individual differences in learning outcomes in the Certificates in Spoken and Written English. I G. Bridley (Red.) *Studies in Immigrant English Language Assessment Vol 1*. National Centre for English Language Teaching and Research.

Marte Monsen og Guri Steien, Høgskolen i Innlandet

Språklæring og tvunget migrasjon

I løpet av de siste årene har Norge tatt imot noen tusen overføringsflyktninger fra Den demokratiske republikken Kongo som har oppholdt seg i Uganda. I denne presentasjonen rapporterer vi fra et pågående etnografisk feltarbeid der vi følger 15 av disse flyktningene fra de kom til Norge høsten 2019 frem til nå. Flyktninger til Norge har rett og plikt til å lære norsk gjennom et Introduksjonsprogram de første årene i landet, og fokuset vårt har vært på deltakernes erfaringer med å lære norsk.

I starten av feltarbeidet var vi inspirert av investeringsbegrepet til Norton som favner hvordan identiteter, ideologier og kapital betinger innlæreres investering i språklæring (cf. Darwin & Norton, 2021). Selv om noen av deltakernes narrativer resonerer med dette begrepet, vi finner at deltakernes innsats i språklæringen først og fremst formes av gapet mellom kroppsliggjorte strukturer utviklet før de kom til Norge og de objektive strukturene (f.eks. institusjonell språkundervisning) de møter og er påtvunget i Norge.

Med utgangspunkt i Bourdieus (1963, 1997) konsept habitus *clivé* foreslår vi å rekonseptualisere investeringsbegrepet slik at det i større grad tar høyde for hvordan innlæreres tidligere erfaringer former forståelser og handlinger i nåtiden. Vi argumenterer for at en slik rekonseptualisering er særlig nyttig for å forstå språklæringen til tvungne migranter (f.eks. flyktninger) som har levd prekære liv preget av diskontinuitet og begrensede muligheter for aktørskap (Bourdieu, 1963).

Bourdieu, P. (1997). *Méditations pascaliennes*. Pars: Seuil.

Bourdieu, P. (1963). *Travail et travailleurs ein Algérie*. Paris: Mouton.

Darwin, R. & Norton, B. (2021). Investment and motivation in language learning: What's the difference?

Language teaching, 1-12

POSTERPRESENTASJONER

Ingrid Vee Haugestuen, Høgskulen i Volda

Undervisvurdering i faget grunnleggende norsk for språklige minoriteter

John Hattie og Helen Timperley (2007, s. 102) slår fast at «Feedback is among the most critical influences on student learning». Forskningen på andrespråksfeltet i grunnskolen har vært opptatt av kartleggingspraksiser, og i mindre grad av den undervisvurderingen som skjer i selve undervisningen. Dette masterprosjektet tar for seg undervisvurdering av elever på ungdomstrinnet som følger læreplanen i grunnleggende norsk for språklige minoriteter. I tillegg til at opplæringslova §3-10 slår fast at alle elever har rett på læringsfremmende tilbakemeldinger underveis i opplæringen, er undervisvurdering etter LK20 blitt mer synlig i fagplanene for alle fag, inkludert faget grunnleggende norsk for språklige minoriteter. Dette viser viktigheten av kunnskap om undervisvurdering i den grunnleggende norskopplæringen.

Formålet med prosjektet er å belyse hvordan de fire punktene for undervisvurdering, formulert under §3-10 i forskrift til opplæringslova, kan arte seg i den grunnleggende norskopplæringen for flerspråklige elever på ungdomstrinnet. Disse fire punktene kan oppsummeres i at elevene skal drive egenvurdering, de skal forstå hva som er læringsmålene, de skal få vite hva de mestrer og de skal få veiledning på hvordan de kan øke sin kompetanse. (Forskrift til opplæringslova, 2020, §3-10). Metoden i prosjektet er deltagende observasjon over to uker av en lærer i en innføringsklasse på ungdomstrinnet, samt intervju med læreren i etterkant. Utvalget av lærer er strategisk, og basert på spesifikke krav til lærerens kompetanse og erfaring innenfor andrespråkspedagogikk og undervisvurdering. Datamaterialet i studien består av lydopptak fra observasjon og intervju, og dette vil bli analysert med utgangspunkt i opplæringslovas fire punkter om undervisvurdering og teori om andrespråkslæring.

Referanser

Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81–112.

<https://doi.org/10.3102/003465430298487>

Forskrift til opplæringslova. (2020). *Forskrift til opplæringslova*. Hentet fra Lovdata:

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724/KAPITTEL_5#KAPITTEL_5

Carina Tenvig, OsloMet

Profesjonskvalifisering av sykepleiere med flukt- og migrantbakgrunn - et ph.d.-prosjekt

Sykepleiere er en viktig gruppe for helsevesenet og utgjør ifølge WHO (2020) ca. 59 % av verdens helsepersonell. Med økt globalisering ser man at omtrent én av åtte sykepleiere jobber utenfor landet der de ble utdannet, og denne andelen er økende (World Health Organization, 2020). Internasjonale sykepleiere står ofte overfor utfordringer som kan føre til dårlig faglig utvikling og devaluering av deres kompetanse i vertslandene. Utfordringene har vist at det er et behov for gode overgangsprogrammer som sikrer at sykepleierne når sitt fulle karrierepotensial som profesjonelle sykepleiere (Pung & Goh, 2017). I Norge har Kunnskapsdepartementet utviklet et ettårig, kompletterende utdanningstilbud for personer med fluktbakgrunn, som har sykepleierutdanning fra land utenfor EU/EØS. Denne utdanningen startet opp i Oslo i 2017. Målet med den Oslo-baserte heltidsutdanningen, kalt SKOMP (Kompletterende utdanning for Sykepleiere utenfor EU), er at sykepleiere med migrantbakgrunn skal få komplettert sin utdanning slik at de kan få norsk autorisasjon. I august 2021 startet en kompletterende, desentralisert utdanning opp, som et tilbud til personer bosatt i Nordland fylke. Det nye undervisningstilbudet, kalt SKOMPD, vil gjennomføres desentralisert, samlingsbasert og hovedsakelig digitalisert (OsloMet, 2021). Dette ph.d.-prosjektet vil være tilknyttet SKOMPD. Et overordnet mål for studiens tre delstudier vil være å få økt kunnskap om hvordan personer med migrant- og/eller fluktbakgrunn kan lykkes i det norske utdanningssystemet, i tillegg til å øke arbeidslivstilknytningen for den nevnte gruppen. Studien har som sekundært mål å øke kunnskapen om hvilke opplevelser studentene på SKOMPD har, knyttet til det å være sykepleier utdannet utenfor EU/EØS og student med norsk som andrespråk (N2) og migrant-/fluktbakgrunn. Gjennom tre delstudier vil jeg undersøke følgende:

Studie 1 (S1): En systematisk litteraturstudie av forskning som er gjennomført, relatert til kompletterende utdanninger innenfor sykepleie i ulike land.

Studie 2 (S2): En kvalitativ studie av hvilke særlige behov sykepleiere med N2 og migrant-/fluktbakgrunn har for å gjennomføre kompletterende utdanning og oppnå læringsutbyttet.

Studie 3 (S3): En kvalitativ studie av om digital teknologi i undervisning og læring i utdanningstilbudet støtter N2-sykepleieres lærings- og utdanningsprosess.

Referanser

- OsloMet. (2021). *Kompletterende desentralisert utdanning for sykepleiere med utdanning fra land utenfor EU/EØS*. Retrieved 30.03.21 from <https://www.oslomet.no/studier/hv/evu-hv/kompletterende-sykepleie-desentralisert>
- Pung, L. X., & Goh, Y. S. (2017). Challenges faced by international nurses when migrating: an integrative literature review. *Int Nurs Rev*, 64(1), 146-165. <https://doi.org/10.1111/inr.12306>
- World Health Organization. (2020). *State of the World's Nursing Report - 2020*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240003279>

Camilla Cho, UiO

Staving i norsk som andrespråk: En undersøkelse av stavingen til koreanske førstespråksbrukere

Dette innlegget vil ta utgangspunktet i en masteroppgave i norsk som andrespråk som undersøkte hvordan voksne innlærere med koreansk som førstespråk staver i norsk. Forskning på staving eller ortografi i norsk som andrespråk er relativt sjeldent, og i tillegg er tidligere studier ofte basert på et feilanalytisk perspektiv. En deltakergruppe med koreansk som førstespråk har heller ikke blitt fokusert på før i norsk andrespråksforskning. Denne masteroppgaven ønsket å ta avstand fra feilanalysen og forsøkte å undersøke staveprosessen til innlærere ved å bruke et alternativt teoretisk rammeverk som nyanserer perspektivet på hvordan personer staver, kalt *grafematisk løsningsrom* (Neef, 2015; min oversettelse). Målet var å se på staveprosessen til voksne deltakere ved å undersøke hvordan de stavet norske ord, og høre hva de selv synes er vanskelig eller lett å stave uavhengig om det var stavet korrekt eller feil. Studien anvendte en blanding av kvantitativ og kvalitativ metode, imidlertid med et større fokus på den kvalitative delen som inkluderer blant annet deltakerintervjuer. En diktatoppgave og en narrativ skriveoppgave ble utformet for å utrede hvordan deltakerne staver i norsk, og besvarelsene ble samlet inn og brukt som et grunnlag under intervjuene for å undersøke deltakernes stavestrategier og/eller prosesser. Samlet sett indikerer resultatene at voksne deltakere med koreansk som førstespråk synes vokalfonemene i norsk er både vanskelig å oppfatte, adskille fra andre vokaler og stave. Deltakerene uttrykte også at stavingen i seg selv ikke er det vanskeligste med å skrive, og dataene tydet på at mange av deltakerne både trives og tenker det er viktig å pugge ordformer. Innlegget vil presentere bakgrunn for oppgaven, metoden og resultatene, og i tillegg kort si noe om konklusjonene og videre forskning.

Referanse

Neef, M. (2015) Writing systems as modular objects: proposal for theory design in grapholinguistics. *Open Linguistics*, 1, s. 708-721.

Julie Bergmann, UiB

Flerspråkliges møte med tverrspråklige homografer i et ordforklaringsspill. En studie av kognitive og sosiale faktorer.

Masterprosjektet søker å utforske flerspråklig prosessering, og nærmere bestemt, hvilke faktorer som ser ut til å påvirke flerspråkliges persepsjon og produksjon når de spiller et ordforklaringsspill. Ordforklaringsspillet er inspirert av Alias, men inneholder ord på spansk, engelsk og norsk, samt ord som har betydninger på tvers av disse språkene (kalt tverrspråklige homografer). Jeg utførte spilløkten med tre grupper med fire flerspråklige deltakere i hver gruppe (der to hadde norsk førstespråk og to hadde spansk førstespråk). I tillegg fylte deltakerne ut spørreskjema der de oppga bl.a. språkferdigheter og språkvaner. Etter spilløkten, delte de også sine tanker og refleksjoner rundt spillopplevelsen og rundt det å være flerspråklig i et gruppeintervju.

Ved hjelp av disse datakildene har jeg fått et bredere grunnlag for å undersøke hvilke faktorer som kan påvirke 1) oppfatningen av tverrspråklige homografer hos flerspråklige individer og 2) hvilke språklige ressurser flerspråklige velger for å kommunisere frem mening til en flerspråklig samtalepartner. Hva er det som gjør at en deltaker oppfatter den tverrspråklige homografen «sin» med engelsk betydning (synd), fremfor den spanske (uten) eller norske (sin) betydningen? Og ser det ut til at de flerspråklige deltakerne tilpasser seg samtalepartneren sin når de skal forklare ordene i spillet?

For å finne ut av hvilke faktorer som synes å spille inn i ordgjenkjenningssprosessen (persepsjon), har jeg brukt BIA+-modellen (Dijkstra og van Heuven, 2002) som analyseverktøy. Denne modellen tar utgangspunkt i at språkaktivering skjer nedenfra-og-opp. Det vil si at sosiale og kontekstuelle faktorer ikke kan påvirke ordgjenkjenning (Dijkstra og van Heuven, 2002). Til analysen av hvilke språklige ressurser (hvilke eller hvilket språk) deltakerne velger å forklare ordene i spillet på har jeg brukt Grosjeans Språkmodus-modell (2001; 2008). Språkmodus-modellen (Grosjean, 2001; 2008) tar utgangspunkt i at sosiale faktorer som f.eks. samtalepartneren (i tillegg til psykolingvistiske faktorer) kan påvirke språkaktivering. Fordi studien min skiller seg fra tidligere studier som har anvendt BIA+-modellen ved at ordgjenkjenningen her skjer i en sosial kontekst, har jeg også sett på om de sosiale faktorene i Språkmodus-modellen (Grosjean, 2001; 2008) kan bidra til innsikt, også i flerspråklig persepsjon.

Funnene i studien peker mot at faktorer i BIA+-modellen som subjektiv frekvens, nylighet, oppgavekrav, typen stimuli og deltakerforventninger har påvirket deltakerne når de

oppfattet de tverrspråklige homografene i spillet. Flere av faktorene nevnt i Språkmodus-modellen, som deltakernes språkferdigheter og -vaner i interaksjon, graden av formalitet og intimitet, hvilket språk som brukes i samtalen, samtaletemaet, språkhandlingens funksjon, typen stimuli og typen oppgave, så også ut til å ha påvirket hvilket eller hvilke språk deltakerne valgte å forklare ordene på til samtalepartneren sin. I tillegg pekte funnene mot noen faktorer som ikke er beskrevet i modellene. I persepsjon, var det flere av funnene som indikerte at samtalepartneren og språket som ble snakket i situasjonen påvirket hvordan deltakerne oppfattet tverrspråklige homografer. Dette avviker fra BIA+-modellen (Dijkstra og van Heuven, 2002), som ikke tar hensyn til at kontekstuelle faktorer kan påvirke ordgjenkjenning. I produksjon, pekte funnene mot at også samtalspråket som deltakerne snakket rett før de begynte å forklare et ord påvirket hvilket språk de brukte i forklaringen. Denne faktoren mener jeg ikke er tilstrekkelig gjort rede for i Språkmodus-modellen (Grosjean, 2001; 2008).

Til slutt har jeg diskutert funnene i lys av idéer fra nyere, holistiske perspektiver på flerspråklighet, der bl.a. språket til den flerspråklige blir sett på som ett repertoar av mangfoldige lingvistiske ressurser, og der det kognitive og det sosiale ikke blir skilt fra hverandre (se bl.a. transspråking (García og Li, 2014; Li, 2018), bruksbaserte tilnærminger (Ellis og Wulff, 2015; Wasserscheidt, 2019) og komplekse og dynamiske system-teori (se bl.a. de Bot; 2019)). Til forskjell fra BIA+- og Språkmodus-modellen, har disse tilnærmingene et mer holistisk syn på språk, der flerspråklige ikke nødvendigvis har klare skiller mellom språkene i hjernen. I gruppeintervjuene går det frem flere eksempler på at denne idéen samstemmer med deltakernes egne erfaringer fra spillsituasjonen og som flerspråklig i hverdagen. Jeg mener at de ulike modellene og tilnærmingene brukt i oppgaven bidrar til å se flerspråklighet fra flere perspektiv, der ett perspektiv nødvendigvis ikke utelukker et annet. I tillegg til å fremme slik transdisiplinaritet, håper jeg at studien kan bidra til å styrke idéen om at både sosiale og kognitive faktorer bør vektlegges i flerspråklighetsforskning.

INNLEGG DUGNADSGRUPPER

Dugnadsgruppe 1: Polskspråklige i Norge i et flerdimensjonalt perspektiv

Toril Opsahl & Piotr Garbacz, MultiLing - Senter for flerspråklighet, UiO

Hvor står vi og hvor går vi i NorPol-prosjektet (2020-2024)?

Denne presentasjonen er en statusrapport fra det NFR-finansierte prosjektet «Andrespråskommunikasjon i arbeidslivet – om polske immigranter i Norge (NorPol)». Språkkompetanse blir ofte trukket fram som en suksessfaktor i arbeidslivet. NorPol-prosjektet vektlegger nettopp den rollen som språk og kommunikasjon spiller for inkludering og ekskludering i profesjonelle sammenhenger. I prosjektet undersøker vi ulike forhold som bidrar til å hemme eller fremme kommunikasjon mellom polakker og nordmenn. Vi ser både på sosiokulturelle, interaksjonelle og lingvistiske faktorer, og stiller overordnede spørsmål som: Hvilke typer språklig samhandling er særlig utfordrende for polakker når de snakker norsk? Hva karakteriserer norsk snakket av polakker, og hvordan blir sosiale relasjoner påvirket av ulike måter å kommunisere på? I hvilken grad påvirker stereotypier om polakker og nordmenn måten vi oppfatter hverandre på i samtaler? Og hvilken rolle spiller stereotypier for språkbruk og språklæring? Presentasjonen redegjør for de noen av de datakildene, funnene og erfaringene vi har gjort i prosjektet så langt, og håper ved dette å kunne bidra til å styrke dialogen med annen aktuell forskning som inkluderer polske talere av norsk som andrespråk.

Jolanta Kilanowska, Oslo Met

Pernille Hansen, Høgskolen i Innlandet [et al.]

PolkaNorski - Utvikling av språk og kunnskap om verden i polsk og norsk hos én- og flerspråklige barn

I dette innlegget vil vi presentere hvordan vi i PolkaNorski-prosjektet planlegger å følge flerspråklige polsk-norske barn og majoritetsspråklige norske og polske barn i alderen 2-6 år. I PolkaNorski undersøker vi forholdet mellom barns språkferdigheter, kunnskap om verden og det språklige, kulturelle og pedagogiske miljøet de vokser opp i. Vi er nå i slutfasen av å planlegge datainnsamlingen og skal snart rekruttere deltakere til studien. Innlegget handler om hva vi har gjort så langt og hvilke utfordringer vi står overfor.

Siden barns språkutvikling starter allerede før fødselen, og foreldres holdninger og kunnskap om å skape et godt språkmiljø spiller en stor rolle for barns språkutvikling, er det første delprosjektet en intervensjonsstudie. I denne studien vil vi rekruttere vordende polske foreldre som bor i Norge. Halvparten av foreldrene blir invitert til et kurs om barns utvikling generelt, og den andre halvparten til et kurs om barns språkutvikling og hvordan foreldre kan samhandle med barna sine. Når barna blir 12, 18 og 24 måneder gamle, vil vi samle inn data om språkutviklingen deres. På denne måten kan vi undersøke sammenhenger mellom flerspråklige foreldres holdninger til og kunnskap om språk på den ene siden og barns språkutvikling på den andre.

I det andre delprosjektet kartlegges barnas språkutvikling ved hjelp av polske og norske versjoner av spørreskjemaet MacArthur-Bates CDI og ordforrådstesten CLT. Noen av barna blir fulgt longitudinelt for å undersøke både språklig utvikling og endring i språkdominans over tid. Prosjektet vil også resultere i én- og flerspråklige normer for verktøyene.

Målet med det tredje delprosjektet er å sammenligne ordprosessering hos én- og flerspråklige barn. Ved hjelp av EEG vil vi studere hjerneaktiviteten hos toåringer som får se bilder og høre ord som passer eller ikke passer sammen. Ett år senere vil vi samle inn data om barnas språkutvikling og undersøke om resultatene fra eksperimentet kan forutsi språkutviklingen deres.

Det er kulturelle forskjeller i synet på naturen mellom norske og polske foreldre og mellom norske og polske barnehager. I det fjerde delprosjektet følger vi barn longitudinelt for å se hvor tett barnas erfaringer med natur henger sammen med hvordan barna forstår verden og naturen, samt hvilket ordforråd barna har om naturen. Ved å studere majoritetsspråklige barn i Polen og Norge og barn av polske innvandrere i Norge, håper vi å kunne si noe om rollen til familien på den ene siden og barnehagen på den andre i barns utvikling av kunnskap og ordforråd om naturen.

*Marit Westergaard, UiT arktiske universitet,
Anne Dahl, NTNU Norges teknisk-naturvitenskapelig universitet
Magdalena Wrembel, Adam Mickiewicz University*

Polsk/norsk/engelsk flerspråklighet: Forskjeller mellom andre- og tredjespråkstilegnelse

Flerspråklig og flerspråklig tilegnelse er et aktivt og raskt voksende forskningsfelt. Fagfeltet mangler imidlertid et helhetlig bilde av flerspråklig tilegnelse, prosessering og språkbruk. To nyoppstartede forskningsprosjekter, der norske og polske institusjoner samarbeider, har som mål å undersøke tverrspråklig påvirkning (*crosslinguistic influence*) på tvers av språklige domener; syntaks, semantikk og fonologi: CLIMAD (*Crosslinguistic Influence in Multilingualism Across Domains*, finansiert av OPUS-midler, Polish National Science Centre) og ADIM (*Across-Domain Investigations in Multilingualism*, finansiert av EEA Norway grants). Begge prosjektene fokuserer på flerspråklige innlærere med samme språkkombinasjon, men som varierer i profil med hensyn til kontekst og språklæringsstadium: polsk som førstespråk (L1), engelsk som andrespråk (L2) og norsk som tredjespråk (L3) i henholdsvis instruert og naturlig kontekst, både på begynnernivå og mer avansert nivå. Mens L3-forskningen så langt i stor grad har vært basert på bl.a. akseptabilitetsvurderinger (for syntaks) eller persepsjons-/produksjonstester (for fonologi), vil ADIM-prosjektet supplere disse med metoder som hittil ikke har vært vanlige på dette feltet, nemlig EEG/ERP og blikksporing. Nytt i prosjektet er kombinasjonen av elektrofysiologiske data og mer tradisjonelle metoder som akseptabilitetsvurderinger og elisiteringseksperimenter, spesielt med hensyn til tverrspråklig påvirkning. ADIM vil dessuten teste og videreutvikle eksisterende teoretiske modeller for L3-tilegnelse.

I L2-tilegnelse finnes det kun én mulig kilde til tverrspråklig påvirkning, nemlig L1. I L3-tilegnelse kan denne påvirkningen også komme fra L2. I mange kjente L2-studier er det ikke tatt hensyn til andre språk som deltakerne kan enn L1 og målspråket, og mange slike studier er dermed egentlig L3-studier. Det er i dag ingen konsensus om hvilke faktorer som spiller inn og styrer tverrspråklig påvirkning i L3-tilegnelse, f.eks. innlæringsrekkefølgen (L1 eller L2), typologiske og strukturelle likheter, språklig dominans, osv. I de senere år har det blitt utviklet flere teorier om L3-tilegnelse, f.eks. *L2 Status Factor* (Bardel & Falk 2007), *Typological Primacy Model* (Rothman 2011), *Natural Growth Theory of Acquisition* (Dziubalska-Kołodziej & Wrembel 2017) og *Linguistic Proximity Model* (Westergaard et al. 2017, Westergaard 2021).

I ADIM-prosjektet skal vi videreutvikle de to sistnevnte teoriene med data fra polsk/engelsk/norsk språktilegnelse. Fokus skal være på språklige fenomener der det er strukturelle likheter mellom L3 og enten L1 eller L2, altså [norsk = engelsk ≠ polsk] og [norsk = polsk ≠ engelsk]. Eksempler på førstnevnte fenomener er bestemthet og doble objektskonstruksjoner, mens eksempler på det sistnevnte er ordstilling i

possessivkonstruksjoner (både norsk og polsk kan ha postnominale possessiver) og bruk av refleksiver, som i følgende eksempler: Polsk: Jan znalazł swoje /jego klucze//Norsk: Jan fant nøklene sine /hans //Engelsk: 1/*2 12 1/*2 12 John found his keys. 1 1/2

Bardel, C. & Falk, Y. 2007. The role of the L2 in L3 acquisition: the case of Germanic syntax. *Second Language Research* 23(4): 459-484.

Dziubalska-Kolaczyk, K. & Wrembel, M. 2017. Natural Growth Model: Explaining third language phonological acquisition. Paper presented at Societas Linguistica Europaea SLE Zürich.

Rothman, J. 2011. L3 syntactic transfer selectivity and typological determinacy: The typological primacy model. *Second Language Research* 27: 107–127.

Westergaard M, Mitrofanova N, Mykhaylyk R & Rodina Y. 2017. Crosslinguistic influence in the acquisition of a third language: The Linguistic Proximity Model. *International Journal of Bilingualism* 21(6).

Westergaard, M. 2021. Microvariation in multilingual situations: The importance of property-by-property acquisition. Keynote article in *Second Language Research*.

Agnieszka Moraczewska, Høgskolen i Innlandet

Læreres holdninger til flerspråklighet i særskilt språkopplæring, med fokus på polske lærere i tospråklig fagopplæring

Tilbudet om særskilt språkopplæring og tospråklig fagopplæring har som mål å gjøre det lettere for minoritetsspråklige elever å følge den ordinære undervisningen (Rambøll, 2016). Det er likevel stor variasjon i måten opplæringen blir tilrettelagt på, og tilbudet påvirkes i stor grad av læreren. Studier viser at det dominerende undervisningsspråket i tilrettelagt opplæring er samfunnets majoritetsspråk (Alisaari, Heikkola, Commins & Acquah, 2019), men stadig flere vektlegger viktigheten av det å ta i bruk og videreutvikle elevenes førstespråk i tillegg til målspråket (Bialystok, 2001; Cenoz, 2009; Warren, 2016). Hensikten med denne studien er å undersøke holdninger til flerspråklighet og implementering av flerspråklige praksiser i særskilt norskopplæring blant fire lærere i norsk grunnskole. Deltakerne er av polsk og norsk opprinnelse, og to av dem er polske lærere involvert i tospråklig fagopplæring for elever med polsk bakgrunn, noe som gir innsikt i norsk som andrespråk i skolesammenheng og morsmålsstøttet norskopplæring i denne elevgruppen. Dataene ble samlet inn gjennom semistrukturerte intervjuer med lærerne og presenteres i form av kasusstudier, her med hovedvekt på funnene fra de polske informantene og likhetene og forskjellene mellom disse.

Undersøkelsen finner støtte i bl.a. teoriene om multikompetanse (Cook & Li Wei, 2016) og transspråking (Garcia & Li Wei, 2014) som representerer en nyansert og dynamisk tilnærming til flerspråklighet. Her legges det vekt på det samlede språklige repertoaret til individet som har den meningskapende funksjonen i enhver kommunikasjonssituasjon. Funnene fra studien indikerer at holdninger til flerspråklighet varierer blant lærerne, men at alle anser elevenes førstespråk til å være en viktig ressurs i andrespråklæring, i tillegg til å være en ressurs for elevenes identitet og en berikelse for samfunnet. Erfaringene til lærerne spiller en viktig rolle i valgene de tar i undervisningen, og de rapporterte praksisene stemmer ofte overens med holdningene. Alle lærerne har et klart mål om å utvikle målspråket og forberede elevene på en framtid i det norske samfunnet, mens det å utvikle førstespråket ofte kommer på andre plan. Lærerne setter klare grenser mellom språkene de tar i bruk i undervisningen, men konseptet om pedagogisk transspråking finner støtte hos tre lærere, blant annet de polske.

- Alisaari, J., Heikkola, L. M., Commins, N., & Acquah, E. O. (2019). Monolingual ideologies confronting multilingual realities. Finnish teachers' beliefs about linguistic diversity. *Teaching and Teacher Education, 80*, 48-58.
- Bialystok, E. (2001). *Bilingualism in development: Language, literacy, and cognition*. Cambridge University Press.
- Cenoz, J. (2009). *Towards multilingual education: Basque educational research from an international perspective* United Kingdom: Multilingual Matters.
- Cook, V & Li Wei. (2016). *The Cambridge handbook of linguistic multi-competence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Garcia, O., & Wei, L. (2014). *Translanguaging: Language, Bilingualism and Education*. Palgrave Pivot. <https://www.dawsonera.com:443/abstract/9781137385765>
- Rambøll. (2016). Evaluering av særskilt språkopplæring og innføringstilbud. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/forskningsrapporter/evaluering-av-sarskilt-sprakopplaring-2016.pdf>
- Warren, A.R. (2016). Multilingual study guidance in the Swedish compulsory school and the development of multilingual literacies. *Nordand, 2*, 115-142.

Magdalena Solarek-Gliniewicz, MultiLing – Senter for flerspråklighet, UiO

Polske overleger med L2 norsk i spesialisthelsetjeneste i Norge - språktilegnelse og kommunikasjonsstrategier

I dette innlegget skal jeg se nærmere på polske overlegers bruk av norsk på sykehus i Norge: hvordan lærer de språket? Hvilke *utfordringer* møter de i begynnelsen av jobben sin? Hvilke *strategier* anvender de for å overkomme kommunikasjonsbarrierer med sine norsktalende pasienter?

Det ble tidligere påstått at det finnes behov for å undersøke hvordan interaksjonen mellom helsearbeidere med forskjellige språk og kulturell bakgrunn og deres pasienter er (Skjeggestad et al. 2017). Utenlandske leger ble i tillegg rapportert å møte språklige (og kulturelle) utfordringer i den første jobbfasen i Norge (Skjeggestad et al., 2015). I min PhD-avhandling ser jeg nærmere på mønstre i kommunikasjonen mellom polske overleger som bruker norsk som L2 og deres norsktalende pasienter. Jeg undersøker hvilke strategier polske overleger anvender for å overkomme disse språklige utfordringene samt hvordan de opplever interaksjonen med sine pasienter i Norge, sammenliknet med samme interaksjon i Polen.

For å finne svar på mine forskningsspørsmål har jeg gjennomført intervjuer med 21 polske overleger på ulike sykehus i Norge, og jeg kommer til å presentere analysen av disse i mitt innlegg. I første del av innlegget vil jeg gjøre rede for krav som polske overleger må tilfredsstillere for å kunne jobbe i den norske spesialisthelsetjenesten. Videre vil jeg presentere hvordan mine informanter tilegnet seg det norske språket (om de gjorde det på egen hånd eller på et tilrettelagt kurs i Norge/ i Polen) og hvor lang tid denne prosessen tok og hvilket språknivå de oppnådde.

I den andre del av innlegget mitt skal jeg lage en oversikt over hva de selv oppfatter som de største språklige og kulturelle utfordringene i starten av deres karriere i Norge. Sentralt i denne delen av innlegget er presentasjon av strategier de selv anvendte under sine konsultasjoner da de ikke skjønnte hva pasienten sa. Jeg skal også presentere hvilke tilbakemeldinger overleger fikk av sine pasienter på språket de snakket under konsultasjonene, og hva leger selv mener om sin språklige utvikling i løpet av de årene de har bodd og jobbet i Norge.

I siste del av innlegget skal jeg se nærmere på om overlegers bevist bruk av blikk (Ruusuvuori, 2001) og gester (Kendon, 2014; Gullberg, 1998) under konsultasjoner kan brukes som strategi for å bedre kommunikasjonen med pasienter på norsk.

Gullberg, M. (1998). *Gesture as a Communication Strategy in Second Language Discourse: A study of Learners of French and Swedish*. Lund: Lund University Press.

Kendon, A. (2004). *Gesture: Visible action as Utterance*. Cambridge, MA: Cambridge University Press.

Ruusuvuori, Johanna. (2001). Looking means listening: Coordinating displays of engagement in doctor-patient interaction. *Social science & medicine* (1982). 52. 1093-108. 10.1016/S0277-9536(00)00227-6.

Skjeggstad, E., Sandal, G., Gulbrandsen, P. (2015). Utenlandske legers opplevelse av å begynne i yrket i Norge. *Tidsskrift for den Norske lægeforening : tidsskrift for praktisk medicin, ny række*. 135. 1129-132.10.4045/tidsskr.14.0332.

Skjeggstad, E., Norvoll, R., Sandal, G., & Gulbrandsen, P. (2017). How do international medical graduates and colleagues perceive and deal with difficulties in everyday collaboration. A qualitative study. *Scandinavian Journal of Public Health*, 45 (4), 428-435. Retrieved August 12, 2021 from <https://www.jstor.org/stable/48615238>

Oliwia Szymanska, MultiLing – Senter for flerspråklighet, ILN, UiO

Insulinpumpen som ikke ville snakke med sensoren. Bruk av metaforiske uttrykk hos leger med norsk som andrespråk.

Flere studier har påvist at metaforer er en viktig støttespiller i en effektiv kommunikasjon mellom helsepersonell og pasienter (e.g. Casarett et al 2010, Landau et al 2017, Mannsåker 2017, Spina et al 2018). Leger som bruker figurativt språk, anses ofte som bedre formidlere siden metaforiske uttrykk gjør det enklere å forklare komplekse helsetilstander slik at de blir bedre tilgjengelige for pasienten (Casarett et al 2010). Men er metaforer like fasiliterende når legen og pasienten har ulike L1? Denne kasusstudien gir innsikt i hvordan en overlege med polsk som førstespråk bruker metaforiske uttrykk i kommunikasjon med sine norske pasienter. Studien bygger på begrepsmetafor-teorien etter Lakoff og Johnson (1980, 1999) og teorien om tverrspråklig innflytelse formulert av Jarvis and Pavlenko (2008).

Hoveddatamaterialet består av videosamtaler, der ni diabetespasienter møter opp til årskontroll med den samme legen. Legen har medisinsk utdanning og erfaring fra Polen, kombinert med flere års arbeid ved ulike norske sykehus. Før hen flyttet til Norge, fullførte hen en intensiv språkopplæring i norsk. Samtalene mellom legen og pasientene i materialet har en noenlunde fast struktur, basert på et skjema som legen fyller ut fortløpende, men det er

fortsatt mye rom for pasientsspørsmål og følgelig variasjon. En god del av samtalen handler om bruk av insulinpumpe, der pasientene beskriver hvordan de opplever bruk av pumpen og samhandler med legen angående justering eller eventuelt bestilling av en nyerepumpe. Denne delen av samtalen preges av en ekstensiv bruk av metaforiske uttrykk. Jeg undersøkte derfor om liknende uttrykk er vanlig i norske og polske informasjonsskriv for diabetikere (både video- og skriftlig materiale, formelt og uformelt), for å kontrollere om den ekstensive bruken kunne motiveres av mulig transfer fra legens førstespråk eller innputt fra annet medisinsk materiale. I etterkant ble legen også bedt om å redegjøre for bruk av insulinpumpe på polsk, og til slutt om å reflektere over egen bruk av metaforiske uttrykk i den delen av samtalen samt generell bruk i begge språkene. Formålet med studien er altså å vise hvordan metaforiske uttrykk kan støtte kommunikasjon og hvordan legen ser på egen bruk av metaforer.

Casarett, D. et al (2010). Can Metaphors and Analogies Improve Communication with Seriously ill Patients? I *Journal of Palliative Medicine*, Vol. 13, No. 3.

Jarvis, S. & A. Pavlenko. (2008). *Crosslinguistic Influence in Language and Cognition*. Routledge.

Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. The University of Chicago Press.

Lakoff, G. & M. Johnson. (1999). *Philosophy in the Flesh. Basic Books*.

Landau, M., J. Arndt & L. D. Cameron (2017). Do Metaphors in Health Messages Work? Explor al and Cognitive Factors. I *Journal of Experimental Social Psychology*.

Mannsåker, H. (2017). *Schizofrene symptom og splitta sinn - Kritiske metonymi- og metaforanalyser av fagtermer knytte til diagnosen schizofreni i skandinaviske lærebøker i psykiatri. Avhandling for dr. philos. Bergen: Universitetet i Bergen*.

Spina et al (2018). *Enhancing Health Message Framing With Metaphor and Cultural Values: Impact on Latinas 'Cervical Cancer Screening*. I *Annals of Behavioral Medicine*, Vol 2, No. 2.

DUGNADSGRUPPE 2

Flerspråklighet, flerspråklige praksiser og andrespråklæring på barnehagefeltet

Elena Tkachenko (elena.tkachenko@oslomet.no)

OsloMet - storbyuniversitetet

Barnehager i Norge blir mer og mer mangfoldige i den forstand at stadig flere barn og ansatte kan flere språk enn norsk. Mens Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017) fordrer at barnehagene støtter flerspråklige barns utvikling av både hjemmespråket og norsk eller samisk og jobber for at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen, viser forskningen at andrespråklæring får en mer fremtredende perspektiv både i policydokumentene og i språkdidaktiske praksiser (Alstad, 2015; Giæver & Tkachenko, 2020). Forskningen viser også at barnehagelærere har behov for mer kunnskap om flerspråklige didaktiske praksiser (Alstad, 2020; Duarte et al. 2020). Målet med denne dugnadsgruppen er å samle erfaringer fra nyere forskningsprosjekter om flerspråklige praksiser og andrespråklæring i barnehagen, og diskutere aktuelle problemstillinger i lys av nyere forskning på flerspråklighet og andrespråklæring. Vi vil belyse barnehagen og barnehagelærerutdanningen som språkideologiske arenaer. Blant problemstillinger som vil tas opp til diskusjon er:

- Hvordan kan barnehagene støtte flerspråklige barns språkutvikling både på hjemmespråket og norsk?
- Hvordan kan barnehagene jobbe for å bidra til at språklig mangfold kan bli en berikelse for hele barnegruppen?
- Hvordan kan barnehagene ivareta flerspråklige barns behov for støtte for sine hjemmespråk også når de ansatte ikke har tilgang på barnas hjemmespråk?
- Hvordan kan barnehagene jobbe med andrespråklæring slik at barnas flerspråklige kompetanse blir brukt som ressurs i dette arbeidet?
- Hva slags kunnskap må studenter i barnehagelærerutdanningen få for å kunne støtte barns flerspråklige praksiser i barnehagen?
- Hvordan kan utforskning av lærerutdanneres profesjonelle identiteter bidra til en økt forståelse av barnehagelærerutdanning som språkideologisk arena?

Dugnadsgruppen vil bestå av fire innlegg om relevant forskning som vil innlede diskusjonene. Konferansedeltakerne som har interesse for tematikken inviteres til å bidra med innspill i diskusjonen.

Elena Tkachenko, Anna Sara Romøren og Nina Garmann (OsloMet – storbyuniversitetet):

Språklig mangfold i barnehagen og flerspråklige praksiser – som støtte for barnas morsmål og en berikelse for hele barnegruppen.

Ifølge Rammeplanen, skal barnehagen både støtte flerspråklige barn i utvikling av hjemmespråket og aktivt fremme deres språklige utvikling på norsk/samisk (Kunnskapsdepartementet, 2017). Dette krever at barnehagelærere har kunnskap både om barnas hjemmespråk og om hvordan de kan legge til rette for å jobbe med flerspråklige didaktiske praksiser i hverdagen.

I dette innlegget vil vi presentere data fra et pågående undervisnings- og forskningsprosjekt 'Flere språk i barnehagen' der vi, i samarbeid med barnehagelærerstudentene, har undersøkt hvordan flerspråklighet er representert i et utvalg barnehager i Østlandsområdet, og hvordan flere språk brukes i barnehagens praksis.

Dataene våre fra spørreskjemaene som barnehagelærerstudentene fylte ut, viser at barn og barnehageansatte kan flere språk enn det de bruker i barnehagen. I innlegget vil vi se nærmere på data fra 26 praksisfortellinger notert av barnehagelærerstudentene, der det brukes andre språk enn norsk. Analysen vår viser at barnehageansatte bruker tre ulike strategier for å støtte barnas hjemmespråk: sette i gang aktiviteter som fremmer bruk av hjemmespråk, legge til rette for metaspråklige samtaler, og involvere «språkeksperter» (dvs. barn eller voksne som kan de ulike språkene). Vi drøfter hvordan bruk av disse strategiene avhenger av de kontekstuelle faktorene, og hvordan disse kan sees i lys av de tre aspektene ved flerspråklig pedagogisk praksis – de ansattes språkideologier, deres planlagte handlinger og reaksjoner på spontane situasjoner der flere språk blir brukt.

Randi Høyland (Høgskulen på Vestlandet):

«Naturlegvis har dei forseinka språkutvikling – dei er jo fleirspråklege»:

Barnehagelærars erfaringar med og oppfatningar av andrespråksdidaktisk arbeid

Vi treng meir kunnskap om oppfatningar som barnehagelærarar byggjer det språkdidaktiske arbeidet i ei fleirspråkleg barnegruppe på, og kva for implikasjonar desse oppfatningane får for barnehagens andrespråkspraksis og barnas språklege utvikling (Pontier & Gort, 2016). I studien min ynskjer eg å bidra til forskingsbasert innsikt i barnehagelærarars oppfatningar av fleirspråkleg utvikling ved hjelp av fokusgruppeintervju med barnehagelærarar. Studien tar utgangspunkt i teori om språk som sosial praksis og byggjer på tidlegare studiar av korleis underliggjande læraroppfatningar formar andrespråkspraksisar som gir implikasjonar for barns språklege utvikling og vilkår for deltaking i samfunnet (García & Wei, 2014; Harju & Åkerblom, 2020; Jørgensen, 2008; Palludan, 2007).

Den tematiske analysen av semistrukturerte fokusgruppeintervjua med til saman 20 barnehagelærarar er vinkla både mot *kva* barnehagelærarane samtalar om (innhaldet) og *korleis* dei samtalar seg imellom (diskursivt) innanfor eit profesjonsfellesskap når dei beskriv og legitimerer eigen andrespråkspraksis. I dette innlegget vil eg presentere nokre førebelse funn og diskutere moglege tolkingar av desse.

Barnehagelærarane i denne studien uttrykkjer engasjement og interesse for andrespråkstileigning og fleirspråklegheit i barnehagen, men dei etterlyser kunnskap om kva som er særmerkt for fleirspråkleg utvikling og andrespråkslæring. Mine observasjonar av samtalene tyder på at det er behov for oppdatert forskingsbasert kunnskap om andrespråksutvikling i barnehagealder. Deltakarane opplever at det andrespråksdidaktiske arbeidet er underlagt motstridande diskursar der fleirspråklegheit på makronivå er angitt som ein ressurs og eit mål, samtidig som auka krav om norskkompetanse før skolestart gir ideologiske føringar for det språkdidaktiske arbeidet i barnehagen. Den tidlege analysen av datamaterialet tyder såleis på at barnehagelærarane står i ein kompleks situasjon og opplever dilemma i det profesjonelle arbeidet, mellom anna i spenningsfeltet mellom ei einspråkleg og ei fleirspråkleg norm (Harju & Åkerblom, 2020).

I innlegget vil eg avslutningsvis diskutere nokre moglege implikasjonar av funna mine for barnehagelærarutdanninga og barns andrespråksutvikling i barnehagen. Funna i denne kvalitative studien peiker på utfordringar som det er grunn til å rette merksemda mot for å ruste framtidige barnehagelærar til å styrkje fleirspråklege barns utvikling i barnehagen.

Marit Sundelin (UiT, Norges Arktiske Universitet):

Hva slags kunnskap må studenter i barnehagelærerutdanningen få for å kunne støtte flerspråklige barns språkutvikling i barnehagen?

Barnehagen må tilby en språklig arena som byr både på bruk av andrespråket i det vi kan kalle et hverdagslig språk, men også et mer kognitivt krevende språk som barna trenger om de skal mestre å uttrykke egne forestillinger og tanker. Min analyse av flerspråklige barns bruk av rekontekstualisert språk viser situasjoner som fordrer både kognitivt krevende og kontekststøttet språk i ulike grader. Nøkkelen til å forstå barnas mestring av et rekontekstualisert språk, krever innsikt i språket som form, kunnskap om begrepsforståelse og ordforråd, og innsikt i sammenhengen mellom språk og kognisjon. Jeg vil presentere eksempler som viser dette som utgangspunkt for en faglig samtale om innholdet i språkopplæringen i barnehagelærerutdanningen.

Gunhild T. Alstad (Høgskolen i Innlandet):

Lærerutdanneres profesjonelle identiteter i lys av barnehagelærerutdanning som språkideologisk arena

Studier om lærerutdanning har for det meste undersøkt kunnskapsgrunnlaget i lærerutdanningene, forholdet mellom teori og praksis, utformingen av studieprogrammene, lærerstudentene og deres faglige utvikling eller det ideologiske rammeverket for utdanning (Alstad, 2020). Få studier har fokusert på barnehagelærerutdannerne. I dagnadsgruppa vil jeg ta til orde for at barnehagelærerutdannere har en viktig rolle i å definere, forme, formidle og utfordre språkdidaktisk og flerspråklig arbeid i barnehagen gjennom sitt arbeid med framtidens barnehagelærere, I følge Varghese og hennes kolleger (2005, s. 22) må vi forstå lærere for å forstå språkundervisning og -læring; og for å forstå lærere, må vi ha en klarere følelse av hvem de er; de profesjonelle, kulturelle og individuelle identitetene som de hevder eller som er tildelt dem. Jeg spør derfor «Hva anser barnehagelærerutdannere som sentralt i deres språkdidaktiske arbeid på profesjonsutdanningen? Hva er lærerutdannerens prioriteringer og hvordan forstår de seg selv i rollen som barnehagelærerutdannere?» Med utgangspunkt i disse spørsmålene presenterer jeg en mulig tilnærming for å forske på hvem barnehagelærerutdannerne som arbeider med språklige emner i barnehagelærerutdanningen. Jeg vil avslutningsvis drøfte hvordan en utforskning av lærerutdannerens profesjonelle

identiteter kan bidra til en økt forståelse av barnehagelærerutdanning som språkideologisk arena.

Referanser:

- Alstad, G. T. (2015). Barnehagen som læringsarena for gryende flerspråklighet – en oversikt over forskning 1985–2015. *NOA Norsk som andrespråk* 30(12), 284–309.
- Alstad, G. T. (2020). Preparing Teachers for Early Language Education. *Language Teacher Education and Professional Development*. I M. Schwartz (Red.), *Handbook of Early Language Education* (s. 1–28). New York: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-47073-9_22-1
- Duarte, J., García-Jimenez, E., McMonagle, S., Hansen, A., Gross, B., Szelei, N. & Pinho, A.S. (2020). Research priorities in the field of multilingualism and language education: a cross-national examination. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 1–15. <https://doi.org/10.1080/01434632.2020.1792475>
- García, O., & Wei, L. (2014). Translanguaging and Education. In *Translanguaging: Language, Bilingualism and Education* (pp. 63-77). Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1057/9781137385765_5
- Giæver, K., & Tkachenko, E. (2020). Mot en ny satsing på flerspråklighet – en analyse av språkpolitiske føringer i barnehagens styringsdokumenter. *Nordic Studies in Education*, 40(3), 249-267.
- Harju, A., & Åkerblom, A. (2020). Opening up new spaces for languaging practice in early childhood education for migrant children. *International Journal of Early Years Education*, 28(2), 151-161. <https://doi.org/10.1080/09669760.2020.1765087>
- Kunnskapsdepartementet (2017). Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Trykt utgave ved Utdanningsdirektoratet. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>.
- Jørgensen, J. N. (2008). Polylingual Languaging Around and Among Children and Adolescents. *International Journal of Multilingualism*, 5(3), 161-176. <https://doi.org/10.1080/14790710802387562>
- Palludan, C. (2007). Two tones: The core of inequality in kindergarten? *International Journal of Early Childhood*, 39, 75-91. <https://doi.org/10.1007/BF03165949>
- Pontier, R., & Gort, M. (2016). Coordinated Translanguaging Pedagogy as Distributed Cognition: A Case Study of Two Dual Language Bilingual Education Preschool Coteachers' Languaging Practices During Shared Book Readings. *International Multilingual Research Journal*, 10(2), 89-106. <https://doi.org/10.1080/19313152.2016.1150732>
- Varghese, M., Morgan, B., Johnston, B., & Johnson, K. A. (2005). Theorizing language teacher identity: Three perspectives and beyond. *Journal of language, Identity, and Education*, 4(1), 21-44.

DUGNADSGRUPPE 3

Edit Bugge, Cecilie Hamnes Carlsen, Ann-Kristin Gujord (Universitetet i Bergen) , Linda E. Emilsen og Åshild Søfteland (Høgskolen i Østfold)

Læring av språk - og krav til språk - blant innvandrere med låg utdanning frå heimlandet

Denne dugnadsgruppa er initiert av to NFR-finansierte forskingsprosjekt, IMPECT ved Høgskulen på Vestlandet og ALAN ved Universitetet i Bergen/Høgskolen i Østfold. Ein viktig bakgrunn for dei to prosjekta er slagsida i rekrutteringa til andrespråksstudiar (særleg den angloamerikanske) som gradvis har fått større merksemd dei siste tiåra (feks., Andringa & Godfroid, 2019; Ortega, 2005, 2019; Plonsky, 2016; Van de Craats et al., 2006; Young-Scholten, 2013). Kunnskapen om korleis vaksne tileignar seg nye språk, byggjer på eit smalt informantgrunnlag, høgt utdanna innlærarar med ein vestleg bakgrunn (såkalla WEIRD-informantar av Western, Educated, Industrialized, Rich, Democratic), som i liten grad er representativt for det store fleirtalet av innvandrere i den statsfinansierte norskopplæringa.

Felles for prosjekta er difor at dei skaffar fram ny kunnskap om understudert grupper av L2-innlærarar: Innlærarar med inga eller berre nokre få års skulegang frå heimlandet, og som også oftast har begrensa skriftkyndigheit (IMPECT), og innlærarar med låg utdanning frå heimlandet, det vil seia, maksimum 10 år (ALAN).

Norskferdigheiter er sentralt i diskusjonar om integrering av innvandrere i det norske samfunnet, og det blir sett inn store ressursar på opplæring og vurdering av norskferdigheitene til innvandrere og flykningar som får opphald i Noreg. I Integreringslova (2020, § 1) heiter det at føremålet med lova er at «innvandrere tidlig integreres i det norske samfunnet og blir økonomisk selvstendige». I meldinga som følgde lovforslaget til Stortinget, *Prop. 89 L (2019–2020)*, står det mykje om samanhengen mellom språkferdigheiter, språkkrav og integrering. Det blir mellom anna lagt ein ny nasjonal ambisjon for nivået på innvandrane sine norskferdigheiter; målet er ikkje lenger A2, men B1. I samband med innføringa av den nye integreringslova vart også kravet til dokumenterte munnlege ferdigheiter i norsk ved søknad om statsborgarskap skjerpa frå A2 (innført i 2017) til B1 (Endringslov til statsborgerloven (krav om ferdigheter i norsk muntlig), § 8).

IMPECT undersøker konsekvensar av språkkrav for statsborgarskap for vaksne innvandrere med lite skulegang og begrensa skriftkyndigheit. Grunngevinga for skjerping av språkkrav

var at krava skal styrkja motivasjonen for språklæring og fremja integrering. Både lærerar, interesserorganisasjonar og forskarmiljø har uttrykt bekymring for at slike språkkrav tvert imot kan føra til segregering og utanforskap, hemma både læring og sosial integrering, og bidra til større utryggleik for sårbare grupper (Ein fersk Ukom-rapport konkluderer t.d. med at flyktningar i Noreg «opplever et samlet prestasjonspress som går utover helsen» Ukom, rapport 3-2021).

Statistikken fortel oss at det er eit merkbart gap mellom det nivået fleirtalet av innvandrarakar oppnår etter opplæringa, og det nivået styresmaktene ønskjer at innvandrarakane skal nå, og som også i realiteten er krevd for å kunne få «formelle kvalifikasjonar og en varig tilknytning til arbeidslivet» (Integreringslova, 2020, § 1). Norsk og europeisk statistikk fortel oss også at det er ein samanheng mellom utdanningsnivå og oppnådde ferdigheiter i andrespråket (Kompetanse Norge, 2020; EU-OECD, 2016; OECD, 2019). I og med at forskinga i hovudsak har studert innlærarakar med høg utdanning, manglar vi også kunnskap om korleis innlærarakar med låg utdanningsbakgrunn lærer seg norsk. ALAN er ein respons på dette behovet for å vita meir om korleis innlærarakar utan høgare utdanning frå heimlandet, utviklar kommunikative ferdigheiter på eit andrespråk. ALAN vil utforska grammatiske, leksikalske og pragmatiske aspekt ved språkutviklinga det første opplæringsåret hos deltakarar i norskopplæringa med maksimum ti års utdanning frå heimlandet.

Referansar

Nettside IMPECT: <https://www.hvl.no/forsking/prosjekt/impect/>

Nettside ALAN: <https://www.uib.no/ile/141811/adult-acquisition-norwegian-second-language-alan>

Andringa, S. & Godfroid, A. (2019). SLA for All? Reproducing Second Language Acquisition Research in Non-Academic Samples. *Language learning* (Call for participation). <https://doi.org/10.1111/lang.12338>

EU-OECD. (2016). How are refugees faring on the labour market in Europe? First evaluation based on the 2014 EU labour force survey ad hoc module (DG EMPL Working Paper 1/2016).

Integreringslova. (2020). *Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid* (LOV-2020-11-06-127. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2020-11-06-127>)

Endringslov til statsborgerloven (krav om ferdigheter i norsk muntlig), § 8) (LOV-2020-10-30-123. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2020-10-30-123>)

OECD (2019). International migration outlook 2019. OECD Publishing.

- Ortega, L. (2005). For What and for Whom Is Our Research? The Ethical as Transformative Lens in Instructed SLA. *Language learning*, 89(3), 427–443. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.2005.00315.x>
- Ortega, L. (2019). SLA and the Study of Equitable Multilingualism. *Language learning*, 103(1), 23–38. <https://doi.org/10.1111/modl.12525>
- Plonsky, L. (2016, februar). The N crowd: Sampling practices, internal validity, and generalizability in L2 research. Presentasjon, University College London, London, United Kingdom.
- Prop. 89 L (2019–2020). *Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven)*. Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-89-l-20192020/id2699012/>
- Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten (Ukom) 2021. *Undersøkelse etter drukningstragedien i Tromsø. Kva kan vi lære om integrering og flyktningshelse?* Ukom rapport 3- 2021. <https://ukom.no/rapporter/undersokelse-etter-drukningstragedien-i-tromso/innledning>
- Rocca, L., Carlsen, C. H. & Deygers, B. (2020). *Linguistic Integration of Adult Migrants: Requirements and Learning Opportunities*. ALTE/Europarådet. [Conseil de l'Europe - brochure A4 portrait \(coe.int\)](https://www.coe.int/en/web/convention-on-the-protection-of-the-rights-of-nationality)
- Statistics Norway. (2020). *Flyktninger i og utenfor arbeidsmarkedet 2018*. (Reports 2020/8).
- Van de Craats, I., J. Kurvers & M. Young-Scholten. (2006). Research on low-educated second language and literacy acquisition. I I. van de Craats, J. Kurvers, & M. Young-Scholten (Red.), *Low-Educated Second Language and Literacy Acquisition: Proceedings of the Inaugural Symposium Tilburg 2005* (s.7–23). LOT.
- Young-Scholten, M. (2013). Low-educated immigrants and the social relevance of second language acquisition research. *Second Language Research*, 9(4), 441–454. <https://www.jstor.org/stable/43103934>

Live Grinden, Høgkulen på Vestlandet

Kva er eit menneske utan framtida?» En undersøkelse av konsekvenser av språkkrav ved søknad til statsborgerskap for LESLLA-innlærere

Dette ph.d-prosjektet fokuserer på konsekvenser av språkkrav for søknad til statsborgerskap for søkere med lite eller ingen skolebakgrunn og begrenset skriftkyndighet, heretter LESLLA-innlærere. Prosjektet ønsker å finne ut hvordan målgruppen forstår kravet til språk som vedrører dem for å søke om statsborgerskap, og hvordan de forholder seg til dette språkkravet.

Den politiske begrunnelsen for å innføre språkkrav for statsborgerskap i Norge, var at språkkrav ville øke innvandreres motivasjon for å lære norsk, og at de dermed også har positive konsekvenser for språklæringstempo og læringsutfall. Det finnes imidlertid lite

kunnskap om tilsvarende krav har ført til positiv effekt, og dette ph.d.-prosjektet bidrar til ny innsikt om konsekvenser slike krav kan ha, og i tillegg, blant en særlig understudert innlærergruppe, nemlig LESLLA-innlærere. I tråd med den politiske begrunnelsen legger dette ph.d.-prosjektet særlig vekt på kravets konsekvenser for målgruppens motivasjon for, og investering i, å lære norsk som andrespråk.

Resultatene fra studien kan bidra til å bekrefte eller avkrefte gyldigheten i myndighetenes påstand om at høyt språkkrav gjør at flere tilegner seg kunnskaper i norsk, får bedre forutsetninger til å delta i arbeids- og samfunnsliv og forhindrer utenforskap (Kunnskapsdepartementet, 2019.)

Sara Karim, Høgskulen på Vestlandet

Statsborgerskap: kurdiske migranter med lav skriftkyndighet i tre skandinaviske land (Norge, Danmark og Sverige). Tilhørighet, investering i språklæring, språklig integrering og kravpolitikk

I dette innlegget vil jeg presentere et doktorgradsprosjekt i startfasen. Den overordnede målsetningen med dette doktorgradsprosjektet er å undersøke erfaringene til voksne kurdiske¹ migranter med lite skolegang fra hjemlandet som har strøket på prøvene som er en del av kravene for statsborgerskap, såkalte Knowledge of Society-tester (KoS-tester)², i Norge og Danmark. Det vil bli fokusert på migrantenes erfaring av selve prøven og dens innhold, deres forståelse av prøveresultatet og investering i språklæring samt opplevelse av tilhørighet i mottakersamfunnet. Erfaringene fra migranter i Norge og Danmark med henblikk på investering i språklæring og opplevelse av tilhørighet vil bli sammenholdt med tilsvarende erfaringer hos kurdiske migranter i Sverige, som altså i motsetning til nabolandene Norge og Danmark, verken har språk- eller samfunnskunnskapskrav³ for statsborgerskap. Jeg vil også undersøke hvorvidt innholdet i KoS-testene er relevant for migrantene og hvorvidt prøvene virker motiverende for språklæring. Prosjektet vil gjennomføres som en kvalitativ studie

¹ Med kurdere menes folkegruppen tradisjonelt hjemmehørende i Bashur (Sør Kurdistan/Irak), Bakur (Nord-Kurdistan/Tyrkia), Rojava (Vest-Kurdistan/Syria) og Rojhelat (Øst-Kurdistan/Iran) (Vindheim 2016:14-15).

² I Norge heter prøven Statsborgerprøven. Motstykket i Danmark kalles Indfødsretsprøven. Internasjonalt omtales denne typen prøver som *Knowledge of Society tests* – Kunnskap om Samfunnet, KoS-tester.

³ Pr. i dag er det ingen krav til bestått prøve i språk eller samfunnskunnskap som betingelse for statsborgerskap i Sverige. En komité i det svenske parlamentet har imidlertid fremsatt et forslag om at kunnskap om svensk språk og samfunn skal innføres som betingelse for statsborgerskap fra 2025 (Milani et al., 2021).

bestående av dybdeintervjuer med kurdiske migranter med lite eller ingen skolebakgrunn og begrenset skriftkyndighet fra tre skandinaviske land (Norge, Danmark og Sverige). I Norge og Danmark er også et utvalgs-kriterium for informantene at de har gjennomført KoS- testene og strøket⁴. Mellom fem og sju kurdiske migranter fra hvert land vil bli intervjuet, totalt 15-18 informanter fra begge kjønn. Prosjektet fullføres i 2025.

Litteratur

Kompetanse Norge (2020). *Resultater på Statsborgerprøven, fordelt på fylke og kommune*.

Hentet 23.10.21 fra:

http://status.vox.no/webview/velocity?mode=cube&headers=virtual&stubs=Sted&stubs=V5&V5subset=2020&measure=common&Stedssubset=23%2C3+-+54&study=http%3A%2F%2F10.36.88.50%3A80%2Fobj%2Fstudy%2Fstatsborgerprøve-resultater-fylkekommune&virtualsubset=Antall_value+-+Ikkebestatt_value&v=2&measuretype=4&cube=http%3A%2F%2Fstatus.dmzvox.local%3A80%2Fobj%2Fcube%2Fstatsborgerprøve-resultater-fylkekommune_C1&language=no

Milani T., Bauer S., Carlson M., Spehar A., von Brömssen K. (2021). Citizenship as status, habitus and acts: Language requirements and civic orientation in Sweden. *Citizenship Studies*. Hentet 23.11.21 fra:

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13621025.2021.1968698>

Udlændinge- og Integrationsministeriet (U.å.) *Infødsretsprøven*. Hentet 23.11.21 fra:

<https://integrationsbarometer.dk/tal-og-analyser/indfodsretsprøve>

Vindheim, Jan Bojer (2016). *Kurdistan stiger fram*. 1utg. Oslo: Kolofon forlag

⁴ Andelen ikke bestått på Statsborgerprøven i Norge har ligget i overkant av 30 % de siste tre årene (Kompetanse Norge, 2020) og i Danmark ligger strykandelen mellom 30 og 50 %, og denne andelen er høyere for prøvetakere med lav utdanning (Udlændinge- og Integrationsministeriet, u.å.).

Malin Bakke Frøystadvåg, Høgskolen i Østfold

Hvordan henger mellomspråksortografi og mellomspråksfonologi sammen?

I innlegget vil jeg presentere ph.d.-prosjektet mitt som er tilknyttet forskningsprosjektet *Adult Acquisition of Norwegian as a Second Language*. I prosjektet skal jeg undersøke skriftlig og muntlig produksjon hos en gruppe voksne N2-innlærere med lav utdanningsbakgrunn. Målet er å se hvordan den samlede produksjonen utvikler seg det første året av norskopplæringa, og om det er en korrelasjon mellom informantenes mellomspråksortografi og mellomspråksfonologi. Gjennom prosjektet håper jeg å utvide kunnskapsgrunnlaget vi har om andrespråksortografi hos norskinnlærere, et felt som hittil har fått lite oppmerksomhet i andrespråksforskninga her til lands (Golden & Hvistendal, 2010).

Hovedformålet med innlegget er å presentere piloteringsplan og metodevalg i prosjektet. Jeg er i startfasen av prosjektet, og vil gjerne ha innspill til metodene jeg har valgt meg ut, informantutvalg o.l. Jeg er interessert i å undersøke noen utvalgte fonologiske strukturer, og vil bruke ulike elisiteringsmetoder for å samle inn relevant data. Dette vil jeg gå i dybden på i innlegget.

Golden, A., Hvistendahl, R. 2010. Skriveforskning i et andrespråksperspektiv. *NOA – Norsk som andrespråk*, vol 26, nr. 2, 36-66.

Anna-Marie Kjøde Olsen, UiB

Korleis undersøke djupnelæring av norske ord hos lågt utdanna vaksne?

Å lære nye ord er ein sjølvstøtt del av det å lære eit nytt språk. Kunnskapen språkbrukarar har om ord, kan studerast på ulike måtar. Ei av tilnærmingane er å sjå på kor godt språkbrukaren kjenner eit ord (djupnekunnskap), og korleis ordkunnskapen utviklar seg. Dette er ei relativt ny grein av vokabularforskninga internasjonalt (Webb 2020:6) og er knapt blitt utforska innanfor norsk som andrespråk.

I doktorgradsstudien min, som er ein del av det overordna prosjektet *Adult acquisition of Norwegian as a second language (ALAN)*, undersøker eg korleis vokabularet veks fram det første året hos vaksne innlærarar av norsk med maksimalt ti års skulegang frå heimlandet sitt.

I ein delstudie ser eg spesifikt på djupnelæringa av enkeltord med ei tilnærming som kallast *components* eller *dimensions approach* (jf. Schmitt 2010:224). Her blir det å kunne eit

ord brote ned i ulike aspekt kategorisert etter form, tyding og bruk. Inndelinga i studien baserer seg på Nations rammeverk for ordkunnskap (2001:27). Målet er å undersøke i kva grad og i kva rekkefølge eit utval av desse aspekta blir lært av deltakarane i løpet av deira første år med norskopplæring.

Hausten 2021 gjennomførte eg eit pilotprosjekt ved eit opplæringscenter på Vestlandet. Metoden eg brukte i pilotprosjektet var ein elisiteringstest, og dataa er i all hovudsak munnlege. I innlegget vil eg dele erfaringar frå piloteringsprosessen, mellom anna om kva utfordringar som oppstod, kva tilpassingar eg valte å gjere av testopplegget som følgje av det og korleis dette relaterer seg til liknande studiar gjort med andre innlærargrupper.

Referanser

- Nation, I. S. P. 2001. *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Schmitt, N. 2010. *Researching vocabulary: A vocabulary research manual*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Webb, S. 2020. *Introduction*. I S. Webb (red.) *The Routledge Handbook of Vocabulary Studies*. 1-12. London: Routledge.

Dag Freddy Røed, OsloMet

Refleksjoner knyttet til språkkrav og språklæring for lærere med utenlandsk bakgrunn i Norge. Erfaringer fra den kompletterende lærerutdanningen ved OsloMet – Storbyuniversitetet.

I 2014 ble det etablert en kompletterende lærerutdanning ved OsloMet-Storbyuniversitetet. Utdanningen retter seg mot personer med bestått lærerutdanning fra land utenfor EØS, som ved å gjennomføre kurset vil få godkjenning som å arbeide som lærere i Norge. Studieprogrammet består av undervisning i profesjonsfag, fordypning i relevante skolefag og veiledet praksis. I det første studieåret inngår norsk språkopplæring som en integrert del av

undervisningen, hvor hensikten er at studentene skal videreutvikle sine norskspråklige ferdigheter knyttet til yrkespraksisen som lærer i den norske grunnskolen⁵.

Det finnes i dag lite forskning rettet mot innvandrerlæreres møte med det norske skolesystemet. Forskning fra utlandet har imidlertid vist at lærere opplever språklige utfordringer når de flytter til et land der undervisningen foregår på et annet språk enn deres morsmål (Abramova 2013, Fee, 2011, Janucsh 2015). Med tanke på at lærerutøvelsen innebærer stor grad av kommunikasjon, vil derfor krav til språkferdigheter og språkopplæring utgjøre viktige problemstillinger i arbeidet med å rekruttere, utdanne og integrere lærere med utenlandsk bakgrunn i norsk arbeidsliv.

I denne presentasjonen vil jeg, med utgangspunkt i internasjonal forskning og erfaringer fra lærerutdannere ved den kompletterende lærerutdanningen, diskutere noen problemstillinger knyttet til språklige kvalifikasjonskrav og utdanning av lærere med utenlandsk bakgrunn i Norge. Følgende spørsmål vil blant annet bli diskutert:

- Hva regnes som tilstrekkelige språkferdigheter for å være student ved en lærerutdanningsinstitusjon og til å utøve læreryrket på grunnskolen i praksis?
- I hvilken grad kan studentenes profesjonsfaglige kompetanse skilles fra språkferdighetene deres?
- Hvordan kan opplæring i norsk språk integreres i profesjonsfagene på en hensiktsmessig måte?

Formålet med presentasjonen er å synliggjøre noen av utfordringene innvandrerlærere står ovenfor når de skal tilegne seg en ny profesjonell identitet som lærere i Norge, og videre hvordan kompletterende lærerutdanninger på best mulig måte kan imøtekomme disse med hensyn til de formelle og uformelle språkkravene studentene står ovenfor.

Litteratur

⁵ Utfyllende informasjon om utdanningen finnes på OsloMet sine nettsider:

<https://student.oslomet.no/en/studier/-/studieinfo/programplan/KOMLU/2021/V%C3%85R>

Abramova, I. (2013). Grappling with language barriers: Implications for the professional development of immigrant teachers. *Multicultural Perspectives* 15(3): 152–157

Axelsson, M. & Jakobson, B. (2010). Yngre andraspråkselevs meningsskapande i naturvetenskap genom tre analysverktyg. Nordand. Nordisk tidskrift för andraspråksforskning, 5(2), 9–33.

Janusch, S. (2015). Voices unheard: stories of immigrant teachers in Alberta. *Journal of International Migration and Integration*, 16(2), 299-315.

DUGNADSGRUPPE 4

Norsk i sykepleie eller sykepleienorsk?

I denne dugnadsgruppa vil vi diskutere hvordan en kan bidra for å styrke språkferdighetene til sykepleierstudenter og sykepleiere med et annet førstespråk enn norsk. En betydelig andel sykepleierstudenter og sykepleiere trenger å styrke norskferdighetene sine for å sikre kvalitet i profesjonsutøvelsen. Både sykepleierutdanningene og praksisfeltet mener det er nødvendig å iverksette tiltak, men spørsmålet er hvordan det skal gjøres. Bør det for eksempel stilles strengere krav til norsk, bør det gis norskkurs, eller kanskje bør studie- og arbeidshverdagen organiseres slik at en utvikler norskferdigheter gjennom sitt daglige virke som sykepleierstudent eller sykepleier? For å komme nærmere et svar, vil vi i denne dugnadsgruppa legge fram forskning og diskutere konkrete tiltak som allerede er iverksatt for å bedre norskferdighetene til sykepleierstudenter og sykepleiere. To av disse tiltaka er Norsk i sykepleie ved OsloMet - storbyuniversitetet og Akademisk språkkafé ved Universitetet i Sørøst-Norge.

Beate Lie Sverre; Institutt for sykepleie- og helsevitenskap, Fakultet for helse- og sosialvitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge (USN)

Fagsnakk i et trygt psykososialt læringsmiljø – Studenter med norsk som andrespråk

Frafall fra studiene er større blant studenter med norsk som andrespråk (N2-studenter) enn blant studenter med norsk som førstespråk, og N2-studenter bruker lenger tid på studiene enn normert studietid (Jonsmoen & Greek, 2017; Sjo, 2012). Tilsvarende funn rapporteres i internasjonal forskning for studenter med engelsk som andrespråk (Crawford & Candling, 2013; Fuller, 2013). Den kanskje viktigste årsaken er at det er utfordrende å studere og lære på et annet språk. N2-studenters bakgrunner er mangfoldige, der blant annet alder, kjønn, botid i Norge, tidligere utdanning, opprinnelsesland og om de er innvandrere eller flyktninger, varierer. Imidlertid har N2-studenter en del felles som gruppe ved at de er innvandrere, har migrasjonserfaringer og bruker og lærer norsk som et andrespråk i høyere utdanning. De psykologiske konsekvensene av migrasjon og immigrasjonsprosessen, som identitetsutfordringer, psykisk stress, opplevelser av ensomhet, manglende tilhørighet og lav selvtillit, kan påvirke N2-studenters personlige læreforutsetninger. N2-studenters læreforutsetninger preges også av å ha lært å lære på andre måter enn slik pedagogikken er lagt opp i det norske utdanningssystemet. Mange N2-studenter har ikke tilstrekkelige norskspråkferdigheter når de starter utdanningen (Greek & Jonsmoen,

2016), og faglæring vanskeliggjøres. På bakgrunn av disse læreforutsetningene er det derfor bred enighet om at inkluderende og støttende læringsmiljø er avgjørende for at andrespråkstudenter skal lære (Amaro et al., 2006; Mikkonen et al., 2016; Sjo, 2012).

Ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) er det utviklet en læringsaktivitet kalt *Akademisk språkkafe* - ASK (Sverre, et al., 2020). I denne studien presenteres erfaringer som N2-sykepleierstudenter har med det psykososiale læringsmiljøet i ASK. Disse er oppsummert i modellen nedenfor:

Det psykososiale læringsmiljøet og strukturen i ASK fremmer aktiv medvirkning og legger til rette for såkalt *fagsnakk*, der N2-studentene får snakke faget på norsk (Frisnes, Sverre, Sandsleth, Stenhammer & Jensen, 2020). Fag- og språklæring styrkes og mulighetene for at andrespråkstudenter kan lykkes med studiene øker.

N2-studentenes erfaringer med det psykososiale læringsmiljøet i ASK gir innsikt i at et støttende, bekræftende og trygt læringsmiljø med strukturerte, gruppebaserte læringsaktiviteter er viktig for N2-studenter. Annen forskning viser tilsvarende funn. ASK er et eksempel på hvordan universitet- og høyskolesektoren kan tilrettelegge for gode læringsmiljø og imøtekomme andrespråkstudenters læreforutsetninger slik at de i større grad kan lykkes med studiene.

Litteraturliste

Amaro, D. J., Abriam-Yago, K. & Yoder, M. (2006). Perceived barriers for ethnically diverse students in nursing programs. *Journal of Nursing Education*, 45(7), 247-254. <http://doi:10.3928/01484834-20060701-03>

- Crawford, T. & Candling, S. (2013). Investigating the language needs of culturally and linguistically diverse nursing students to assist their completion of the bachelor of nursing programme to become safe and effective practitioners. *Nurse Education Today*, 33, 796-801.
- Frisnes, H., Sverre, B. L., Sandsleth, M. G., Stenhammer, A. & Jensen, L. H. (2020). Faglig og språklig utvikling hos studenter med norsk som andrespråk i Akademisk språkkafé – praktisk medvirkningsbasert aksjonsforskning. I S. Gjøtterud, H. Hiim, D. Husebø, & L. H. Jensen (Red.), *Aksjonsforskning i Norge, volum 2: Grunnlagstenkning, forskerroller og bidrag til endring i ulike kontekster* (s. 391–417). Cappelen Damm Akademisk.
- Fuller, B. (2013). Evidence-based instructional strategies: Facilitating linguistically diverse nursing student learning. *Nurse educator*, 38(3), 118-121. <http://doi:10.1097/NNE.0b013e31828dc2c3>
- Greek, M. & Jonsmoen, K. M. J. U. (2016). Hvilken tekstkyndighet har studenter med seg fra videregående skole? *Uniped*, 39(03), 255-270. <https://doi.org/10.18261/issn.1893-8981-2016-03-06>
- Jonsmoen, K. M. & Greek, M. (2017). På stø kurs inn i akademien. *NOA – Norsk som Andrespråk*, 33(1), 5–32.
- Mikkonen, K., Elo, S., Tuomikoski, A.-M. & Kaariainen, M. (2016). Mentor experiences of international healthcare students learning in a clinical environment: A systematic review. *Nurse Education Today*, 40, 87-94. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2016.02.013>
- Sjo, T. K. (2012). Korleis gjekk det med Abdou? Samarbeidslæring som verkemiddel for å betre læringsmiljøet for studentar med norsk som andrespråk. *Uniped*, 35(04), 27-41. <https://doi:10.3402/uniped.v35i4.20260>
- Sverre, B. L., Jensen, L. H., Stenhammer, A. S., Sandsleth, M. G. & Frisnes, H. (2020). *Akademisk språkkafé – ASK: Et medvirkningsbasert aksjonsforskningsprosjekt - sluttrapport*. Hentet fra <https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/handle/11250/2677574>

Janet Ververda; Institutt for sykepleie- og helsevitenskap, Campus Porsgrunn, Universitetet i Sørøst-Norge (USN)

Back to the basics?

For å styrke språkferdighetene til sykepleierstudenter og sykepleiere med et annet førstespråk enn norsk, har campus Porsgrunn startet Akademisk språkkafe for sykepleierstudenter i januar 2021, etter strukturen fra campus Drammen og Vestfold (Sverre et al 2020).

Veiledningsmodellen i ASK bygger på prinsippene struktur (forberedelser, veiledninger, refleksjon), tilpassede læringsaktiviteter som f.eks. fagsnakk i grupper, peer-veiledning i et læringsmiljø preget av oppmerksomt nærvær, anerkjennelse, trygghet og åpenhet for alternative måter å forstå helse, sykdom og behandling på.

Erfaringer, spesielt fra praksis, tilsier at dette tilbudet ikke er nok for gjennomføring av studiene.

I anledning Forskningsdagene jobbet ASK Porsgrunn med tre kvinner som holdt foredrag om hvordan de kom til Norge og begynte på universitet (Bjørneboe Lie; Bergsagel; Ofstad 2021). Det tette samarbeidet ga en del innsikter om læring, som jeg ønsker å diskutere her.

Erfaringene fra ASK, Forskningsdagene og praksisveiledning har bidratt til at vi skal starte et veiledningsprosjekt i første praksisperioden, dvs. på sykehjem. De ansatte melder om store utfordringer ift. sykepleiere med et annet førstespråk, fagarbeidere og assistenter.

Dette framlegget er ment som en diskusjon med vekt på:

- Struktur: alle studenter må lære seg å bli student. Dybdelæring er en utfordring. Det virker som mange sykepleiere med et annet førstespråk har større behov for veiledning, og må lære seg å lære på en annen måte. Vi har gode erfaringer med 'ASK prinsipper' dvs. forberedelse-situasjon/veiledningsaktivitet- refleksjon.
- Manglende utdanning før de begynner: noen studenter er flyktninger og har mistet mye skolegang. Allikevel er fullført videregående nok for å komme inn på universitet. Lærere ser at det ikke holder og foreslår høyere språkkrav som i utlandet (C1). Høyere språkkrav kan være et av flere tiltak for å unngå at studentene opplever nedtur på nedtur på tross av mye jobbing. -noen studenter har gått på universitet i hjemlandet, men klarer ikke å oversette sine erfaringer og kunnskaper fra tidligere skolegang og studier i en norsk kontekst. Kan det være lurt å bruke tid på å forklare forskjellen mellom læringsstiler og metoder til disse studenter? Kan det hende at det er lurt å ha en innføring i norsk universitetssystemet før studiene starter?
- Traumatisering: mange har konsentrasjonsvansker, mareritt, flashbacks, kroppslige plager, osv. på grunn av sine erfaringer i hjemlandet og/eller på vei hit. Det er tabu i mange land utenfor Europa å snakke om disse plagene og skal ikke snakkes om/søkes hjelp for. Dermed er konsentrasjonsproblemer mfl. et vedvarende problem.
- Studentinvolvering/brukermedvirkning/empowerment: ASK ble presentert på tre USN campus under Forskningsdagene (se Bergsagel og Bjørneboe Lie). Mens vi jobbet så tett sammen ble vi bedre kjent med disse studentene. Mange har forslag om hvordan

sykepleiestudenter med et annet førstespråk kan gjennomføre utdanningen på en bedre måte. De foreslår at det er lurt å ta fagskole først, sommerskole, parallelt løp, osv. Så er det flere andre elementer som bestemmer valg av utdanning. Hadde det vært lurt å høre på disse brukerstemmene litt mer?

Litteraturliste

Sverre, B. L., Jensen, L. H., Stenhammer, A. S., Sandsleth, M. G. & Frisnes, H. (2020).

Akademisk språkkafé – ASK: Et medvirkningsbasert aksjonsforskningsprosjekt - sluttrapport.

Hentet fra <https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/handle/11250/2677574>

Ofstad, S. (2021). Lærte norsk gratis på språkkafé. *Utrop*, utg 46-25.11.2021.

<https://www.utrop.no/nyheter/lettnorsk/284043/>

Ingvald Bergsagel, I. (2021) Fra dramatisk flukt til sykepleierstudier i Norge. *Sykepleien.no*. Hentet fra: <https://sykepleien.no/2021/10/fra-dramatisk-flukt-til-sykepleierstudier-i-norge> (nedlastet 08.01.2021).

Bjørneboe Lie, J. (30.9.2021). Mistet barndommen. *Porsgrunns Dagblad*. Hentet fra:

<https://www.pd.no/lames-30-maisa-38-og-sharifa-27-flyktet-fra-krig-og-terror-mista-hele-barndommen/s/5-40-546631> (nedlastet 08.01.2021).

Marit Greek og Kari Mari Jonsmoen, Enhet for akademisk språkpraksis, OsloMet – storbyuniversitetet

Nettkurset Norsk i sykepleie

Å mestre norsk muntlig og skriftlig i en sykepleiefaglig kontekst, er nødvendig forutsetning for å kunne studere og utøve sykepleiefaget på en forsvarlig måte i Norge. En betydelig andel sykepleierstudenter og sykepleiere mangler imidlertid tilstrekkelige norskspråklige ferdigheter. OsloMet – storbyuniversitetet utviklet derfor utviklet kurset *Norsk i sykepleie*. Målet med kurset er å heve deltakernes norskferdigheter slik at de får økt læringsutbytte av sykepleierstudiet og/eller styrker sin profesjonsutøvelse. Språkkurs på campus er prøvd ut en rekke ganger og på ulike måter. Erfaringer og studier konkluderer med at det er krevende for mange i denne målgruppa å delta på fysiske kurs parallelt med deltakelse i det ordinære studieprogrammet (Jonsmoen 2021; Jonsmoen & Greek, 2018, 2021; Lundestad, 2013).

Norsk i sykepleie tilbys derfor som et nettkurs på ettermiddag/kveld, ut fra tanken om at et nettkurs vil være mer tilgjengelig enn et kurs som krever fysisk tilstedeværelse. Et nettbasert

kurs vil dessuten kunne tilbys til sykepleierstudenter og sykepleiere, uavhengig av bosted i Norge. *Norsk i sykepleie* går over ett semester og har 15 fellessamlinger på nett. Mellom samlingene skal studentene, under veiledning, arbeide med fagstoff individuelt og i grupper. Kurset er nå i en utprøvingsfase og vil bli evaluert. Det vil bli utført en kvalitativ deskriptiv studie i tilknytning til kurset. Studiens hovedspørsmål er om kurset som tilbys parallelt med sykepleiestudier og profesjonsutøvelse, bidrar til utvikling relevante språkferdigheter. I dette innlegget vil kurset og erfaringene med kurset så langt bli presentert.

Litteraturliste

- Greek, M. & Jonsmoen, KM. (2018). Studenter med norsk som andrespråk mangler nødvendige språkferdigheter. *Sykepleien.no*. Hentet fra:
<https://sykepleien.no/forskning/2018/10/studentemed-norsk-som-andresprak-mangler-nodvendigesprakferdigheter> (nedlastet 08.01.2021).
- Jonsmoen, KM. (2021) Samtaler som stimulerer til språkutvikling: En studie av språkmakkertilbudet ved OsloMet – storbyuniversitetet. *Uniped*, 44(1), 17–30. <https://doi.org/10.18261/issn.1893-8981-2021-01-03>
- Jonsmoen, KM. & Greek M. (2021). Sykepleierstudenter og sykepleiere med norsk som andrespråk. I E. Hem & Nylenna (red.). *Helsespråk*. Michael. 2021;18: Supplement 26, 121–129.
<https://www.michaeljournal.no/asset/pdf/1000/supplements/2021-26/Michael-Supplement-26.pdf>
- Lundestad, M. (2015). Studentmentorordning i høyere utdanning – en mulighet for gjensidig læring mellom studenter. I M. Greek & K.M. Jonsmoen (red.). *Språkmangfold i utdanningen*. Gyldendal Akademisk, 236–257.

Carina Tenvig, Institutt for sykepleie og helsefremmende arbeid, OsloMet – storbyuniversitetet

Camilla Tenvig vil bidra med sine erfaringer med å undervise sykepleierstudenter med ulik språklig og kulturell bakgrunn.